

Forord

Indeværende opgave er udelukkende skrevet af specialets forfattere Tobias Buch Juhl og Catrine Johansen. Alligevel er der nogle mennesker, der skal have en tak for deres rolle i udarbejdelsen.

Et særligt tak til vores vejleder Troels Schultz Larsen der, på trods for forhindrende omstændigheder, altid har været klar med kyndig vejledning, som vi ikke kunne have været foruden.

Beboere i Agervang, Bispehaven, Bispeparken, Gadehavegård, Gellerupparken/Toveshøj, Hørgården, Karlemoseparken, Korskærparken, Korsløkkeparken Øst, Lindholm, Lundtoftegade, Mjølnerparken, Motalavej, Ringparken, Stengårdsvej, Skovvejen/Skovparken, Stengårdsvej, Tingbjerg/Utterslevhuse og Vollsmose skal ligeledes have et tak for deres deltagelse i vores survey – uden dem havde undersøgelsen ikke været mulig. Vi takker derfor for det store engagement og den store interesse, de udviste.

Derudover vil hver forfatter gerne takke deres respektive partnere og familier.

Catrine vil gerne takke sin kæreste for, på trods af hans hårde arbejdsskema og lange nattevagter, altid at acceptere, at lejligheden var okkuperet af to specialestuderende fra morgen til aften. Tak for din ro, trøst, støtte og opbakning - og tak for altid at virke interesseret, selv når jeg ved, du ikke er det.

Tobias vil gerne takke sin hustru for at holde det lange seje træk ud med en treårig og et spædbarn på armen. Jeg ville ikke kunne have skrevet dette speciale uden dig.

Abstract

The labelling of neglected residential areas as ‘ghettos’ continues to affect the residents in these areas in various ways. The labelling of the areas furthers territorial stigmatization that marginalizes the residents and they need to apply strategies towards handling the stigma. In social sciences, the common understanding of the resident’s strategies is somewhat similar. Some social scientists already point to the critique that mainstream research is inferior when it comes to describing the differentiation in the various strategies. But there is little empirically based research of the resident’s different strategies in dealing with territorial stigma in a Danish context let alone using quantitative research methods. This thesis is a study examining different strategies that are applied by residents in neglected housing areas in Denmark. We set out to explain the strategies using reflexive sociology, the theory of advanced marginality and reflections from intersectionality and belonging theory. Relying on data from a questionnaire, multiple correspondence analysis is used to analyze the relations between resident’s capital, their reactions to territorial stigma and their sense of belonging in identifying and explaining the strategies they apply. Through an interpretation of the data, we show that the empirical dataset exhibits five homogenous groups that differ in both capital and sense of belonging. Through this we find nine different strategies of handling territorial stigma within the groups. We conclude, that there is a relation between the resident’s capital, their sense of belonging and the strategies they apply. The oldest residents although having a low accumulated capital have the strongest sense of belonging and generally use the resources that they have to battle the stigma. The respondents with the highest cultural capital do not apply their accumulated capital in an active strategy against the stigma. The residents with the highest economic capital, although not feeling very stigmatized, apply somewhat active strategies in handling the stigma. The strategies we identify can be used to further the understanding and knowledge of the residents in future research to broaden our findings.

Indhold

Kapitel 1 Indledning	1
1.1 Problemfelt	2
1.2 Problemformulering	6
1.3 Afgrænsning	7
1.4 Læsevejledning	8
Kapitel 2 Refleksiv sociologi	9
2.1 Relationel tænkning	10
2.2 Kapitalbegreber	10
2.3 Teoretiske overvejelser og implikationer	12
Kapitel 3 Teori	13
3.1 Avanceret marginalisering	13
3.2 Tilhørsforhold i de forsømte områder	19
3.3 Intersektionalitet	20
Kapitel 4 Metode	22
4.1 Multiple Correspondence Analysis	23
4.1.1.1 Problemet med studerende	28
4.1.2 Fortolkning af akserne	30
4.1.3 Supplementær variable	31
4.2 Det kvantitative spørgeskema	32
4.2.1 Dataindsamling	32
4.2.2 Ulemper ved spørgeskemaet	33
4.2.3 Operationalisering af spørgsmål	34
Kapitel 5 Analyse	37
5.1 Fortolkning af det sociale rums akser	38
5.1.1 Samlet varibelsky for de tre akser	45
5.2 Fem homogene grupper	47
5.2.1 Uden for arbejdsmarkedet	49
5.2.2 Pensionister	49
5.2.3 Arbejderklasse	50
5.2.4 Økonomisk arbejderklasse	50
5.2.5 Uddannet middelklasse	51
5.3 Rummet af livsstile	52
5.3.1 Intersektionelle markører i rummet af livsstile	53
5.3.2 Tilhørsforhold i rummet af livsstile	57

5.3.3 Territorial stigmatisering i rummet af livsstile	60
5.3.4 Debatdeltagelse i rummet af livsstile.....	62
5.3.5 Reaktionen i rummet af livsstile.....	64
5.3.6 Forestillede holdninger til boligområde i rummet af livsstile	66
5.3.7 Holdninger til boligområde i rummet af livsstile.....	68
5.4 Strategier	70
5.4.1 Uden for arbejdsmarkedet.....	70
5.4.2 Pensionister	72
5.4.3 Arbejderklasse	74
5.4.4 Økonomisk arbejderklasse	75
5.4.5 Uddannet middelklasse	76
5.4.6 Studerende.....	77
5.5 Differentieringer i strategierne.....	82
5.5.1 Analytiske refleksioner	86
Kapitel 6 Konklusion	89
6.1 Perspektiverende efterskrift.....	90
Kapitel 7 Litteratur	92

Kapitel 1 Indledning

Motivationen for dette speciale falder på begge forfatteres interesse for urban forskning og stempelingsteori. I 2018 skrev vi sammen bachelor om fænomenet 'sociale overdrivelser' i forsømte boligområder. Her fik vi begge et kendskab for begreber som *avanceret marginalisering* og *territorial stigmatisering*. Jo mere vi læste os ind i forskningen, jo mere uforstående blev vi; hvorfor insisterer vi, i dansk kontekst, at stemple områder som ghettoer? Hvorfor har skiftende regeringer i så mange år trods stor evidens for, at der ikke eksisterer ghettoer i Danmark, årligt udgivet ghettolister til den brede befolkning?

Gennem vores bachelor fandt vi, hvordan stemplet 'ghetto' bevirkede, at mennesker, uden for disse områder, havde overdrevne forståelser for risikoadfærden blandt beboerne i såkaldte 'ghettooråder'. Beboerne i områderne havde ligeledes overdrevne forståelser om risikoadfærden. Der synes at tegne sig et billede af, hvordan ghettostemplet bidrog til, at mennesker både inde og uden for områderne opfattede disse som værende steder, hvor kriminalitet og kaos udspillede sig. Uretfærdigheden sprang os i øjnene – ghettolisten virkede som en legitimering af indgribende politikker, der havde økonomiske og personlige konsekvenser for beboerne (Delica & Hansen, 2014: 11).

Gennem vores kandidatuddannelser vendte vi gentagne gange tilbage til urban forskning, og det var derfor åbenlyst for os begge, at det var her vores forskningsinteresse lå.

I et møde med Troels Schultz Larsen drøftede vi vores interesse samt metodiske refleksioner, og han introducerede os til et working paper, han arbejdede på i samarbejde med Kristian Nagel Delica. Heri fremgik det, hvordan forskningen generelt havde overset beboerpespektivet i undersøgelser af territorial stigma, og hvordan beboeres reaktioner på fænomenet ofte blev forsimplet og i nogle tilfælde helt overset. Vi satte os derfor for at give vores bidrag til en mere multidimensionel forståelse for, hvordan beboere reagerer på territorial stigmatisering. Dette vil således være omdrejningspunktet for dette speciale.

1.1 Problemfelt

”Med den nye udlændingelov skærper vi vores indsats mod svindel, menneskesmugling og illegal indvandring. Jeg føler i det hele taget et stort ansvar for at hank op, der hvor der er reelle problemer og hvor mange mennesker er utrygge og vrede. Jeg ved, at danskerne ikke er blevet racister. Men jeg ved også, at der f.eks. er store problemer i boligkvarterer, hvor mange udlændinge uden arbejde lever under ghettolignende forhold.” – Første gang ghettobegrebet blev brugt om danske boligområder i en politisk kontekst. Poul Nyrup Rasmussen, nytårstale (Statsministeriet, 1998).

Ghetto, udsatte boligområder, belastede kvarterer, slumområder - (knap så) kært barn har mange navne. I mange år har politikere, journalister etc. både i europæisk såvel som dansk kontekst, snakket om en tilsyneladende ulykkelig udvikling i bestemte boligområder (Wacquant, 2013: 1ff.) Ord som ‘ghettoisering’ og ‘parallelsamfund’ begyndte at blive synonyme med udviklinger i dele af den almene boligsektor, hvor en høj koncentration af mennesker i bunden af samfundets hierarki, boede (Wacquant, 2013: 1; 164; Schultz Larsen, 2009; Regeringen, 2018). Udviklingen i omstændighederne omkring ‘ghettoer’, i dansk kontekst, trækker tråde tilbage til efterkrigstiden. Efterkrigstiden bød på et økonomisk opsving, men bød samtidig på en akut boligmangel – flere almene danskere stod til at blive hjemløse, og i den forbindelse opblomstrede et byggeprojekt, der skulle kunne huse disse. Skævvredne boligreguleringer medførte en fortsat statslig kontrol over disse almene nybyggerier, hvilket skabte et dualistisk boligmarked – det almene boligmarked blev subsidieret gennem offentlige tilskud hos beboere med lavere indkomster, og det private boligmarked blev subsidieret gennem skattelettelser m.m. hos beboere med højere indkomster (Schultz Larsen, 2015: 423). Mennesker med flere ressourcer begyndte at flytte fra den almene boligsektor over i det private. Her var det økonomiske afkast var langt større – men samtidig ‘fangede’ det mennesker med færre ressourcer i den almene boligsektor. I 70’erne begyndte politikere at kæde de problematikker, der var i bestemte områder, sammen med beboerne. Boligområderne var udsatte *på grund* af et overtal af beboere, der på den ene eller anden måde, befandt sig hierarkisk i bunden af samfundet. I 1993 blev Byudvalget

nedsat, der vurderede, at disse problematikker ikke længere skulle løses på nationalt plan men på kommunalt plan. Det var derfor ikke overraskende, da VK-regeringen trådte til i 2001 og proklamerede at den sørgelige udvikling, der synes at opstå i bestemte områder i større byer som Århus, København, Odense m.v., skulle løses – og de skulle løses kommunalt. En liberal boligpolitik medførte afdragsfrie lån, hvilket gjorde det muligt for mange familier at købe boliger. Samtidig medførte det at flere boliger, i den almennyttige sektor, skulle sælges - hvilket endnu engang betød, at mennesker med færre ressourcer blev afkoblet udviklingen og forvist til dele af den almennyttige sektor, der ikke skulle (eller kunne) sælges (Hede, 2002). Ghetto-diskursen om udsatte områder fortsatte, og daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen proklamerede i sin nytårstale i 2004, at:

”Mange års fejlslagen udlændingepolitik har f.eks. skabt indvandrerghettoer, hvor mændene er arbejdsløse, hvor kvinderne er isolerede, og familierne kun taler hjemlandets sprog. [...] Vi må stoppe den ulykkelige ghettodannelse. Vi må insistere på, at børnene lærer ordentligt dansk, inden de skal i skole. De unge, utilpassede indvandrere skal væk fra lediggang, gadehjørner og kriminalitet. De skal i arbejde. De skal have en uddannelse. Og de bliver nødt til at forstå og respektere de værdier, som det danske samfund bygger på.” (Statsministeriet, 2004)

Problematikkerne i områder synes nu, at kædes direkte sammen med den høje andel af indvandrere og efterkommere. I 2010 samledes socialminister Bendikte Kiær, justitsminister Lars Barfoed, beskæftigelsesminister Inger Støjberg, integrationsminister Birthe Rønn Hornbæk og undervisningsminister Tina Nedergaard i Socialministeriet for at præsentere den nye såkaldte ‘Ghettopakke’. Denne bød på en række initiativer over for de områder, hvor udsatte mennesker var samlet. Endvidere betød dette, at man årligt ville udgive ‘Ghettolister’, hvor det ville fremgå hvilke områder, der var hårdest belastet (Nielsen, 2019).

I de senere år er listen blevet opdateret og ændret. Seneste ændringer kom i kølvandet på den daværende regerings¹ ‘aftale mod parallelsamfund’² i 2018, hvoraf tre ud af de i alt fem kriterier skulle opfyldes:

1. *Andelen af beboere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 pct. (fast kriterium, red.)*
2. *Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarked eller uddannelse, overstiger 40 pct. opgjort som gennemsnittet over de seneste 2 år.*
3. *Andelen af beboere dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst 3 gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnit over de seneste 2 år.*
4. *Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grunduddannelse, overstiger 60 pct. af samtlige beboere i samme aldersgruppe.*
5. *Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området (eksklusive uddannelsessøgende) er mindre end 55 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen (Transport- og Boligministeriet, 2018)*

Det har været interessant for forskningen – særlig forskning indenfor stemplingsteori – hvordan det påvirker et boligområde og dets beboere at få et negativt stempel. Hvordan går det til? Hvorfor er det problematisk? Hvilke konsekvenser har det? Dette er der i flere årtier blevet forsket i (Rainwater, 1966; Suttles, 1968; Damer, 1974; Kruse, 1977; Hastings & Dean, 2003; Wacquant, 2013, Pereira & Queirós, 2014)³. Den franske sociolog Loïc Wacquant definerede i starten af 90’erne begrebet ‘territorial stigmatisering’, der omhandlede måden, hvorpå beboere, i bunden af samfundets bebyggelser, blev mål for skam og stigma. Han fandt følgende, hvordan det havde negative konsekvenser for boligområdet, og dets beboere, at blive reduceret til nogle få negative kendetegn gennem både politisk og journalistisk diskurs. Konsekvenserne var heriblandt forringede livschancer for beboere udvist til stigmatiserede områder, og selvforstærkende effekter inden for boligområderne, hvor den negative stempling betød en afvisning fra det omkringliggende samfund (Damer, 1974, Kruse, 1977; Schultz Larsen, 2009; Wacquant, 2013; Delica & Hansen, 2014; Omar, 2013). Dele af forskningen er senere blevet kritiseret for selv at være forsimplede over for

---

¹ Bestående af Venstre, Liberal Alliance og De Konservative

² Denne aftale bestod af en række initiativer såsom; dobbeltstraffe i udvalgte boligområder, fysisk nedrivning af områder, sanktioner mod dårligt præsterende folkeskoler, obligatorisk dagtilbud til børn m.m. (Regeringen, 2018)

³ For at nævne et lille udpluk af forskningen

de mennesker, der er udsat for territorial stigmatisering. Wacquant fandt eksempelvis i et komparativt studie af boligområder i Frankrig og USA, at beboere ofte internaliserede den stigma, der omringede deres boligområde og på den måde reagerede ved, at flytte eller på anden vis flygte fra stigmaet. Dette har skabt debat i forskningen om, hvorvidt denne form for reaktionsmønster er for simpelt. Eksempelvis viser flere undersøgelser, særligt i en dansk kontekst, at internalisering ikke er den eneste reaktion på territorial stigmatisering (Delica & Hansen, 2014: 18f.; Jørgensen, 2010; Christensen & Jensen, 2012). Der tegner sig alligevel et billede af en manko i videnskaben – reaktioner og strategier på territorial stigmatisering, er blevet overset. For en bemærkelsesværdig undtagelse; Delica og Schultz Larsen arbejder på en skitse til en model over forskellige strategier beboere indtager overfor det pålagte stigma omringende deres boligområde (Delica & Schultz Larsen, u.å)⁴. Modellen tager udgangspunkt i Bourdieus tanker om relationen mellem individers positioner og dispositioner, og der inddrages ligeledes spatial og urban forskning. Heri fremgår det, hvordan *akkumuleret kapital* og *tilknytningsforhold* potentiel kan have indflydelse på de strategier, beboerne indtager. Modellen bygger videre på tanker fra Virgílo Borges Pereira og João Queriós' undersøgelse af reaktioner på den spatiale stigma, der omringer områder i Porto, Portugal:

"(...) the strategies and the actual forms through which different (and many times opposing) social groups take part in the struggles for representation and the appropriation of space (...) depend not only on the structure and overall amount of capital those groups have (Bourdieu, 1984), but also on the systems of social relations and the specific structures of opportunities those groups and their capitals encounter throughout time and in a given moment" (Pereira & Queriós, 2014: 1299)

Disse tanker er også gennemgående for Delica og Schultz Larsens modeludarbejdelse, og som dette speciale ligeledes vil beskæftige sig med.

I Danmark er de områder, der er på ghettolisten, særligt heterogene og rummer mange forskellige mennesker med forskellige baggrunde, kulturer og ressourcer (Schultz Larsen, 2018: 1141.). Det kan derfor ikke antages, at alle disse mennesker reagerer ens. Når vi på den

---

⁴ Efter aftale med forfatterne inddrages dette endnu ikke færdiggjorte arbejde

politiske scene insisterer på at kalde boligområder for ghettoer, og dermed tillægger alle boligområder med dette stempel samme karakteristika, er man som forsker med til at forstærke denne forståelse, hvis man ikke anerkender, at beboerne ikke er én homogen gruppe, der opererer på samme måde.

Vi vil derfor, i denne opgave, forsøge at sætte os ud af disse rammer, og undersøge beboerne og deres reaktionsmønstre ud fra en idé om, at forskellige mennesker reagerer på forskellige måder. Derfor vil der, i dettes speciale, blive inddraget noget af den kritik forskningen allerede har mødt, i et forsøg på at gennemføre en multidimensionel analyse af reaktionsmønstre blandt beboere, særligt inspireret af Schultz Larsen og Delicas working paper.

Dette vil ske gennem en bourdieusk inspireret tankegang, hvor vi undersøger om akkumuleret kapitalvolumen har en relation til strategier mod territorial stigmatisering. Samtidig vil vi undersøge, hvordan beboeres tilhørsforhold (*belonging*) relaterer sig til disses reaktioner og strategier mod territorial stigmatisering med inspiration fra tidligere forskning (Christensen & Jensen, 2012; Delica & Schultz Larsen, u.å)

Opgaven vil have et kvantitativt afsæt, da der ikke eksisterer tidligere analyser eller datamateriale, der inddækker hvilke forskellige kapitalmængder, tilhørsforhold og strategier, der er på spil i disse områder.

Dette leder os til følgende problemformulering:

1.2 Problemformulering

Hvordan kan relationer mellem beboere i forsømte boligområders objektive positioner og subjektive dispositioner forklare forskellige strategier i håndteringen af territorial stigmatisering?

1.3 Afgrænsning

Beboere i forsømte boligområder og deres reaktioner på territorial stigmatisering er omdrejningspunktet for indeværende speciale. Vi har derfor udsendt et spørgeskema til beboere i områder på 'ghettolisten' (Transport- og Boligministeriet, 2019). Vi har ikke afgrænset os til ét specifikt område, men har taget udgangspunkt i samtlige boligområder på listen, da dette er boligområder, vi ved har et negativt stempel. Da ingen lignende undersøgelser eksisterer i en dansk kontekst, fandt vi det nødvendigt at undersøge fænomenet så bredt som muligt og valgte derfor ikke at afgrænse os til ét specifikt boligområde. I kraft af undersøgelsens kvantitative metodiske udgangspunkt må det pointeres, at reaktioner og strategier aldrig vil kunne afdækkes til fylde, men undersøgelsen vil virke som et framework til senere forskning og samtidig give et indblik i de overordnede differentieringer, vi ser i de undersøgte områder. Konkrete metodiske til- og dermed fravalg vil blive konkretiseret i specialets metodiske kapitel, hvori styrkerne ved den konkrete statistiske analysemetode vil fremhæves.

1.4 Læsevejledning

I dette afsnit vil vi beskrive indholdet af specialets kapitler for at give et overordnet indtryk af strukturen.

Kapitel 1, hvori denne læsevejledning befinder sig, indeholder specialets indledning, problemformulering samt en afgrænsning.

Kapitel 2 består af de videnskabsteoretiske refleksioner som har formet specialet. Første afsnit består af relevante betragtninger fra refleksiv sociologi i lyset Pierre Bourdieu og Loïc Wacquant. Ligeledes foldes specialets tilgang til relationel tænkning ud. I forlængelse heraf berøres kapitalbegrebet og afsluttes med en redegørelse af hvordan de videnskabsteoretiske refleksioner kommer til udtryk gennem opgaven.

I kapitel 3 findes specialets teoretiske afsæt, som analyseafsnittet fortolkes på baggrund af. Avanceret marginalisering bliver præsenteret som specialets teoretiske rammesætning, og afsnittet suppleres af en dansk kontekstualisering i form af et komparativt studie af forsømte boligområder i Frankrig og Danmark. Endvidere inddrages kritikken af Wacquants arbejde og hans svar herpå. Hertil følger en kort fremstilling af begrebet belonging samt en fremstilling af hvordan tilhørsforhold forstås og appliceres i analysen. Kapitlet afsluttes med et afsnit hvori specialets intersektionelle tilgang foldes ud.

I kapitel 4 præsenteres multiple correspondence analysis, som udgør den metodiske ramme for specialet. I præsentationen af MCA konstrueres et socialt rum ud fra et sæt aktive variable, som danner baggrunden for analysen. Herefter udfoldes en række metodiske redskaber til MCA-analysen. I anden del af kapitlet præsenteres tanker om og konsekvenser ved spørgeskemaundersøgelsen, som danner specialets empiriske grundlag.

I kapitel 5 findes specialets analyse hvori det sociale rum, præsenteret i metodeafsnittet, analyseres. Indledningsvis fortolkes respondentgruppens positioner. Herefter inddeles respondentgruppen i fem homogene grupper. Inddelingen af disse grupper danner baggrund for en analyse af gruppernes overordnede dispositioner i rummet af livsstile. Relationerne mellem respondenternes position og disposition analyseres, og disse relationer gør det muligt at præsentere en række strategier.

I kapitel 6 besvares problemformuleringen og efterfølges af et perspektiverende efterskrift.

Kapitel 2 Refleksiv sociologi

"I could twist Hegel's famous formula and say that the real is the relational: what exist in the social world are relations—not interactions between agents or intersubjective ties between individuals, but objective relations which exist "independently of individual consciousness and will," as Marx said." (Bourdieu & Wacquant, 1992: 97)

For gennemsigtheden i specialet er det vigtigt, at blotlægge hvordan videnskab bliver anskuet, organiseret og udført gennem opgaven. Både specialets genstandsfelt, vidensområde samt teoretiske og metodiske grundlag har indflydelse på den måde, vi vil tilgå forskningsobjektet.

Pierre Bourdieus videnskabelige tilgang, i samtale med Wacquant, vil være gennemgående i denne opgave. Urban teori kalder, ifølge Wacquant, for: *"en radikal fornyelse af de nedarvede former for samfundsvidenskabelige analyser"* (Wacquant, 2013: 251). Med dette menes, at man som forsker må sætte sig ud fra subjektive fordomme og selvopfattede forforståelser, for på den måde at anskue sit forskningsobjekt i en ny og objektiv forståelse, således at man ikke lader sig farve af gængse holdninger til sit område (Wacquant, 2013: 8). Man må derfor skelne mellem common-sense begreber, som både anvendes af magthavende, myndigheder og individer, og videnskabeligt forankrede begreber. På den måde er hans egen forskning særligt inspireret af og i samtale med Bourdieus refleksive sociologi, der er kendetegnet ved *det dobbelte brud*; når man som socialvidenskabelig forsker undersøger sociale objekter og tendenser, må man forstå at disse altid er skabt gennem eksisterende fordomme og prækonstruktioner og således ikke er noget, der bare *er*. Forskeren er ligeledes en del af den sociale verden og er derfor også selv farvet af specifikke fordomme og prækonstruktioner (Hammerslev & Hansen, 2009: 16). Som forsker skal man hverken forkaste eller benægte de præfabrikerede kategoriseringer, men derimod forsøge at forstå disses konstruktion og sociale funktion (Hammerslev & Hansen, 2009: 17). Dette kan gøres på to måder; gennem en historisering af *feltet* eller gennem en relationel tankegang. I den relationelle tankegang er man som forsker nødt til at undersøge delelementer ud fra en samlet helhed. En social gruppe får sin betydning i relation til andre grupper (Börjessen, 2009: 103). Uddybende kan man sige, at forsømte boligområder først får sin betydning i relation til de omkringliggende boligområder.

2.1 Relationel tænkning

Med henblik på vores problemformulering: *Hvordan kan relationer mellem beboere i forsømte boligområders objektive positioner og subjektive dispositioner forklare forskellige strategier i håndteringen af territorial stigmatisering?* er det fordelagtigt, at inddrage Bourdieus bredt citerede værk *Distinction - A Social Critique of the Judgement of Taste*, hvori han undersøger forholdet mellem sociale positioners *objektive* position og deres *subjektive* disposition (Bourdieu, 1984; Prieur & Rosenlund, 2009: 121). Objektive positioner henviser til individers akkumulerede kapital, og subjektive dispositioner henviser til adfærd, reaktioner, oplevelser og følelser m.m.

I *Distinction* konstrueres et socialt rum, gennem en multiple correspondence analysis (MCA), hvori både individers positioner og livsstile fremgår, således at det bliver muligt at undersøge relationerne mellem disse.

Denne opgaves empiriske udgangspunkt og dertilhørende analyse, vil finde inspiration i Bourdieus undersøgelse. Interessen for dette speciale forfalder sig derfor særligt på *relationen* mellem beboernes kapitalvolumen, tilknytningsforhold og strategier mod territorial stigmatisering. Samtidig bidrager dette til en mere nuanceret afdækning af beboere som heterogen gruppe, hvori et mere komplekst billede af deres strategier kan indfanges.

2.2 Kapitalbegreber

I socialvidenskaben er det et almindeligt udgangspunkt, at menneskers sociale position er en bagvedliggende faktor i de fænomener, man undersøger (Börjesson, 2009: 101). I dette speciale er det udgangspunktet, at individers sociale position kan antages at have en betydning for den måde, de agerer i forhold til det stigma, de er pålagt. Derfor inddrager vi Bourdieus kapitalbegreber, der således er med til at konstruere det sociale rum, for på den måde at undersøge, hvordan strategier i håndteringen mod territorial stigma kommer til udtryk her. Kapitalbegreberne skal ikke anses som en samlet 'teori', som vi ønsker at teste, men skal snarere forstås et sociologisk redskab, der tillader os at undersøge de forskelle og ligheder, vi ser i denne opgaves empiriske omdrejningspunkt – beboere i forsømte boligområder. Som Bourdieu selv siger om sine 'teorier':

“Theories” are research programs that call not for “theoretical debate” but for a practical utilization that either refutes or generalizes them or, better, specifies and differentiates their claim to generality” (Bourdieu & Wacquant, 1992: 77)

Kapitalbegreberne vil kort her blive redegjort for helt generelt, og i afsnittet '4.2.3

Operationalisering af spørgsmål', vil vi helt konkret forklare, hvordan disse er blevet anvendt og operationaliseret i praksis.

Der findes grundlæggende tre former for målbar kapital⁵. *Økonomisk kapital*, der dækker over en agents samlede økonomi (både penge, aktier, ejendomme etc.). *Kulturel kapital*, der dækker over en agents uddannelsesbaggrund og kvalifikationer (kan både opnås legemligt i form af livslange kvalifikationer, men kan også opnås materielt gennem kulturelle goder såsom bøger, musik etc.) og sidst *social kapital*. Denne kapitalform dækker over en agents samlede sociale netværk. Alle kapitalformer kan i sidste ende omsættes til økonomisk kapital (Bourdieu, 1986). Vi inddrager kapitalbegreberne, fordi kapitalsammensætning og kapitalvolumen er med til at give adgang til magtpositioner og er ligeledes med til at styre individers livschancer (Wacquant, 2019: 2). Disse begreber er således vigtige, når vi forsøger at afdække dispositioner hos beboere i forsømte boligområder. Akkumuleret kapital har indflydelse på hvordan og hvorfor agenter, i det sociale rum, *agerer* (Bourdieu, 2008: 77), og en applikation af kapitalbegrebet, i samspil med MCA, betyder, at det er muligt at spore *differentieringsmønstre*.

Derfor bidrager kapitalbegreberne, som et analytisk 'værktøj' til at forstå beboernes forskellige udgangspunkter og livsvilkår, hvilket kan antages at have en indflydelse på reaktionsmønstre (Schultz Larsen, 2009; Wacquant, Slater & Pereira, 2014).

---

⁵ Bourdieu arbejdede med en fjerde kapitalform - symbolsk kapital. Denne refererer til attributter, egenskaber m.m., der giver anerkendelse og er dermed langt mindre målbar kvantitativt end de øvrige tre former (Bourdieu, 1986)

2.3 Teoretiske overvejelser og implikationer

Teorien, der anvendes i dette speciale, har til hensigt at have en forklaringskraft i forhold til empiriske fund.

Teoriene er dog ikke noget, man bare kan antage som 'sandheder' og har nogle problematikker forbundet ved sig, der gør, at man også må forholde sig reflektiv omkring disse. Det ville være naivt at antage, at vi kan fremlægge undersøgelser og teoretiske overvejelser, der er udarbejdet i andre kontekster end den, vi selv undersøger, for derefter at applicere dem direkte på egne undersøgelser. Særligt Wacquants *Byens Udstødte*, der er udvikles med udgangspunkt i amerikanske og franske samfund, kan ikke antages at have direkte forklaringskraft i en dansk kontekst. Belonging er ligeledes et begreb, der er anvendt og undersøgt i mange henseende og brugt på tværs af discipliner og landegrænser (Christensen, 2009). Derfor har vi, i et forsøg på at organisere den anvendte teori i specialet, været inspireret af reflektiv sociologi og Bourdieu og Wacquants samtaler om begrebsrejser⁶. De påpeger, hvordan forskere, i nogle tilfælde, approprierer teorier og begreber ind i andre kontekster, end de oprindeligt blev udformet i, hvilket medfører, at de indskrives i de prækonstruerede forståelser og logikker, der er gældende for den nye kontekst, hvori de bliver anvendt. Dette kan skabe misforståelser af teorien, men kan også være med til at bidrage til direkte forkerte konklusioner (Christensen & Jensen, 2018: 19f.). Teorier skal forstås i den historiske kontekst, den er skrevet i, og man risikerer som forsker, at universalisere historiske kontekster. Dette kalder derfor på en oversættelse af teori frem for en direkte transskribering (Bourdieu & Wacquant, 1999: 41f.). Med dette in mente har vi forsøgt, bedst muligt, at dansk-kontekstualisere den nuværende teori på området. I dette speciale kommer det til udtryk i måden, vi har tilgået teorien. Vi anvender Wacquants begreber men i samtale med Schultz Larsens komparative studie af boligområder i Frankrig og Danmark. På den måde vil det blive synligt hvilke strukturer, der kan siges at have betydning i en dansk kontekst. Det samme gør sig gældende for belonging, hvor danske kilder og undersøgelser ligeledes er inddraget.

---

⁶ Begreber der har "rejst"/anvendt over landegrænser, faglige discipliner, samfundsmæssige kontekster etc. (Christensen og Jensen, 2019: 18)

Kapitel 3 Teori

Vores teoretiske rammesætning er baseret på både udenlandsk og indenlandsk forskning. Alle teoriapparater og begreber vil bruges til en sammenvævet forståelse for forskningsobjektet – nemlig beboere i forsømte boligområder.

Først vil Wacquants analytiske prisme – avanceret marginalisering og territorial stigmatisering fremlægges i samtale med Schultz Larsens komparative studie af forsømte boligområder i Frankrig og Danmark. Avanceret marginalisering og territorial stigmatisering fungerer som specialets rammeteori, hvori det komparative studie fungerer som en dansk kontekstualisering. Samtidig vil kritikken af Wacquants undersøgelser og hans svar herpå også udfoldes. Derefter vil begrebet *belonging* og intersektionalitet udfoldes. For netop at kunne undersøge de reaktioner og håndteringsstrategier, beboere i forsømte boligområde anvender, mener vi, at et bredere og mere nuanceret studie af selvsamme er nødvendig for ikke at lave de samme fejlfortolkninger og forsimplinger, som dele af den urbane forskning er blevet kritiseret for. *Belonging*-begrebet tilbyder specialet et redskab til, at forklare beboernes positive tilknytning og bliver således en del af det differentierede billede, vi tegner af beboerne i forsømte boligområder. Herefter introduceres begrebet intersektionalitet, som vil fungere som bagvedliggende refleksion om vores indgang i emnet, vores empiriindsamling og vores analyse heraf.

3.1 Avanceret marginalisering

I *Byens Udstødte* fremlægges en analytisk rammesætning for undersøgelser, der beskæftiger sig med områder, der både gennem en historisk, men også politisk kontekst, er blevet stigmatiseret. Teorier og begreber fremsat i *Byens Udstødte* skal dermed ikke nødvendigvis ses som noget, der direkte kan oversættes som en helt konkret teori, men snarere en analytisk prisme – et sæt sociologiske briller som forskeren kan tage på, for bedre at kunne forstå de strukturer og kampe, der er på spil. Nedenfor vil vi udfolde Wacquants analytiske og teoretiske blik på begrebet avanceret marginalisering og territorial stigmatisering. Vi vil også udfolde den kritik, *Byens Udstødte* har mødt. Dette vil bidrage til at forstå vores teoretiske til/fravalg, men også for at give en forståelse for den manko i videnskaben, som Wacquants ikke formår at dække til fyldest.

Byens Udstødte baserer sig på et komparativt studie af de franske banlieue'er, det røde bælte⁷ og Chicagos ghetto, det sorte bælte⁸ (Wacquant, 2013). Schultz Larsen har herefter lavet et komparativt studie af det franske røde bælte og det danske grå bælte⁹ (Schultz Larsen, 2018). Der er nogle grundlæggende strukturer omkring det røde og grå bælte, der er vigtige at pointere.

Størrelsesmæssigt varierer det røde og det grå bælte ret signifikant. I det grå bælte bor der, i gennemsnit, kun en fjerdedel af, hvad der bor i det røde bælte. De adskiller sig også på faciliteter i områderne, hvor der særligt i det grå bælte ses shoppingcentre, biblioteker, daginstitutioner, skoler, lokale politistationer m.m. Det skal dog pointeres at det grå bælte, ligesom det røde bælte, udelukkende blev bygget til beboelse for arbejderklassen. Det gjorde (og stadig gør), at der var et stort skel mellem beboelse, erhvervsliv og offentlige arbejdspladser. Derfor er det grå og røde bælte begge noget, man kan kategorisere som beboelses-'øer', afskærmet fra det omkringliggende samfund. Derfor er beboere i disse områder også nødt til at forlade boligområdet for daglige gøremål. Der tegner sig et billede af boligområder, som i høj grad er afhængig af det omkringliggende samfund. Alle disse fysiske og institutionelle rammer omkring de to bælte, er samlet med til at forringe områdernes muligheder for at skabe fællesskaber og delte identiteter. Mobilitetsraten for det grå bælte er dog forholdsvis høj (Schultz Larsen, 2018: 1138). Disse områder er begge områder udsat for avanceret marginalisering.

Avanceret marginalisering¹⁰ består af seks karakteristika;

1. *'Lønarbejde som vektor for social ustabilitet og livsuisikkerhed'*. Fremkomsten af prekære arbejdsformer såsom deltidsstillinger, tidsbegrænsede stillinger, vikariater etc. gør at lønarbejdet i højere grad er blevet mere ustabil og usikkert. Dette medfører en desocialisering af lønarbejdet, da disse tendenser har svækket arbejdsmarkedsgivningen, fagforeninger og den generelle arbejdsmarkedssikkerhed. Dette har særligt ramt allerede udsatte grupperinger (stigmatiserede etniciteter, kvinder, ufaglærte etc.) og rammer derfor hårdest i urbane områder, hvor disse grupperinger er koncentreret og forvist til. En tendens

---

⁷ 'Det røde bælte' henviser til områderne der ansås som værende kommunistpartiets højborg (Wacquant, 2013: 2)

⁸ 'Det sorte bælte' henviser til de sorte ghettoer i gamle industribyers kerner i USA (Wacquant, 2013: 2)

⁹ 'Det grå bælte' henviser til den gængse forståelse af forsømte områder som 'betonblokke' (Schultz Larsen, 2018: 1148)

¹⁰ Avanceret henviser her til en marginaliseringsform, der ligger foran os. Det er således ikke en historisk forankret marginaliseringsform, men snarere et nutids- og fremtidsscenario (Wacquant, 2013: 236)

der både gør sig gældende i det 'røde' og 'grå' bælte (Wacquant, 2013: 238f.; Schultz Larsen, 2018: 1142).

2. *'Funktionel afkobling fra de makroøkonomiske konjunkturer'*. Undersøgelser peger på, hvordan livsvilkår, i forsømte boligområder, ikke ændrer sig under højkonjunkturperioder, men bliver stærkt forringet i lavkonjunkturperioder og perioder med recession (Wacquant, 2013: 239ff.). Den danske arbejdsmarkedsmodel har gjort, at det 'grå' bælte, ikke i samme grad, er blevet frakoblet makroøkonomiske svingninger. Alligevel ser man en høj repræsentation af arbejdsløshed og prekære arbejdsformer i det grå bælte, som bidrager til en følelse af diskrimination og uretfærdighed hos særligt unge og immigranter (Schultz Larsen, 2018: 1142).

3. *'Territorial fiksering og stigmatisering'*. Den avancerede marginalisering er særligt (hvis ikke kun) tilstede i afgrænsede områder, som er stigmatiserede både indefra og udefra. Denne stigmatisering¹¹, territorial stigmatisering, bunder i negative perceptioner om specifikke boligområder. Områder der er stemplet som værende grænselands, farlige områder eller på anden måde har negative kognitioner tilknyttet sig, er ofte historisk konstrueret og stigmaet forstærkes og produceres især gennem offentlig diskurs og fejlslagen politik¹². Modsat andre stigmaformer¹³ kan territorial stigma både forestilles, men også ophøre gennem en geografisk mobilitet. Det er således et ikke stigma, beboere i forsømte boligområder nødvendigvis altid vil være underlagt. Samtidig er det et stigma, der er lettere at skjule end andre stigmaformer (Wacquant, 2013: 242). Boligområder, der på den ene eller anden måde, er stemplet som et usselt og forfaldent område undgås af den brede befolkning, virksomheder, banker etc. Stigmaet, der omringer området, er således med til at forhindre det i at opblomstre og fungerer ofte som en selvopfyldende profeti (Wacquant, 2013: 31; 263). Når et område først er blevet stemplet som et område uden for lov og orden, er det i høj grad nemmere at gennemføre indgribende og til tider ulovlige sanktioner, indgreb og politiske foranstaltninger i det specifikke boligområde. Det negative stempel boligområdet har, kan

---

¹¹ Wacquant arbejder videre med Erving Goffmans analyse af stigma fra 1963 (Wacquant, 2013: 7). Stigma er en miskrediterende egenskab, det omkringliggende samfund på den ene eller anden måde har dømt abnormal. Stigma opstår således, når der sker en diskrepans mellem et individs tilsyneladende og faktiske identitet. (Goffman, 2009)

¹² Både boligpolitisk, uddannelsespolitisk, arbejdsmarkedspolitik m.m. (Wacquant, 2013: 26ff.; 173ff.)

¹³ Goffmans tre stigmaformer; kropslige deformiteter, karakterbrister og tegn på race, nation eller religion (Wacquant, 2013: 242)

således fungere som en legitimering for yderligere marginalisering af området, og dets beboere, på et statsligt niveau (Wacquant, 2013: 241ff.).

Særligt i dansk henseende ser man en strukturel og institutionaliseret form for territorial stigmatisering af forsømte områder med årlige ‘ghettolister’, ‘ghettoplaner’ og statistiske undersøgelser af den etniske komposition. I Danmark er den offentlige diskurs og politisering af områderne med til at forstærke en forståelse for, at problemerne i disse boligområder særligt omhandler og stammer fra kriminalitet, etnisk komposition, arbejdsløshed etc. snarere end en historisk og institutionel forsømmelse og degradering af områderne ovenfra (Schultz Larsen, 2018: 1144).

4. *’Rumlig fremmedgørelse og opløsning af ”sted”’*. En anden proces i den territoriale stigmatiseringsproces omhandler opløsningen af ’sted’¹⁴. Opløsningen af sted betyder, at beboere i stigmatiserede boligområder ikke har et anerkendt sted, hvori de kan spejle sig og føle sig hjemme. Stigmaet, der omringer boligområdet, er således med til at fragmentere området indefra (Wacquant, 2013: 245).

I dansk kontekst er forsømte boligområder sammensat af heterogene beboergrupper med forskellige nationaliteter fra forskellige sociale lag – modsat den umiddelbare hensigt med området – at det skulle bebos af arbejderklassen. Dette har medført, at mange immigranter i området ser stedet som et symbol på opadgående positiv mobilitet, hvor den danske arbejderklasse ser det som et tegn på stilstand eller nedadgående mobilitet og symbolsk degradering. Dette gør det sværere for den heterogene beboergruppe at finde et fælles ståsted og en fælles stemme, hvilket fragmenterer områderne yderligere (Schultz Larsen, 2018: 1141).

5. *’Tabet af et opland’*. Før i tiden kunne mennesker, ramt af pludselig arbejdsløshed, få hjælp og støtte gennem lokalsamfundet (Wacquant, 2013: 246f.).

I dansk kontekst findes tabet af opland *ikke* i sammenligningen af det røde og det grå bælte. Det skyldes statens tilstedeværelse, der fungerer som en erstatning for beboernes tab af opland (Schultz Larsen, 2018: 1146).

---

¹⁴ Sted skal forstås som relationen til et objektivet sted og en subjektiv følelse af at høre til et sted (Wacquant, 2013: 7)

6. 'Social fragmentering og symbolsk oprydning eller "prekrariatets" endnu ikke-afsluttede fremkomst'. Individuer underlagt den avancerede marginalisering oplever i stigende grad en fratagelse af deres sprog – de mangler en 'stemme'. I et samfund med øget prekarisering og deproletarisering, har mennesker, udsat for avanceret marginalisering, ikke at de har samme livsmuligheder og chancer som andre etablerede grupperinger, og mister derfor følelsen af fælles vilkår. De har ikke en fælles stemme og har dermed ikke noget fælles at samle om, hvilket skaber en øget fragmentering (Wacquant, 2013: 248ff.; Schultz Larsen, 2018: 1141)

Byens Udstødte har, efter dens udgivelse, skabt debat indenfor den urbane forskning og Wacquants analytiske rammesætning er blevet testet og udforsket i mange forskellige kontekster (Jensen & Christensen, 2012; Cuny, 2019; Schultz Larsen, 2018). Dette har affødt en vis kritik.

Wacquant er eksempelvis blevet beskyldt for at se for unuanceret på beboere og disses strategier for at bryde med den stigma, de oplever forbundet til deres bopæl (Delica & Hansen, 2014: 18ff.). Han belyser, hvordan beboere internaliserer den stigma, der er pålagt deres boligområde, hvilket bidrager til, at de har svært ved at knytte sig positivt til deres område. Når vi, særligt i en dansk kontekst, snakker om beboerne som en heterogen gruppe, ville det være fejlagtigt at antage, at alle beboere har samme reaktionsmønster. I *Territorial Stigmatization in Action* (2014), videreudviklede Wacquant, i samarbejde med Tom Slater og Virgílio Borges Pereira, de strategier beboere anvender som håndtering mod territorial stigmatisering. Her udfoldes langt flere reaktioner end blot internalisering, som præsenteret nedenfor:

Table 1. Distribution of strategies designed to cope with territorial stigma (source: Wacquant, 2011b).

Submission ←	→ Recalcitrance to resistance
1—dissimulation	6—studied indifference
2—mutual distancing and elaboration of microdifferences	7—defense of neighborhood (individual or collective)
3—lateral denigration	8—stigma inversion (hyperbolic claiming)
4—retreat into the private (family) sphere	
5—exit	

(Wacquant, Slater & Pereira, 2014: 1276)

Grundlæggende forsøgte de at blotlægge, hvordan beboere, med forskellige baggrunde, ville reagere på territorial stigmatisering, og at tilhørsforhold også påvirkede beboerens strategier

for håndtering af selvsamme. Strategierne fremlagt læner sig, omend mere nuanceret, op af Albert O. Hirschmanns 'voice-exit'- 'conformity-reject' model.

Endvidere påpeges der i forskningsartiklen, at:

“Territorial stigmatization is not a static condition, a neutral process, or an innocuous cultural game, but a consequential and injurious form of action through collective representation fastened on place. By displaying how the constituent properties and operant mechanisms of spatial disgrace specify themselves in different types of urban settings and political formations, the contributors to this issue advance our empirical understanding of the role of symbolic structures in the production of inequality and marginality in the city and, beyond, enrich our theoretical grasp of the flexible connections between social space, symbolic space, and physical space” (Wacquant, Slater & Pereira, 2014: 1278)

Når territorial stigmatisering ikke er en fast størrelse, men har en flydende form, der ændrer sig og opstår forskelligt i forskellige kontekster, er det derfor forsimpleret at antage, at alle reagerer på samme måde.

En anden kritik går på tesen, fremsat i *Byens Udstødte*, om, at beboere udsat for territorial stigmatisering har svært ved at knytte positive bånd til deres boligområde. I et studie i Aalborg Øst, skriver forfatterne således:

”Det er tydeligt, at det territorielle stigma hos en række informanter resulterer i frustrationer, men der er meget få tegn på, at informanterne syntes, at de bor et dårligt sted. Snarere end at overtage omgivelsernes dømmende blik på bydelen, ser det ud til, at de fleste beboere udvikler en langt mere ambivalent oplevelse af bydelen; en oplevelse der også kan indebære, at man bliver tilbøjelig til at undvige det territorielle stigma ved at markere interne skillelinjer. (...) Nogle beboere ser endda ud til at udvikle en form for trodsighed, hvor glæden ved at bo i bydelen accentueres i opposition til det territorielle stigma” (Christensen & Jensen, 2012: 101)¹⁵.

---

¹⁵ Der kan argumenteres for at territorial stigmatisering ikke kommer til udtryk i samme institutionaliserede form i Aalborg Øst, da dette område ikke er på ghettolisten

Der peges i denne undersøgelse på, at reaktionsmønstre og holdninger til beboeres boligområde, ikke kun kan forklares med territorial stigmatisering eller avanceret marginalisering, men også er rodfæstet i det tilhørsforhold beboeren har til området (Christensen & Jensen, 2012). Denne tanke arbejder Delica og Schultz Larsen også videre med i deres working paper, hvori de ligeledes inddrager investering i boligområdet, som en faktor i forskellige strategimønstre. Derfor vil vi nu introducere begrebet *belonging*.

3.2 Tilhørsforhold i de forsømte områder

Når vi, i dette speciale, anvender begrebet *belonging* (oplevelse af tilhørsforhold) gøres det i samspil, næsten supplerende til, territorial stigmatisering. Wacquant fremstiller med sin prisme om avanceret marginalisering territorial stigmatisering et dystert billede af beboernes tilknytning til de forsømte boligområder. Derfor introducerer vi nu begrebet om tilhørsforhold for at kunne undersøge et mere komplekst billede af differentieringer i vores respondenteres oplevelse af tilhørsforhold. Dette vil bidrage til forståelsen af beboere, i forsømte boligområder, som en heterogen gruppe. Oplevelse af tilhørsforhold skal, i dette speciale, forstås som en række faktorer, som knytter individet til dets omkringliggende samfund - her beboerens boligområde. Territorial stigmatisering, og de medfølgende processer, repræsenterer den negative del af beboernes oplevelse af tilhørsforhold¹⁶. For at skabe et modstykke til dette, er det nødvendigt for os at undersøge beboernes oplevelse af tilknytning på en måde, som giver plads til et *positivt* tilhørsforhold. Når beboere eksempelvis internaliserer deres boligområdes stigma, kan det medføre en 'benægtelse' af tilhørsforhold ved, at beboeren tager afstand til området og deres naboer for at styrke egen opfattelse af moral(ske værdi) i kontrast til 'de andres' (beboere) (Jensen & Christensen, 2012: 75). Dette imødekommes i analysen ved, eksempelvis, at undersøge respondenternes holdning til deres boligområde og naboer på en måde, hvor respondenterne kan rapportere, at de er glade for deres boligområde eller naboer. Således bliver en positiv opfattelse, af det forsømte boligområde og dets beboere, mulig at afdække. Udover naboer og beboerens tilfredshed har individets deltagelse i lokale fællesskaber også betydning for individets oplevelse af tilhørsforhold (Christensen, 2009: 22ff.). Lokale fællesskaber skal forstås som individets deltagelse i lokale arrangementer, beboermøder, anvendelse af boligområdets fællesarealer m.m. Individets engagement i lokalmiljøet er således anvendt som markør for respondenternes grad af tilknytning. Individet kan også

---

¹⁶ Afstandstagen til beboere og boligområdet uddybes af Savage et al. (2005) i begrebet *Disidentification*

opleve større tilhørsforhold ved at have relationer og sammenhæng til lokalområdets institutioner, hvorfor vi eksempelvis undersøger, om respondenternes børn er tilknyttet den lokale skole.¹⁷ (Christensen, 2009: 22ff.; Jørgensen, 2010: 9). Individets oplevelse af tilhørsforhold er også påvirket af dets position og *livsbane* (Savage et al. 2005; Christensen, 2009: 34). Begrebet livsbane knytter, i dette speciale, bånd til avanceret marginalisering og *opløsningen af sted*. Vi undersøger, hvordan individets samlede oplevelse af tilhørsforhold står i relation til beboere i forsømte boligområders *fælles sprog*. Således undersøger vi respondenternes positive og negative opfattelser og holdninger til boligområdet, som et symbol forbundet med beboerens følelse af opadgående positiv mobilitet eller negativ nedadgående mobilitet. Formålet med dette er at skabe en bedre forståelse for beboernes strategier i håndteringen af territorial stigmatisering.

3.3 Intersektionalitet

Vi vender nu kort blikket tilbage til de komparative studier af det røde, sorte og grå bælte. I Wacquants komparative undersøgelser mellem det amerikanske sorte bælte og de franske røde bælte, finder han helt overordnet, at den urbane marginalisering særligt bunder i en klassemæssig sammensætning i det røde bælte og en racemæssig sammensætning af i det sorte bælte (Wacquant, 2013: 195ff.). I Schultz Larsens komparative undersøgelser af det franske røde bælte og det danske grå bælte finder han, hvordan avanceret marginalisering særligt bunder etnisk sammensætning og klasse i Danmark (Schultz Larsen, 2018: 1141). Både Wacquant og Schultz Larsen er dog opmærksomme på, at andre sociale kategorier (eller ulighedsmarkører) også er til stede i de forsømte boligområder og ligeledes spiller en rolle i den urbane marginalisering. De påpeger begge, at unge mænd (særligt minoritetsmænd) særligt er omdrejningspunktet i den offentlige diskurs (Wacquant, 2013: 22, 144, 195; Schultz Larsen, 2018: 1140, 1143f.). Her er altså tale om sociale kategorier (og differentieringer) såsom køn, generation, etnicitet, race og klasse. I den europæiske forskning om urban marginalisering og stigmatisering er der tradition for, at raceperspektivet ikke er en benævnelsesværdig social differentiering, der er fremhævet (Kirkness, 2012: 118; Schultz Larsen & Delica, 2019: 550) Wacquant går så vidt som at argumentere for at 'race' er forbeholdt det amerikanske sorte bælte (Wacquant, 2013: 186). Europæisk forskning er

---

¹⁷ Uddybning af konkret operationalisering, se bilag 1

blevet anklaget, af især amerikanske forskere, at 'glemme' eller helt overse race-perspektivet (Christensen & Jensen, 2019: 20ff).

Han anerkender alligevel, at den etnoraciale dimension også har indflydelse på den urbane marginalisering, i en europæisk kontekst, og kan være med til at påvirke reaktioner og handlemønstre hos individerne (Wacquant, 2013: 197). Forskellige sociale kategorier og markører kan ligeledes have indflydelse og direkte og indirekte påvirke hinanden i sådan kontekst. Man kan således ikke antage, at en arbejdsløs dansker, nødvendigvis vil reagere på samme måde eller føle sig lige så udsat, som en arbejdsløs flygtning. På samme måde kan man antage, at unge mænd reagerer anderledes, end unge kvinder gør etc. Vi vil derfor, i dette speciale, kalde for en mere alsidig analyse, hvor flere sociale kategorier vil blive inddraget og forsøgt afdækket i specialets empiriske udgangspunkt (bilag 1).

Vi mener, at forskningen mangler (jf. diskussionen om Wacquants tilgang til race, etnicitet og klasse-spørgsmål) en mere konkretiseret og systematiseret tilgang til sociale kategorier (ulighedsskabende markører såsom køn, generation, race etc.). Her vil vi introducere begrebet 'intersektionalitet', som en løsning. Intersektionalitet¹⁸ er et teoretiseret begreb, der handler om, hvordan sociale kategorier er gensidigt konstituerende og ligeledes påvirker hinanden på kryds og tværs. Man kan i dette henseende, derfor ikke tænke specifikke sociale kategorier som værende mere 'betydningsfulde'¹⁹ end andre, og man kan ligeledes ikke blot lægge dem til hinanden. De skal tænkes som sammenvævede kategorier (intersektioner), der skaber og medskaber hinanden (Christensen & Jensen, 2019: 17). Sociale kategorier kan således: *"overdrive hinanden eller underkende hinanden eller endda ophæve hinanden"* (Christensen & Jensen, 2018: 17).

Intersektionalitet lægger således op til multidimensionelle analyser, hvorved man med fordel kan tænke sociale kategorier (eller ulighedsskabende markører) som sammenvævede.

---

¹⁸For en metodisk operationalisering af begrebet, se bilag 1

¹⁹ Hermed ikke sagt, at nogle sociale kategorier kan have mere forklaringskraft end en andre, men grundlæggende skal undersøgelser som udgangspunkt ikke give mere betydning til én kategori fremfor en anden

Kapitel 4 Metode

Dette speciale baserer sig på kvantitativ metode i form af multiple correspondence analysis (MCA). I dette kapitel fremgår en udfoldelse af MCA og hvordan metoden er appliceret i dette speciale. Dernæst vil en præsentation af det sociale rum, som analysen tager afsæt i, fremgå. Derudover vil kapitlet indeholde vores en gennemgang af måden hvorpå supplerende variable indgår som en fundamental faktor i opgavens analyse. Specialets empiriske fundament består af et survey og metodiske refleksioner omkring dette findes i anden del af dette kapitel. Her vil indsamlingen af data, opmærksomhedspunkter ved spørgeskemaundersøgelser, operationalisering af teoretiske begreber foldes ud.

Når vi i dette speciale arbejder med forskellige strategier, som beboere i forsømte boligområder anvender, og vi samtidig kalder for en større forståelsesramme for beboerne som særlig heterogen gruppe, har dette stor indflydelse på vores metodiske til- og fravalg. Kvantitativ metode synes at være nødvendig, da forskningen indenfor selvsamme emne ikke er overrepræsenteret, særligt ikke i en dansk kontekst, og vi har derfor ikke noget bagvedliggende datamateriale at trække på.

Valget om at basere specialet udelukkende på statistisk materiale er derfor baseret på den manglende forskning på området.

Indenfor den kvantitative forskning findes der flere grene og metoder, man kan anvende. I relationen til problemformuleringen samt specialets teoretiske og videnskabsteoretisk grundlag, fandt vi det hensigtsmæssigt at arbejde med MCA. MCA er en langt mere multidimensionel undersøgelsesmetode, hvor det er muligt at konstruere og blotlægge de geometriske afstande mellem fordelingen af kapitalmængde respondenterne har samt de strategier, de indtager (Qvist & Skjøtt-Larsen, 2019: 45). Denne metode er fordelagtigt at anvende, når man forsøger at identificere og beskrive specifikke mønstre – i denne sammenhæng relationen mellem kapitalvolumen, tilhørsforhold og håndteringsstrategier mod territorial stigmatisering. I den mere hyppigt anvendte kvantitative tilgang, regressionsanalyse, går forskeren ind og undersøger den isolerede effekt af en variabels virkning på en anden variabel. Her skal forskeren på forhånd bestemme hvilken variabel, der er den afhængige og hvilken, der er den uafhængige (Qvist & Skjøtt-Larsen, 2019: 38). Det ville have nogle utilsigtede konsekvenser inden for den undersøgelsesramme, vi arbejder ud fra. Det ville betyde at vi, som forskere, skulle vægte hvilke kategorier, der er påvirket af hinanden. Vi ville på forhånd skulle definere sammenhængene mellem ressourcer,

tilhørsforhold og reaktionsmønstre (Qvist & Skjøtt-Larsen, 2019: 46). Dette ville kræve en afvejning af, om territorial stigmatisering påvirker ressourcer, eller om ressourcer påvirker den territorielle stigmatisering. Samtidig vil vi argumentere for, at dette ikke er en optimal måde at tilgå forskningsobjektet i en reflektiv sociologisk tradition. Med andre ord; når vi arbejder med variable for kapitalmængde, tilhørsforhold og oplevelse af territorial stigmatisering, forstår vi dem som *relationelle*. Som Bourdieu forklarer i samtale med Wacquant:

“The task of science is to uncover the structure of the distribution of species of capital which tends to determine the structure of individual or collective stances taken, through the interests and dispositions it conditions.” (Bourdieu og Wacquant, 1992: 114)

Målet med en MCA-analyse er at give et overblik og samtidig konstruere en repræsentation over individer inddelt på positioner og dispositioner. På den måde kan vi i dette speciale inddele respondenter gennem deres forskelle og ligheder i karakteristika og dermed også forskelle og ligheder i strategier (Schultz Larsen, 2009: 44). Endvidere er MCA fordelagtig at bruge i et intersektionelt perspektiv, da man ikke beskæftiger sig med isolerede effekter og enkeltstående variable, og således ‘tvinger’ denne metode ikke forskeren til at addere eller sammenligne få variable, som netop er modstridende med tanken om intersektionalitet (Qvist & Skjøtt-Larsen, 2019: 46f.).

4.1 Multiple Correspondence Analysis

Da det er i dette speciales interesse at bidrage med viden og indsigt om differentieringer blandt beboeres reaktioner på territorial stigmatisering, anvendes multiple correspondence analysis (MCA)²⁰ til, at analysere relationer mellem individers objektive positioner og subjektive dispositioner. Jean-Paul Benzécri igangsatte i 1960’erne arbejdet omkring korrespondanceanalysen, som oprindeligt kaldes ‘Analyse des Données’. Den direkte oversættelse til engelsk er uklar (data analysis) og er derfor oversat Geometric Data Analysis (Le Roux & Rouanet, 2011: 2,14) og MCA er, blandt andre metoder, en ‘underkategori’ i Geometrisk Dataanalyse.

Bourdieu anvendte, som en af de første franske sociologer, metoden i *Distinction*, hvilket er en af kultursociologiens største indflydelseskilder (Duval, 2016: 2). Da Bourdieus arbejde er

---

²⁰ Vi anvender Excel tilføjelsesprogrammet XLSTAT

meget anvendt og refereret til, af primært “teoretiske og kvalitativt orienterede samfundsforskere” (Prieur & Rosenlund, 2009: 121), er anvendelse af MCA’s potentielle bidrag, uden for Frankrig, indtil videre i nogen grad overset (Duval, 2016: 2). Den manglende udbredelse kommer også af Bourdieus mangelfulde metodiske gennemsigthed i *Distinction*, hvilket har bevirket at forskere har haft svært ved at teste hans analyser (Prieur & Rosenlund, 2009: 121). På trods af MCA metodens manglende udbredelse kan den forskning, der laves, siges at tilskrives Bourdieus anvendelse af MCA (Prieur & Rosenlund, 2009; Le Roux & Rouanet, 2010; Duval, 2016; Schultz Larsen, 2009). Dette speciale inddrager Bourdieus kapitalbegreb, og er samtidig inspireret af MCA i lyset af blandt andre Bourdieu og har derfor ambitioner om, at anvende MCA som hovedbestanddel i fremstilling og præsentation af analysen. Kapitalbegrebet udgør kerneelementet for MCA analysens *sociale rum* og det er således på baggrund af respondenternes kapitalvolumen at MCA’en gennemføres - mere om dette i næste afsnit.

Der er i udgangspunktet tre grundelementer for geometrisk dataanalyse; geometrisk modellering, den formelle tilgang og reglen om at data kommer før model. Den geometriske modellering tager sit udgangspunkt i en to-vejs tabel, hvorefter informationerne fra tabellerne bliver en række punkter, som tilsammen former en ‘cloud of points’, der repræsenterer kategoriske variable (Le Roux & Rouanet, 2010: 2). Metoden bygger på lineær algebra. Modellen følger dataen og i grunden er geometriske metoder deskriptiv statistik, hvilket bevirker, at modellerne ikke er afhængige af datasættets størrelse (hvis vi fordoblede antallet af respondenter i vores datasæt, ville ‘cloud of points’ forblive uændret (Le Roux & Rouanet, 2010: 2f.)). Rent teknisk fungerer MCA som en metode, der giver en geometrisk fremstilling, i form af punkter, for at illustrere relationer mellem kategoriserede variable (Meuleman & Savage, 2013: 235) eller som en deskriptiv metode, hvor man eksplorativt fremstiller grafiske illustrationer af forholdet mellem kategorier og individer, hvor samling/tæthed af positioner indikerer ligheder mellem disse kategorier og individer (Purhonen & Wright, 2013: 258). Konkret for specialet tages, i den grafiske fremstilling, udgangspunkt i individernes svar, som danner rammen for deres *egenskabsprofiler*. Profilerne er skabt på baggrund af de udvalgte indikatorer for respondenternes kapitalvolumen. Egenskabsprofilerne visualiseres i en ‘individ sky’, hvor hver respondents placering forekommer i relation til de andres respondentes egenskabsprofiler. Disse egenskabsprofiler anvendes til at vise “.. *afstande mellem egenskaber (og enheder) i et mangedimensionalt rum*” (Prieur & Rosenlund, 2009: 121). Afstanden mellem egenskaber og enheder reflekterer, hvorledes frekvensen af

forskellige karakteristika forekommer - altså individer med svar (fra forskellige individer) som ofte forekommer sammen, i den grafiske illustration, forekomme tæt på hinanden, mens karakteristika som sjældent sammen forekommer længere fra hinanden (Prieur & Rosenlund, 2009: 121). Responder, med sjældne svarkombinationer, forekommer langt fra centrum i den grafiske fremstilling og respondenter, med ofte forekommende svarkombinationer, findes tæt på centrum i den grafiske illustration (Le Roux & Rouanet, 2010: 38). Samme forudsætninger gør sig gældende for variabelskyen og således konstrueres et rum, hvor variabelenes placering står i relation til hinanden (Le Roux & Rouanet, 2010: 40). I dette speciale vil det betyde, at individer med sammenlignelig kapitalsammensætning og kapitalvolumen vil optræde tæt på hinanden og, at de respondenter med den oftest repræsenterede form for kapitalvolumen fremstår tæt på centrum.

4.1.1 Konstruktionen af et socialt rum

I anvendelsen af MCA som metode til, at analysere spørgeskema data er det ikke nok at analysere “.. *à la Bourdieu*” (Rouanet et al., 2000: 5), og det er derfor nødvendigt, at konstruere det *rum*, som analysen finder sted i. Rummet skal konstrueres af en række variable, som tilsammen er fyldestgørende nok til, en multidimensional fremstilling af individerne (Rouanet et al., 2000: 1). Dette gøres da, vi er interesserede i at undersøge forholdet mellem “... *sociale positioners objektive strukturer (ud fra økonomiske, sociale og kulturelle besiddelser) og på den anden side sociale dispositioner*” (Prieur & Rosenlund, 2009: 121). Sociale dispositioner er i en bredere forstand måder hvorpå “.. *mennesker systematisk udformer livsstile, forbrugsmønstre og præferencer på kulturelle, moralske og politiske områder*” (Prieur & Rosenlund, 2009: 121) og skal i dette speciale specifikt forstås som oplevelser med og reaktioner på territorial stigmatisering samt oplevelse af tilhørsforhold.

Som det redegøres for sidst i dette afsnit, udgør indikatorer for kapitalvolumen rammen for det sociale rum, hvori disse dispositioner undersøges. De udvalgte indikatorer for kapitalvolumen er dermed de aktive variable, som rummet dannes ud fra. Med aktive variable menes de variable som indgår i MCA’ens beregninger, når den danner det multidimensionale rum. At indikatorer for kapitalvolumen udgør de aktive variable, i vores analyse, er dog ikke tilfældigt. De indikatorer, som udgør vores rum, er udvalgt på baggrund af lang række variable, som er testet og vurderet i en proces for, at finde den bedste mulige måde at repræsentere vores respondenters kapitalvolumen. Således er en række andre

kapitalsammensætninger afprøvet i forsøget på at finde den mest stabile og optimale sky (Hjellbrekke, 2019: 96). Som redegjort for i '4.2.3 Operationalisering af spørgsmål' er der inddraget en række indikatorer i vores empiriindsamling, da vi ikke på forhånd ville (eller kunne) beslutte (eller vide) hvilke parametre, der skulle vise sig, at være de bedste indikatorer i vores sociale rum. Således er der eksperimenteret med en lang række forskellige kombinationer²¹ af vores i alt 48 variable, før vi endte på de seks aktive variable, som vil blive præsenteret i slutningen af dette afsnit. Kombinationerne er sammensat ud fra sociologiske vurderinger og refleksioner, hvor forskellige indikatorer, som traditionelt i et kapitalperspektiv forstås som forskelsskabende hos individer, er afprøvet (Prieur & Rosenlund, 2009: 122,126). Vi har i vores survey adspurgt respondenterne om flere forskellige indikatorer for eksempelvis økonomisk kapital. Dette har medført, at vi har haft mulighed for at eksperimentere med, hvilke indikatorer for økonomisk kapital som fungerede bedst, som variabel. Dette gør sig gældende for flere af vores aktive variable hvor eksempelvis social kapital kan findes gennem variablene venner, venners baggrund, netværks størrelse, familien størrelse, familiens netværk mm. Dette efterlader mange kombinationsmuligheder i indsnævringen af den 'optimale' sky, hvorfor vi lagde særlig vægt på, at de inddragede aktive variable skal have en sociologisk sammenhæng, som er klar og tydelig. Mere eksperimenterende kombinationer forsøgt for at afprøve, om der var nogle uventede kombinationer som kunne skabe en optimal sky²².

Dog voldte gruppen af respondenter som var studerende os problemer. Der er en række udfordringer med studerende i denne type undersøgelse hvorfor vi efter en lang række fejlslagne forsøg endte med, at skille studerende fra vores datasæt - yderligere uddybning fremgår i næste afsnit. De resterende respondents aktive variable er sammensat af variable, der måler på økonomisk kapital, social kapital og kulturel kapital. Med disse aktive variable er vores rum således sammensat af mennesker fra forsømte boligområder, og de forskelle som findes mellem dem, målt med de aktive variable. I sociologisk forstand, er vores analyse derfor en analyse af differentieringer i kapitalvolumen.

Den endelige sammensætning af aktive variable er endt med at være sammensat af antallet af venner, der kan hjælpe en i arbejde, højeste afsluttede uddannelse, beskæftigelse, selvrapporteret helbred, husstandsindkomst og civilstatus. Netværks størrelse bliver således en indikator for social kapital. Højeste afsluttede uddannelse er anvendt som indikator for

---

²¹ Der er lavet i omegnen af 250 forskellige kombinationer.

²² Heriblandt er forsøgt med køn, alder, herkomst m.m.

kulturel kapital. Husstandsindkomst indikerer ikke overraskende økonomisk kapital og på baggrund af, at vi måler på husstandens indkomst, er det væsentligt for at inddrage civilstatus. Helbred fungerer som en differentieringsindikator (Schultz Larsen, 2009: 160) Nedenfor fremgår de aktive²³ variable, samt hvad de er indikatorer på.

Social kapital	Antal kategorier	Økonomisk kapital	Antal kategorier	Kulturel kapital	Antal kategorier	Differentieringsindikator	Antal kategorier
Netværk	5	C.Stat	3	Højeste Udd.	7	Helbred	4
Beskæft.	6	Indkomst Hus.	8	-	-	-	-
I alt	11	I alt	11	I alt	7	I alt	4

Tabel 2: Oversigt over aktive variable - for oversigt over variabelnavne se bilag 10

Således endte vores sociale rums individualsky, med de inddragede aktive variable, med at se således ud:

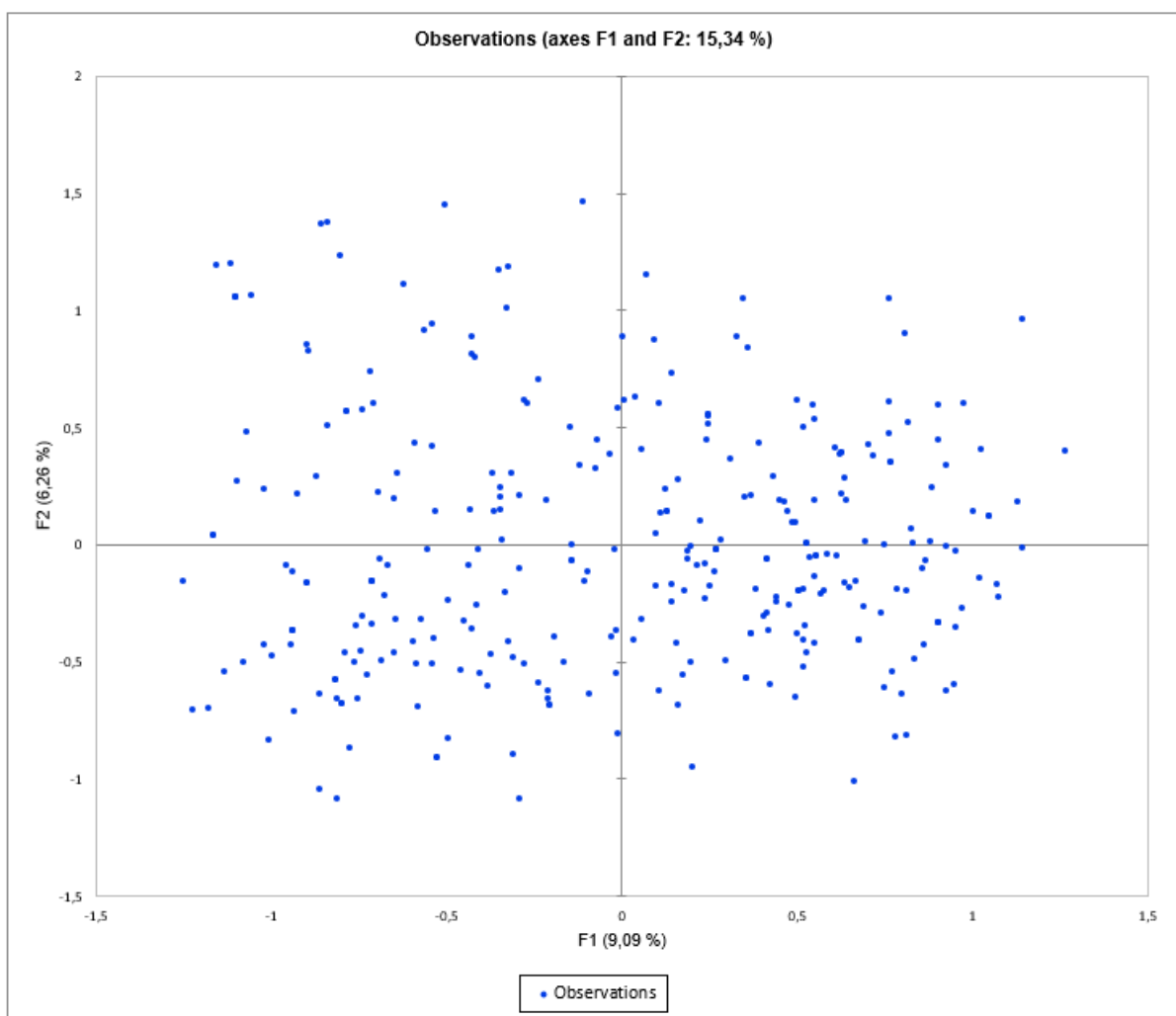

Illustration 1: Samlet individualsky over respondenterne (fratrasket studerende)

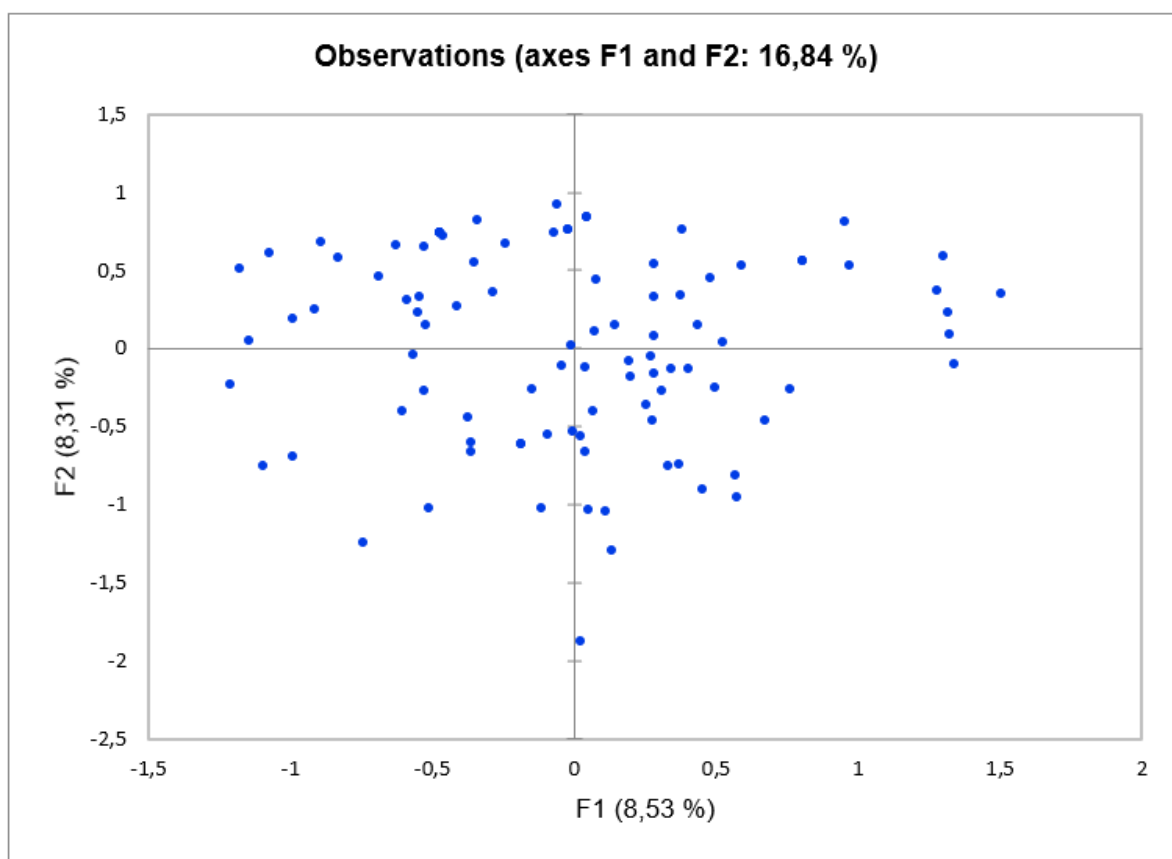
²³ Disse bidrager til konstruktionen af rummet

4.1.1.1 Problemet med studerende

Beslutningen om, at trække de studerende ud af det endelige datasæt, er truffet på baggrund af, at studerende som gruppe har nogle grundlæggende 'paradokser' indlejret i deres kapital-sammensætning og volumen, som gør dem svære at have med at gøre i en MCA (Schultz Larsen, 2009, 171f.). Studerende er i færd med at højne deres kulturelle kapital, og en del af dem har allerede gennemført eksempelvis en mellemlang videregående uddannelse. Samtidig er de i en position, hvor deres økonomiske kapital er meget lav (grundet S.U., elevløn etc.). Disse karakteristika gør, at de er svære at måle på, da de på den ene side vil have noget til fælles med én gruppe respondenter (med høj kulturel kapital), og på den anden side have meget tilfælles med en anden gruppe (med meget lav økonomisk kapital). Dette bevirker at de 'skævvrider' analysen på baggrund af dette paradoks. Således er de studerende skilt fra resten af respondentgruppen og har fået deres eget særskilte 'rum'. Dette er prioriteret, da vi mener, at de studerendes rolle er væsentlig at inkludere i studier af forsømte boligområder. På baggrund af, at de studerende har deres eget rum, har vi afvejet potentialet i, at anvende de samme aktive variable for de studerende, som anvendt i den større gruppe. Såfremt de studerende blev målt på samme parametre, ville der, på den ene side være større belæg for en direkte sammenligning. På den anden side er de studerende i kraft af deres 'egenskab' som studerende i udgangspunktet meget *ens* i økonomisk kapital²⁴, og en måling heraf ville ikke vise differentieringer, som eksisterer i denne gruppe. Yderligere anses studerende, som en gruppe i transition, og det er nogle andre forskelsskabende parametre på spil i denne gruppe. Vi ved altså ikke, hvor de er på vej hen, ligesom vi ikke har viden om relevante tilknytningsforhold til arbejdsmarkedet. Det vil derfor ikke nødvendigvis bidrage til en hensigtsmæssig sociologisk analyse. Derfor har vi valgt, på trods af sammenligningsgrundlaget, at måle de studerende på en anden kapitalsammensætning end den større gruppe af respondenter. Således er rummet af studerende konstrueret på baggrund af variable for nedarvet kulturel kapital, kulturel kapital i form af igangværende uddannelse og socialt netværk baseret på antal venner, hvilket præsenterede os for følgende individualsky:

---

²⁴ Vi forudsætter, at gruppen af studerende som er bosat i forsømte boligområder ikke er repræsentative for alle studerende. Således ved vi på forhånd, at disse studerende, i kraft af at bo i et forsømt boligområde, ikke bor i en lejlighed på baggrund af eksempelvis et forældre køb

Illustration 2: Samlet individsky over studerende

Den praktiske konsekvens ved, at de studerende er trukket ud af analysen, er at de fået en mere sekundær rolle end først intenderet. Dette betyder, at den komplette analyse af de studerendes rum er lagt i bilag (bilag 7). I tråd med vores refleksioner om, at de studerendes stemme er vigtig, i denne undersøgelse, er en sammenfattende analyse af de studerende inkluderet kapitel 4. Vi vil i allerede på dette tidspunkt løfte sløret for, at rummet for de studerende ligeledes inddeler sig på nogenlunde samme måde, som rummet for den øvrige respondentgruppe. De studerendes sociale rum er konstrueret ved, at kapitalvolumen aflæses på den vandrette dimension, og den lodrette dimension repræsenterer kapitalsammensætning. De studerendes kapitalsammensætning er konstrueret således, at studerende med høj akademisk kapital findes i toppen, og mere erhvervsorienteret kapital findes i bunden. Hvis man går fra højre til venstre, stiger den akkumulerede kapital, og ligeledes stiger den akademiske kapital fra bunden og op. Dette medfører, at vi har sikret en grad af intern validitet, da de studerende med rette kan anses for at være en stikprøve af vores samlede besvarelse (Hjellbrekke, 2019: 77f). De overordnede differentieringer, der gør sig gældende i specialet, verificeres gennem gruppen af studerende.

4.1.2 Fortolkning af akserne

I vurderingen af, om de aktive variable i MCA'en fremstiller en god analytisk baggrund, er det nødvendigt, at undersøge hvor mange akser i det multidimensionelle rum, man skal inddrage. Denne vurdering er foretaget på flere af de forkastede MCA'er som indledningsvis så brugbare ud. I udvælgelsen af hvor mange akser af det multidimensionelle rum, der skal fortolkes, skal der tages højde for to aspekter. Det første aspekt er, at man skal forsøge at fortolke nok akser til, at den samlede inerti²⁵ forklares. Optimalt set inddrages der akser nok til at forklare 80% af den samlede varians i rummet. Det andet aspekt er, at de inddragede akser skal kunne fortolkes sociologisk. I forhold til det første aspekt er det nødvendigt at undersøge, hvor meget af den samlede varians, de respektive akser forklarer. Hertil anvendes modificerede eigenvalues²⁶ (Le Roux & Rouanet, 2010: 51f.). De modificerede eigenvalues tager udgangspunkt i de reelle eigenvalues, som bidrager til over gennemsnittet af variansen og udregnes $(1/Q)$, hvor Q er antallet af variable. I vores analyse appliceres seks aktive variable og således bliver gennemsnittet 0,166 hvorfor, vi inddrager de første 12 dimensioner i den videre beregning (bilag 2, sheet 2)

Den modificerede eigenværdi for dimensionen beregnes således:

$$\lambda'_\ell = \left(\frac{Q}{Q-1}\right)^2 (\lambda_\ell - \bar{\lambda})^2 = (6/(6-1))^2 (0,409 - (1/6))^2 = 0,0845.$$

(Le Roux & Rouanet, 2010: 39).

Dimensionens modificerede eigenværdi divideres med værdien af de samlede dimensioners eigenværdi $0,0845/0,1315 = 0,6428$. Således står første dimension for 64% af den samlede varians. Inkluderes anden dimension resulterer det i 78% af den samlede varians og inklusiv tredje dimension indeholder akserne 85% af variansen²⁷.

Eigenvalues:

	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
Eigenvalue	0,409	0,281	0,245	0,238	0,219	0,216	0,201	0,195	0,191	0,180	0,178	0,169
Variability (%)	9,089	6,255	5,454	5,292	4,871	4,803	4,474	4,332	4,251	4,004	3,954	3,748
Cumulative %	9,089	15,345	20,798	26,091	30,962	35,764	40,239	44,570	48,821	52,826	56,780	60,528
Adj. Eigenvalue	0,084572608	0,018987	0,008931	0,007361	0,003971	0,003521	0,001732	0,001150629	0,000873	0,000263	0,000183	5,81725E-06
Accum. Adj. Eigenvalue	0,642882547	0,787217	0,855103	0,911055	0,941244	0,968012	0,98118	0,989926427				

Tabel 1: Justerede eigenværdier (bilag 2, sheet 2)

²⁵ Inerti er den samlede varians i den pågældende sky, og defineres som: "(...)the mean of the squared distances from the points of the cloud to the mean point" - gennemsnittet af den kvadrerede afstand fra punkter i skyen til det gennemsnitlige punkt (Le Roux & Rouanet, 2010: 19)

²⁶ Eigenvalues bruges som indikator for, hvor meget af den teoretiske spredning dimensionen forklarer - en eigenværdi på .70 forklarer 70% af den teoretiske spredning i dimensionen. MCA analyser beregner konservative eigenvalues hvorfor det er anbefalet, at udregne modificerede (Hjellbrekke, 2019: 36)

²⁷ bilag 2, sheet 2

Vi finder derfor, at analysen skal inkludere de tre første akser såfremt disse lever op til det andet af de før nævnte aspekter: akserne skal være mulige at forklare sociologisk (Hjellbrekke, 2019: 76).

Når udvælgelsen af antallet af dimensioner er fastlagt, er det nødvendigt at undersøge hvilke variable, og dertilhørende kategorier, som konstituerer 'rummet'²⁸. Variable og kategorier, der bidrager med over gennemsnittet i variansen, er således dem, der former rummet. For variable gælder det - 100 divideres med antallet af variable, i vores tilfælde $100/6 = 16.667$. Ligeledes findes kategorier ved - $100/\text{antallet af kategorier} = 100/33 = 3.030$. Udregninger og tabeller kan findes i bilag 2, sheet 2. (Le Roux & Rouanet 2010: 35, 38).

4.1.3 Supplementær variable

En fundamental del af analysen består af fortolkninger af supplementære (illustrative) variable, og det er derfor vigtigt at pointere, at en supplerende variabel *ikke* er med til at definere afstanden mellem individer på samme måde, som en aktiv variabel er (Le Roux & Rouanet, 2010: 42; Hjellbrekke, 2019: 56). De supplerende variable vil være med til at danne et rum af *livsstile*, hvori respondenternes dispositioner vil blive synlige.

De supplerende variable placerer sig med udgangspunkt i centrum i individskyen og tager således ikke højde for spredningen i skyen, hvorfor de placerer sig visuelt tæt på centrum i figurerne (Le Roux & Rouanet, 2010: 68). Forklaret illustrativt betyder det, at man skal forestille sig, at de supplerende (passive) variable mister deres 'magnetisme' og tiltrækningskraft således, at de bliver uvæsentlige i forhold til, at forme placeringer i skyen (Hjellbrekke, 2019: 64). Brigitte Le Roux og Henry Rouanet fremstiller en tommelfingerregel, der hedder at en supplerende variabel først er værdig at tolke på, når den har en spredning på mere end 0,5 i akserne (Le Roux & Rouanet, 2010, 67). Dette betyder i praksis, at en undersøgelse af supplerende variable, der vil fremgå i denne undersøgelse, måtte gennemføres for at finde ud af hvilke variable, der havde en spredning stor nok til at fortolke. I gennemgangen af de supplerendes variables spredning erkendte vi, at interessante forhold gjorde sig gældende i enkelte af variablene, som havde en spredning på lige under 0.5. Derfor er der, i analysen, inddraget enkelte variable som ikke har en spredning på 0.5, men som tilnærmelsesvis er 0,5²⁹.

---

²⁸ I dette speciale er anvendt XLSTAT således at disse udregninger og aflæsninger måtte gøres manuelt. Se bilag 2, sheet 2

²⁹For en oversigt over supplerende variable se bilag 4

Når den endelige MCA, det sociale rum og de bagvedliggende faktorer i rummet af livsstile nu er beskrevet, vil vi præsentere den klyngeanalyse, der er lavet, for at systematisere positioner i det sociale rum.

4.2 Det kvantitative spørgeskema

Vi vil nu præsentere brugen af det kvantitative spørgeskema³⁰, som opgaven vil tage udgangspunkt. Vi valgte tidligt i processen, at det var nødvendigt at gennemføre en kvantitativ undersøgelse, da den data indeværende speciale skulle bruge, endnu ikke var lavet. Vi udarbejdede derfor en surveyundersøgelse, således at vi kunne afdække individer i forsømte boligområdes positioner, sociale kategorier, tilknytningsforhold og reaktioner på territorial stigmatisering.

Surveyundersøgelsen blev foretaget blandt beboere i forsømte boligområder³¹ og der er registreret besvarelser fra i alt 568 personer. Af de 568 personer har 449 respondenter gennemført spørgeskemaet og ud af disse er 40 af dem udgået i beregningerne, da de har svaret, at de ikke bor i et af boligområderne på 'ghettolisten'. Dette giver en frafaldsprocent på 20.05%.

4.2.1 Dataindsamling

Spørgeskemaet blev udfærdiget og udsendt via SurveyXact. Udsendelsesformen foregik gennem Facebook i grupper for beboere i områder på 'ghettolisten'. Spørgeskemaet er udsendt som et internet link hvorved respondenterne, ved tastetryk på dette link, har 'selvoprettet' (selvselektion) sig som respondent. Spørgeskemaet er derefter blevet redistribueret fire gange, inden vi lukkede for besvarelser, for at sikre højest mulige antal besvarelser. Da vi anvender MCA er der ikke nødvendigvis samme krav til antallet af respondenter der kræves for at kunne applicere metoden tilfredsstillende, sammenlignet med eksempelvis regressionsanalyse. Det skal også pointeres, at det ikke er undersøgelsens formål at inddæmme *hvor mange* mennesker, der har specifikke reaktionsmønstre, men snarere at afdække strategier baseret på forskellige differentieringer i respondentgruppen.

---

³⁰ For spørgeskema, se bilag 5

³¹ Boligområder der alle optræder på Regeringen liste over 'ghettoområder'. Repræsenterede boligområder i denne undersøgelse er: Agervang, Bispehaven, Bispeparken, Gadehavegård, Gellerupparken/Toveshøj, Hørgården, Karlemoseparken, Korsværtparken, Korsløkkeparken Øst, Lindholm, Lundtoftegade, Mjølnerparken, Motalavej, Ringparken, Stengårdsvej, Skovvejen/Skovparken, Stengårdsvej, Tingbjerg/Utterslevhuse, Vollsmose

Ved at anvende Facebookgrupper som sted for empiriindsamling, er der en vis usikkerhed forbundet med om respondenterne fordeler sig som repræsentative for, i dette speciale, beboere i forsømte boligområder (Thomsen, 2012: 329f.). Hertil kommer et bias i forhold til, at vi ikke har haft kontrol over hvem, der har meldt sig til undersøgelsen. Der er ligeledes et bias, at det muligvis er særlige eller specifikke grupper, der anvender Facebook (Thomsen, 2012: 330ff.). Alligevel var det dén indgangsvinkel, der var mulighed i dette speciale. Dette har betydet, at der vil være nogle nuancer, der ikke har været mulige at afdække, som eksempelvis flere etnoriale indikatorer, da 86 % af alle besvarelserne var fra personer født i Danmark (bilag 2, Sheet 1).

4.2.2 Ulemper ved spørgeskemaet

Alligevel er der nogle ulemper ved spørgeskemaundersøgelser, og vi vil kort komme ind på hvad disse er, og hvordan vi har forsøgt at gøre op med dem.

Respondenter vil have en tendens til at overdrive eller underdrive noget adfærd, fordi de tror, at det er det, der er socialt ønsket. Derfor anbefales en "*tilsikring af anonymitet og fortrolighed*" (Olsen, 2006: 64), således at respondenter ikke svarer ud fra, hvad de, der tror er 'socialt ønsket'. Spørgeskemaet er således fuldt anonymiseret³². Vi stiller eksempelvis spørgsmål om indkomst, beskæftigelse, uddannelsesniveau, og vi ville således sikre at mindske at respondenter overdrev disse. Endvidere inkorporerede vi også en 'ønsker ikke at svare'-kategori for således at mindske frafaldet fra spørgeskemaet. Dette styrker reliabiliteten i forhold til respondenterne svar på spørgsmålene³³. Endvidere har man, i en undersøgelse som fremgår i indeværende speciale, ikke mulighed for at kontrollere svarpersonerne (Olsen, 2006: 23). Med andre ord: vi kan reelt ikke være sikre på, hvorvidt respondenterne bor i et forsømt boligområde. Derfor lavede vi en oversigt, hvor respondenter, som det første, skulle trykke hvorvidt, de boede i et af de 28 boligområde på 'ghettolisten'³⁴. Hvis respondenter svarede, 'jeg bor ikke i et af disse boligområder', blev personen sendt ud af spørgeskemaet. Alligevel kan der have været situationer, hvor respondenter alligevel har trykket på et

---

³² De 409 respondenter figurerer således som talkombinationer i SurveyXact (bilag 2, sheet 5). Det har været muligt for respondenterne at påføre deres e-mail sidst i spørgeskemaet såfremt de var villige til at gennemføre et interview med dette speciales forfattere. Disse e-mails er blevet fjernet fra bilagene for at sikre disse respondenter anonymitet

³³ Hvorvidt en undersøgelse er pålidelig (Olsen, 2006: 81)

³⁴ Se bilag 5 for spørgeskemaet

boligområde, de ikke bor i. Nogle få respondenter havde gjort dette og disse blev derfor slettet fra undersøgelsen.³⁵

Derudover har man, i en spørgeskemaundersøgelse, ikke mulighed for at uddybe spørgsmål, hvis respondenterne ikke forstår spørgsmålet. Dette forsøgte vi at komme til livs, ved at lave to pilotundersøgelser, hvor to adskilte respondenter³⁶ fik til opgave at besvare spørgeskemaet, og efterfølgende kom med feedback på, om der var nogle forståelsesproblemer.

Afslutningsvis kan der også opstå problemer, hvis personer har læsevanskeligheder eller andre sprogbarrierer (Olsen, 2006: 23). Spørgeskemaet blev derfor oversat til engelsk, således at var muligt at vælge mellem en dansk og engelsk version.

4.2.3 Operationalisering af spørgsmål

Før indsamlingen begyndte, dannede vi os et overblik over, hvad det helt konkret var, vi skulle undersøge. Derfor måtte vi operationalisere kernebegreber og teorier, således at vi kunne måle på det, vi rent faktisk satte os for at måle på. Spørgeskemaet indeholder en del baggrundsspørgsmål, hvor nogle af spørgsmålene har et dualistisk formål. Eksempelvis fungerede spørgsmål vedrørende køn, herkomst etc. ikke kun som baggrundsmarkører, men også som potentielle ulighedsskabende sociale kategorier, der kunne sige noget om respondentens position³⁷.

For at afdække kapitalbegreberne vendte vi os mod tidligere forskning. Her var vi eksempelvis inspireret af *Refleksiv sociologi i praksis*, hvori en undersøgelse af kapitalvolumen blandt beboere i Aalborg Øst fremgår (Prieur & Rosenlund, 2009: 126ff.), og vi kiggede ligeledes på Schultz Larsens Ph.d.-afhandling, *De Forsømte*, der indeholder en MCA over beboeres sociale differentieringer i forsømte boligområder (Schultz Larsen, 2009: 166; 312ff.).

For at måle på respondenternes kapitalvolumen måtte vi bestemme hvilke typer af kapitalsammensætning, der var hensigtsmæssige at måle på i relation til vores respondentgruppe.

Således opdeles kapitalbegreberne således vi sikrede en afdækning af dem alle.

---

³⁵ De havde senere i besvarelsen skrevet, at de ikke boede i et område på 'ghettolisten'

³⁶ To administratorer på to af de Facebookgrupper, vi havde udvalgt

³⁷ På grund af overvægt af danskere blev disse ikke inddraget

Økonomisk kapital bliver målt i indkomst, husstandsindkomst og vurderet økonomisk indkomst³⁸. Vi fravalgte spørgsmål, der skulle afdække anden økonomisk kapital som eksempelvis fast ejendom og aktier, da vi som bekendt undersøger beboere, der i forvejen bor til leje. For at indskrænke antallet af spørgsmål så vi ikke oplevede for stort frafald, valgte vi derfor udelukkende, at anvende indkomst og vurderet indkomst som indikator. Social kapital blev forsøgt afdækket gennem forhold til familie og antal venner men også gennem venner, der kunne hjælpe respondenterne i arbejde. Dette var med særlig inspiration fra *De Forsømte*. Denne indikator måler også på graden af netværket – i hvor høj grad kan respondenterne sociale netværk omdannes til potentiel økonomisk kapital (Schultz Larsen, 2009: 315f.). Kulturel kapital er en sværere størrelse at måle på, da det er forskelligt, hvad der anerkendes som kulturel kapital. Eksempelvis kulturel kapital måles gennem respondenternes anvendelse af teater, museer etc. men det ville også være elitært at antage, at dette er den eneste form for kulturel kapital, der giver anerkendelse. Samtidig havde vi en forståelse for, at det i forvejen er marginaliserede respondenter³⁹, vi havde med at gøre, og derfor er der ikke spurgt ind til forbrug af 'finkultur' (Hjellbrekke, 2019: 93). Vi valgte derfor kun at måle på institutionaliseret kulturel kapital – uddannelse, forældres uddannelse og igangværende uddannelse, der ligeledes kan omdannes til økonomisk kapital⁴⁰ (Bourdieu, 1986). Afslutningsvis spurgte vi også ind til respondenternes selvvaluerede helbred. Schultz Larsen finder i *De Forsømte*, hvordan selvrapporeret helbred har en stærk forklaringskraft i samlet kapitalvolumen. Det sociologisk kendt, at dårligt helbred særligt kan ramme socialt udsatte grupper og yderligere gør dårligt helbred, det sværere at leve et godt liv og deltage på arbejdsmarkedet (Pedersen, 2009). Endvidere kan det være en god differentieringsvariabel, når man undersøger lavere klasser, der i forvejen ikke har mange differentieringer mellem sig (Schultz Larsen, 2009: 160; Bourdieu, 1984: 114, 129). Da spørgeskemaets andet formål var at afdække reaktioner og strategier mod territorial stigmatisering, synes det logisk at inddrage spørgsmål, der afdækkede dette fænomen. Således spurgte vi ind til, om respondenterne havde løjet om deres bopæl og følt skam over deres boligområde. Reaktionsindikatorer⁴¹ var yderligere inspireret af både litteraturen på

---

³⁸ Vi måler på månedlig indkomst, da vi mente, at dette potentielt kunne formindste at respondenterne enten ikke vidste det, eller manglede et overblik. Således mente vi, at månedlig indkomst var nemmere for respondenterne at forholde sig til (Olsen, 2006: 43)

³⁹ I kraft af at de bor i forsømte boligområder, der er underlagt avanceret marginalisering (Schultz Larsen, 2018)

⁴⁰ Yderligere skal det påpeges at spørgeskemaet var kodet således, at respondenter der fik spørgsmålet til igangværende uddannelse, kun var de respondenter, der havde svaret 'studerende' til beskæftigelse. Se bilag 3.

⁴¹ Se bilag 1 for samtlige indikatorer

området herunder Wacquant, Slater og Pereiras skema for forskellige strategier og Schultz Larsen og Delicas reaktionsmodel (Schultz Larsen & Delica, u.å.). Her var det hensigtsmæssigt, i forsøget på at afdække adfærd, at stille spørgsmål med forestillet deltagelse og forsøge at afdække, hvad en respondent ville gøre i en given fiktiv situation (Olsen, 2006: 19). Heri hjalp vores teoretiske rammesætning vedrørende avanceret marginalisering ligeledes. Når vi kender nogle af de strukturer, der kan være på spil, gør det, det muligt at undersøge kvantitativt – således vidste vi, at vi måtte forsøge at afdække fragmentering, grad af stigmafølelse etc. (Wacquant, 2013: 238ff.)

Samtidig forsøgte vi at undersøge aktiv deltagelse i debatten omkring deres boligområde ved at spørge ind til, om de deltog i debatter på sociale medier, skrev læserbreve eller andet. Dette skulle afdække om respondenterne havde forholdt sig aktivt eller passivt til stigmaet. Hertil skal det pointeres, at der er et bias ved, at det ikke er muligt at vide, hvad respondenter præcis forstår ved 'andet'. Derfor vil det ikke være muligt at vide, hvilke platforme og hvilken grad af engagement, dette har betydet for respondenterne. Afslutningsvis ville vi afdække beboernes tilknytningsforhold. Følelser er særligt svære at måle på, særligt i et spørgeskema, så spørgsmålene blev mere generelle faktuelle i form af; benyttelse af fællesarealer, naboforhold, flytteplaner, og mere specifikke holdningsspørgsmål; tilfredshed med boligområde etc. (Olsen, 2006: 20) Disse spørgsmål er ligeledes dualistiske, da de også kan være udtryk for håndteringsstrategier i nogen henseende⁴².

Vi havde overvejelser om, hvordan spørgsmålene blev forstået og om svarkategorier var ligeligt fordelt. Derfor forsøgte vi at forenkle spørgsmålene så meget som muligt, således at respondenter ikke blev spurgt om to ting på én gang (på trods af spørgsmålet i sig selv, godt kunne måle på to ting af gangen), og at svarkategorier var ligeligt fordelt, samt at der altid var end 'ved ikke' eller en 'mellem'-position⁴³ (bilag 5).

Det skal pointeres, at en del af svarkategorierne havde en åben 'andet'-kategori, hvori respondenter enten kunne uddybe svar eller svare noget helt andet end de svarkategorier, vi havde opstillet for dem⁴⁴. Dette var gjort med henblik på, at afdækkelse af følelser i et spørgeskema kan være svært, og vi ønskede så uddybende svar som muligt. Disse andet-svar er blevet omkodet, således at det statistisk var muligt at arbejde med. Se bilag 3 for en uddybning af disse omkodninger.

---

⁴² Eksempelvis spørgsmål som naboforhold og ophold på fællesarealer, kan sige noget om beboernes tilbagetrækning fra området og de intersubjektive forhold i boligområdet

⁴³ Der har været nogle få fejl i vores spørgeskema, for disse se bilag 9.

⁴⁴ Endvidere skulle de skrive deres alder i tal, således at vi ikke på forhånd bestemte, hvilke alderskategorier gjorde sig gældende

Kapitel 5 Analyse

Dette kapitel indeholder specialets analyse af det empiriske materiale. Gennem MCA konstrueres det sociale rum hvori vi, med specialets inddragede teorier og begreber, vil besvare problemformuleringen:

Hvordan kan relationer mellem beboere i forsømte boligområders objektive positioner og subjektive dispositioner forklare forskellige strategier i håndteringen af territorial stigmatisering?

Først vil en sociologisk fortolkning af akserne, der samlet udgør det sociale rum, fremgå. Dette vil bidrage til en større forståelse for, hvordan kapitalsammensætningen og kapitalvolumen kommer til udtryk i relation til respondenternes besvarelser. Dette vil lægge til grund for de grundlæggende differentieringer i kapitaler, vi videre vil analysere på. På baggrund af en cluster-analyse af respondenternes besvarelser og differentieringer i kapitaler er respondenterne blevet inddelt i fem overordnede grupperinger. Dette gør det muligt at karakterisere de overordnede træk, der gør sig gældende for respondenter, der står i tæt relation til hinanden.

Næste del af analysen vil indeholde *rummet af livsstile*, som kommer til udtryk i vores supplementære data (udvalgte variable, der ikke er inddraget som aktive variable), hvorved vi vil afdække og analysere faktorer som køn, alder, etnoraciale indikatorer, stigmatiseringsfølelser, tilknytningsforhold og potentielle strategimønstre.

Disse vil bidrage til en forståelse for de relationer, der er mellem respondenternes sociale positioner og deres dispositioner, der således udtrykker forskellige reaktioner og deraf strategier i håndtering for territorial stigma. Afslutningsvis vil analysen afrundes med en refleksion over differentieringer i strategier mod territorial stigmatisering samt generelle refleksioner over analysens fund.

5.1 Fortolkning af det sociale rums akser

I denne delanalyse findes en fortolkning af de konstruktioner, der udgør det sociale rum. Her vil fremlægges de variable, der indenfor de tre akser, har en over gennemsnitlig forklaring i variansen. Vi inddrager som benævnt tre akser, da disse har en forklaring på over 85 % af den samlede varians.

Første akse

I tabel 3, nedenfor, er listet de i alt 15 kategorier, der bidrager til mere end gennemsnittet i variansen (3,3%)⁴⁵.

Her ser vi, at civilstatus 'alene' (5,2%) og 'samboende' (5,3%) hver bidrager på henholdsvis den venstre og højre side af akse. I variabelen for beskæftigelse, bidrager kategorierne førtidspension (5,6%) ledig (4,3%) og pensionist (3,5%) på den venstre side, mens kategorien lønmodtager (11,2%) bidrager til den højre side.

I variabelen for husstandsindkomst, ser vi at indkomst mellem 0-15.000 kr. (Indkomst Hus.-0-10.000 kr. og Indkomst Hus.-10.000 - 15.000 kr.) bidrager på den venstre side af akse med henholdsvis 3,3% og 6,8%. På den højre side af akse finder man indkomst mellem 35.000-45.000+ der bidrager med henholdsvis 3,2% og 7,9 %. Kategorien for netværk på under 5 personer (5,4%) bidrager på den venstre side af akse. Netværk på over 30 personer (3,2%) bidrager på den højre side.

Til sidst i tabellen over kategoriernes bidrag til 1. akse har vi helbred, hvor kategorien dårligt eller meget dårligt (5,4%) bidrager på den venstre side af akse. Kategorierne nogenlunde (5,7%) og meget godt (7,2%) bidrager på den højre side af akse.

---

⁴⁵ For konkrete udregninger og tal se bilag 2, sheet 2. Tallene er afrundet

Akse 1			
	Kategorier	Bidrag fra kategorier	
Negativ (venstre)	Positiv (højre)	Negativ	Positiv
C.Stat-Alene	C.Stat-Samboende	5,2%	5,3%
Beskæft.-Førtidspension	Beskæft.-Lønmodtager	5,6%	11,2%
Beskæft.-Ledig		4,3%	
Beskæft.-Pensionist		3,5%	
Indkomst Hus.-0 - 10.000 kr.	Indkomst Hus.-35.000 - 40.000 kr.	3,3%	3,2%
Indkomst Hus.-10.000 - 15.000 kr.	Indkomst Hus.-45.000 +	6,8%	7,9%
Netværk. Nyt arbejde-Under 5 personer	Netværk. Nyt arbejde-over 30 personer	5,7%	3,2%
Helbred-Dårligt eller meget dårligt	Helbred-Meget godt	5,4%	7,2%
	Helbred-Nogenlunde		5,7%
		Bidrag i alt	45,5%
			43,7%

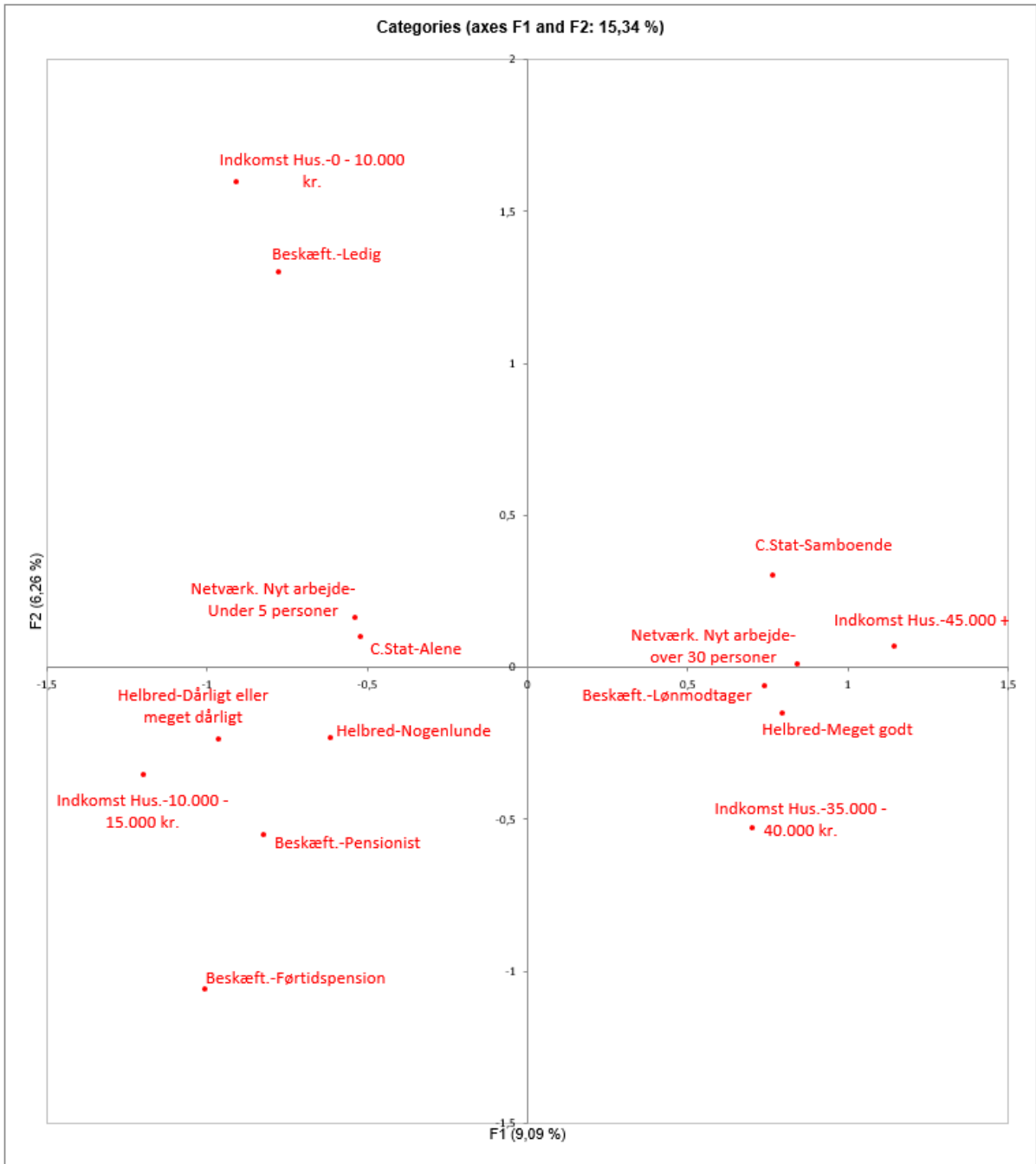
Tabel 3: Oversigt over variable og kategorier som bidrager til over gennemsnittet i variansen på første akse.

For oversigt over variabelnavne, se bilag 10

På den venstre side af akse er det samlede bidrag 45,5%, og det samlede bidrag på den højre side af akse er 43,7%. Højre og venstre side bidrager dermed ligeligt til variansen i første akse. Kategorierne forklarer samlet 89,2 % af aksens spredning.

Der tegner sig et billede af, at højere akkumuleret kapital - her målt på indkomst, netværk, beskæftigelse og helbred, placerer sig til højre på akse og lavere akkumuleret kapital placerer til venstre på akse. Rent visuelt betyder dette, at når man, i MCA-kortet, bevæger sig fra venstre til højre stiger akkumuleret kapitalvolumen.

MCA-kort 1 viser en visuel repræsentation af kategoriernes inddeling og spredning i akse et.

MCA-kort 1: Kategorier på første aksel

Anden aksen

I akse 2 ser vi, at i alt ni kategorier bidrager med over gennemsnittet til variansen (3,3%). Som det kan læses af tabel 4, nedenfor, bidrager kategorien kort videregående uddannelse nedad (4,8%), hvor lang videregående uddannelse bidrager opad (9,9%). Ligeledes bidrager førtidspension nedad (8,9%) og ledig bidrager opad (17,4%). Kategorien for husstandsindkomst 15.000 kr.-20.000 kr. bidrager nedad (4,4%) og kategorien 0-10.000 kr. samt Ved ikke/ønsker ikke at svare bidrager opad (14,6% og 3,2%). De sidste kategorier er netværk på 20-30 personer og bidrager nedad (5%), hvor netværk på 10-20 personer bidrager opad (3,5%).

Samlet set bidrager kategorierne på den negative akse med 23,1%, hvor de positive kategorier bidrager med 48,6%.

Akse 2			
Kategorier		Bidrag fra kategorier	
Negativ (Ned)	Positiv (Op)	Negativ	Positiv
Højeste Udd.-Kort videregående uddannelse	Højeste Udd.-Lang videregående uddannelse	4,8%	9,9%
Beskæft.-Førtidspension	Beskæftigelse.-Ledig	8,9%	17,4%
Indkomst Hus.-15.000 - 20.000 kr.	Indkomst Hus.-0 - 10.000 kr	4,4%	14,6%
	Indkomst Hus.-Ved ikke/ønsker ikke at svare		3,2%
Netværk. Nyt arbejde-20-30 personer	Netværk. Nyt arbejde-11-20 personer	5,0%	3,5%
		Bidrag i alt	23,1%
			48,6%

Tabel 4: Oversigt over variable og kategorier som bidrager til over gennemsnittet i variansen på anden aksens.

For oversigt over variabelnavne, se bilag 10

I anden aksens er det overvejende den opadgående side, der bidrager mest til variansen med 48,6 %. Den nedadgående side bidrager med 23,2 %. Kategorierne forklarer samlet 71,7 % af aksens spredning.

Der ses en sammenhæng mellem respondenter, der næsten ingenting har hverken af økonomisk eller kulturel kapital og de respondenter, der primært har kulturel kapital. Disse står over for dem, der primært besidder økonomisk kapital og respondenter, der har stærkt socialt netværk. På den måde er anden aksens et udtryk for en forskel mellem kapitalsammensætningen, men giver også et udtryk for en vis forskel mellem økonomisk og kulturel kapital. Visuelt betyder dette og jo højere op, man bevæger sig i MCA-kortet jo mindre uniform bliver kapitalsammensætningen og jo lavere ned, man bevæger sig i kortet, jo mere uniform bliver kapitalsammensætningen. Således er det nederste af MCA-kortet en repræsentation for respondenter, der næsten ingen kapital har eller som kun har lidt økonomisk kapital.

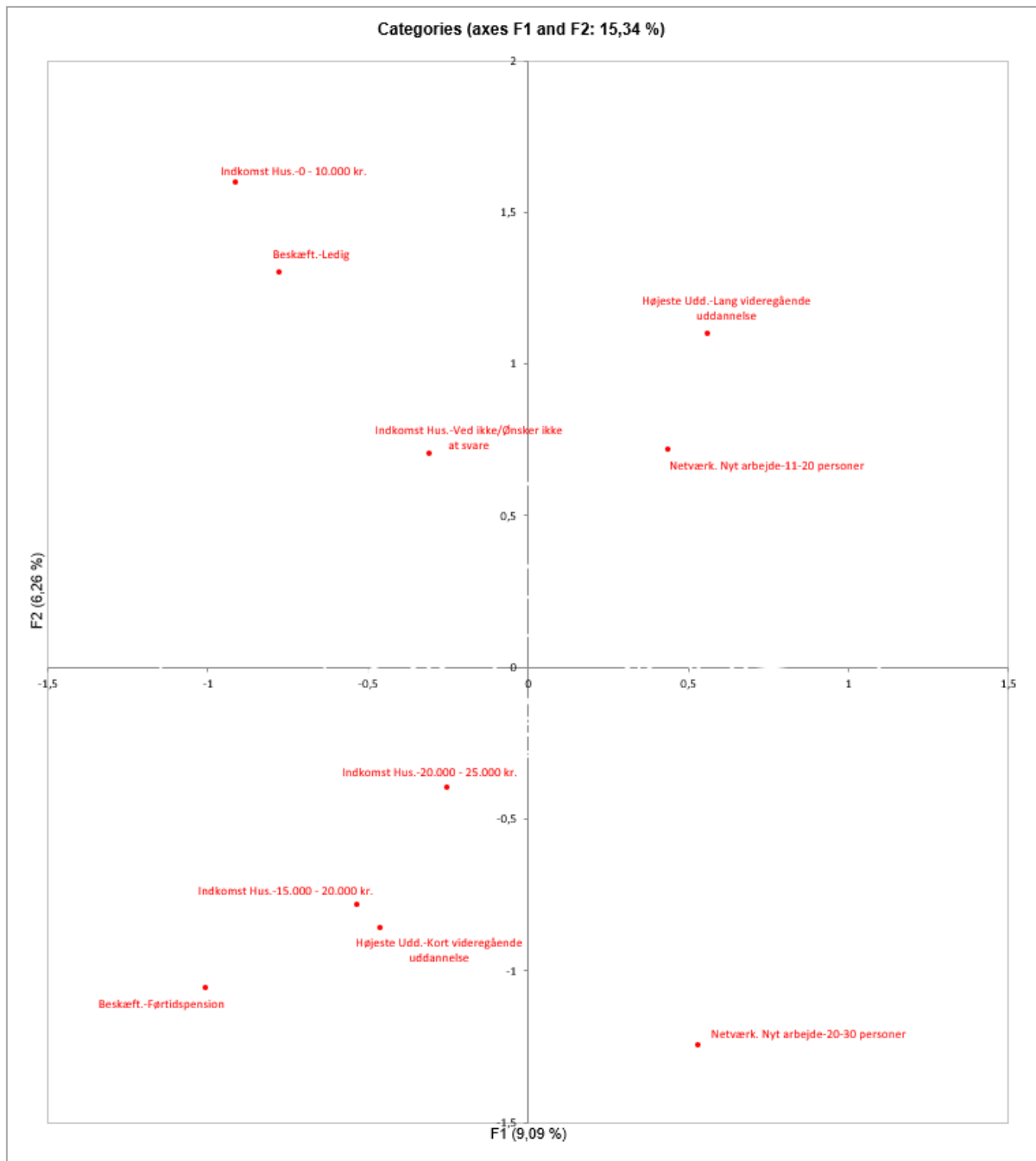
Alligevel tegner der sig umiddelbart et mindre tydeligt billede af tendenserne i anden aksens. Dette kan tillægges, at der her opstår en Guttman effekt⁴⁶.

Nedenfor ses MCA-kortet for anden aksens.

---

⁴⁶ Guttman effekt optræder som en hestesko eller U form. Effekten kan opstå når MCA'en måler den samme variabel på akserne. Det vil sige at én akse eksempelvis repræsenterer midterkategorier i variabelen, og en anden akse repræsenterer ekstrem kategorierne. Effekten kan ligeledes forekomme, hvis to variable er 'naturligt' sammenhængende, eksempelvis civilstand og indkomst, som potentielt kan være på spil her (Hjellbrekke, 2019: 96).

MCA-kort 2: Kategorier på anden akslen

Tredje akslen

I tredje akslen er der i alt otte kategorier, der bidrager til over gennemsnittet i variansen (3,3%). Kategorierne kort videregående uddannelse og under 7 års uddannelse, bidrager henholdsvis til den nedadgående (4,9%) og opadgående side (12,1%). Under beskæftigelse bidrager ledig nedadgående (5,6%) og kategorierne pensionist og selvstændig bidrager opadgående (19,8% og 7,6%). Husstandsindkomst på 35.000-40.000 kr. bidrager

nedadgående (6,8%) og 15.000-20.000 kr. bidrager opadgående (3,8%). Sidst ser vi, hvordan dårligt eller meget dårligt helbred bidrager nedadgående (15,2%).

Akse 3			
	Kategorier	Bidrag fra kategorier	
Negativ (ned)	Positiv (op)	Negativ	Positiv
Højeste Udd.-Kort videregående uddannelse	Højeste Udd.-Under 7 år	4,9%	12,1%
Beskæft.-Ledig	Beskæft.-Pensionist	5,6%	19,8%
	Beskæft.-Selvstændig		7,6%
Indkomst Hus.-35.000 - 40.000 kr.	Indkomst Hus.-15.000 - 20.000 kr.	6,8%	3,8%
Helbred-Dårligt eller meget dårligt		15,2%	
		Bidrag i alt	32,6%
			43,3%

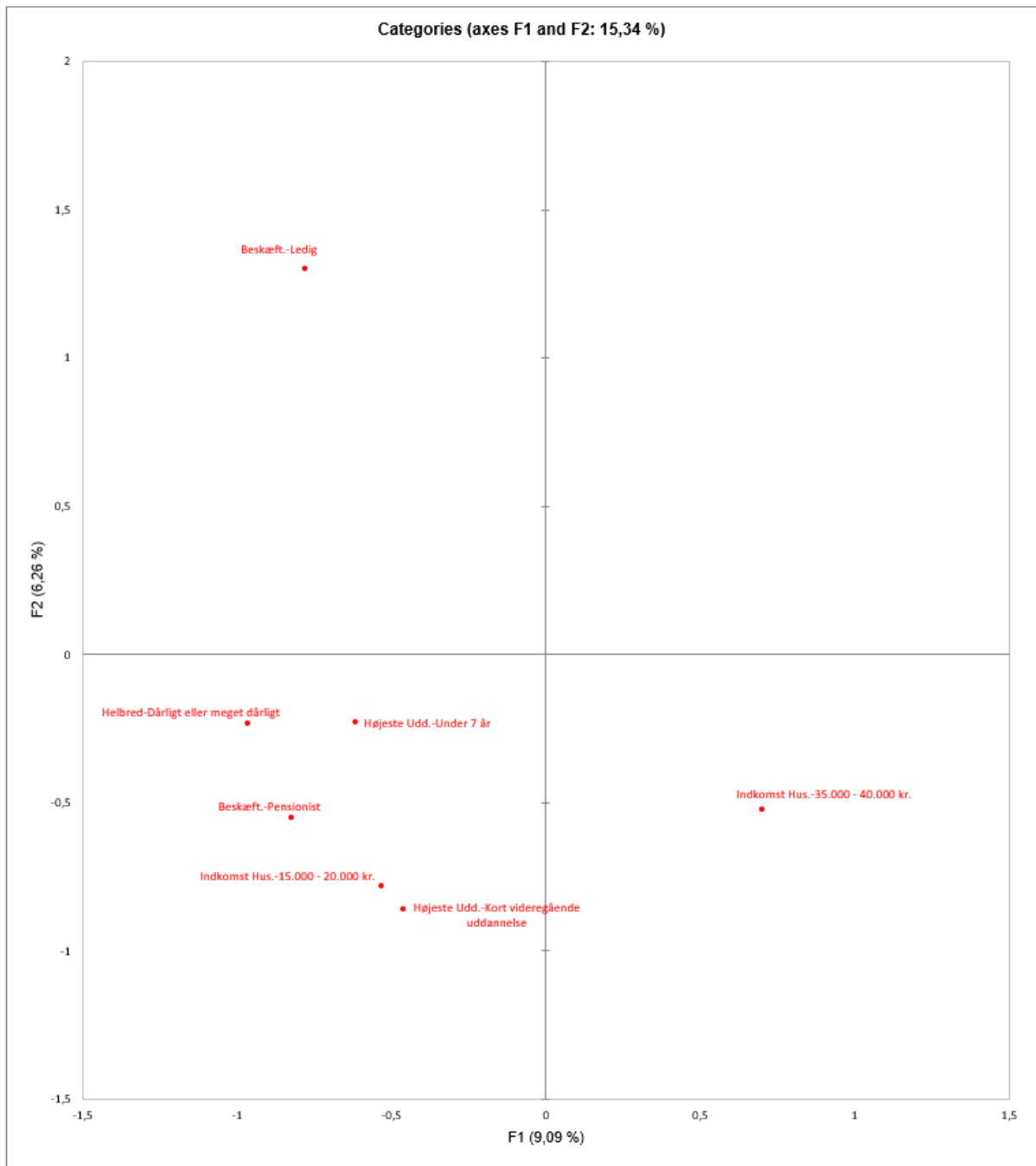
Tabel 5: Oversigt over variable og kategorier som bidrager til over gennemsnittet i variansen på tredje akse.

For oversigt over variabelnavne, se bilag 10

Samlet set bidrager den nedgående side af akse med 32,6% af variansen, hvor den opadgående side bidrager med 43,3 % og det er derfor i nogen grad den opadgående side, der tegner akse 3. Kategorierne forklarer samlet 75,7 % af aksens spredning.

Her ser vi, hvordan Guttman effekten kommer til udtryk. Der er en sammenhæng mellem anden akse og tredje akse, der også bidrager til, at vores samlede sky (som afbilledet i afsnit 4.1.1 Konstruktionen af et socialt rum). Den viser samme tendenser som anden akse, hvor dem med mindst kapitalsammensætning placerer sig nederst i MCA-kortet og dem der har mest kapitalsammensætning, placerer sig højest. Eksempelvis pensionister og ledige, hvoraf pensionister trods alt har en eller anden form for økonomisk grundlag sammenlignet med dem, der er på kontanthjælp.

Den Guttman effekt vi ser her, kan dog forklares ved, at dem i nederst i det sociale hierarki er sværere at skelne imellem, da disse har *mindst* generelt. Det er derfor heller ikke helt uforventligt, at denne effekt forekommer, hvis vi vender blikket mod *Distinction*, hvori Bourdieu også finder mindre spredning blandt dem i bunden af det sociale hierarki (Bourdieu, 1984: 114, 129). Samme tendenser ser vi her - mindre kapitalsammensætning, betyder mindre differentieringer mellem individerne. På grund af denne Guttman effekt mellem anden og tredje akse, vil første og anden akse hovedsageligt fortolkes på, da anden og tredje akse, viser aspekter af den samme differentieringer, og derfor ikke vil bidrage til yderligere forklaring. Nedenfor fremgår den visuelle repræsentation i et MCA-kort over tredje akse.

MCA-kort 3: Kategorier på tredje akse

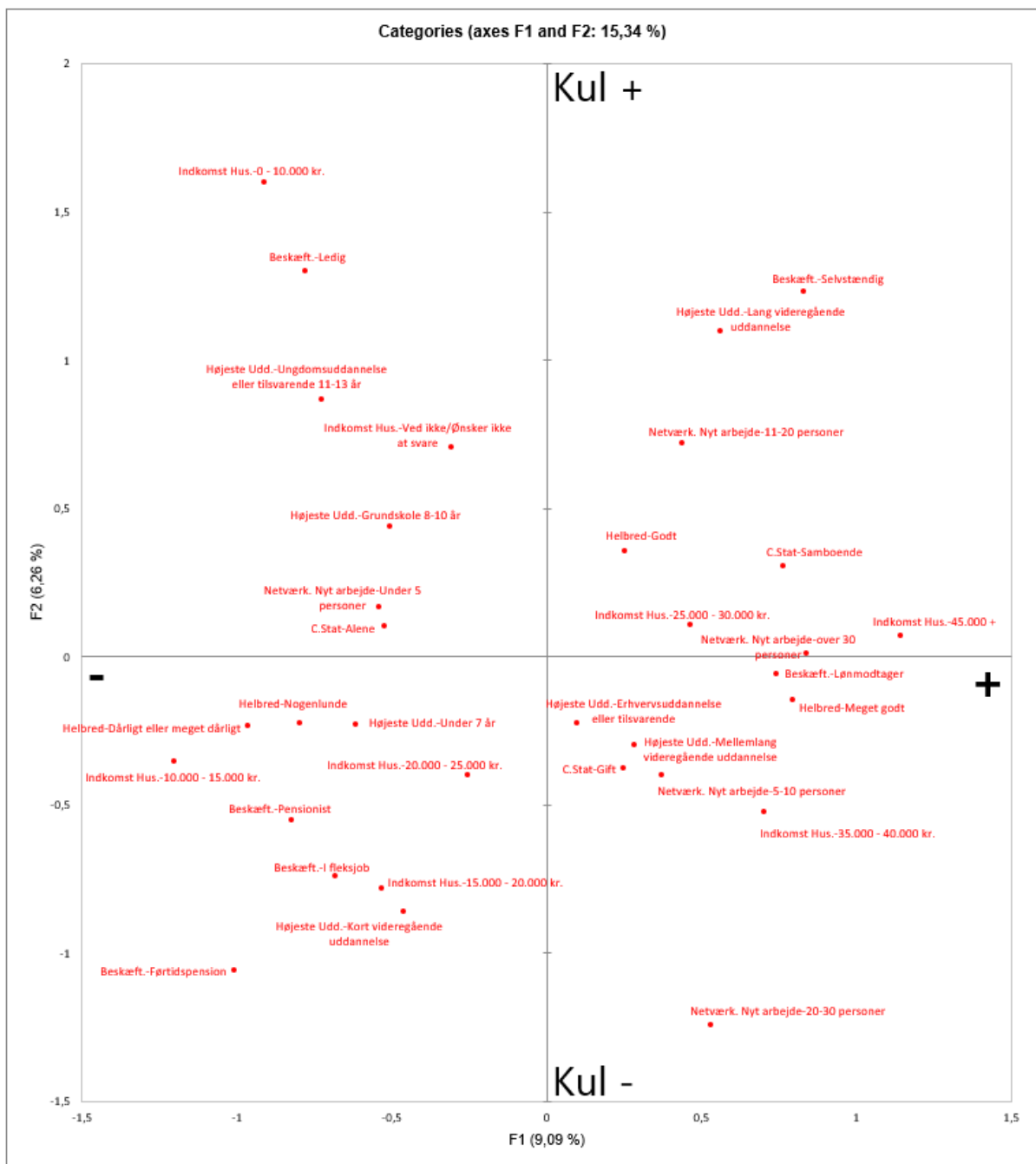
5.1.1 Samlet varibelsky for de tre akser

I nedenstående MCA-kort ses det samlede visuelle udtryk af alle bidragene kategorier. Ved en nærmere gennemlæsning af modellen, kommer det til udtryk at F1 (vandrette) repræsenterer akkumuleret kapitalvolumen - jo længere mod højre man bevæger sig i MCA-kortet, jo mere stiger den akkumulerede kapital.

F2 (lodret) synes derimod at være et udtryk for kapitalsammensætningen. Jo lavere man bevæger sig ned ad MCA-kortet, jo mindre er sammensætningen af kulturel og økonomisk

kapital. Går man oppefra og ned, går man fra en position med mere kulturel kapital end økonomisk kapital og i bunden finder mere økonomisk kapital end kulturel kapital - noget Bourdieu også finder i *Distinction* (Bourdieu, 1984: 123), og Schultz Larsen finder det yderligere i sin Ph.d.-afhandling *De Forsømte* (Schultz Larsen, 2009: 116, 164)⁴⁷.

Omend det skal pointeres at MCA'en skal læses relationelt. Det vil sige, at vi også finder respondenter, der både har meget høj kulturel og økonomisk kapital.

MCA-kort 4: Samlet variabelsky⁴⁸

⁴⁷ Dog er der en Guttman-effekt, der rent visuelt, gør præsentationen lidt sværere at forstå.

⁴⁸ Selvstændig ligger som en outlier med kun 3 % af besvarelserne

Der er dog nogle komponenter, der gør at kulturel kapital er mindre 'naturlig' at aflæse. Men man kan alligevel se, hvordan uddannelsesniveauer under 'erhvervsuddannelse' ligger på venstre side af F2 (lodrette) og alt derover placerer sig på højre side af F2. Dermed sker der en stigning fra venstre til højre, men er langt fra lige så umiddelbar, end vi eksempelvis ser ved indkomst. Uddannelse ikke på samme måde, som antallet af venner og indkomst, rangerbar i den forstand at erhvervsuddannelser og kort videregående uddannelser ofte kan ligne hinanden meget i længde og senere indkomst⁴⁹. Ligeledes kan grundskoleuddannelse 8-10 år og ungdomsuddannelse 11-13 år ligge så tæt på hinanden, at de bliver mere 'mudrede' differentieringskategorier. Hvis vi kigger på relationen mellem økonomisk og kulturel kapital, kan det forklares ved, at nogle uddannelsesstyper er nemmere at omdanne til økonomisk kapital. Uddannelse under 13 år ligner umiddelbart ikke at være særlig omsættelig til økonomisk kapital (arbejde), hvor kort videregående uddannelse og erhvervsuddannelse er mere omsættelig til økonomisk kapital. Mellemlang og lang videregående uddannelse, synes at være dem, der er mest omsættelige til økonomisk kapital, hvorved disse også placerer sig tættest på husstandsindkomst indkomst 45.000+. Når den samlede variabelsky hermed er fortolket, vil vi nu systematisere, de grupper vi på baggrund af en klyngeanalyse og variabelskyen finder. Dette bidrager således, i sidste ende, til en langt mere systematiseret forståelse for reaktioner og strategier i håndteringen af territorial stigmatisering i relationen til individers sociale positioner.

5.2 Fem homogene grupper

Både for forståelsen og det visuelle udtryk er modellen blevet inddelt i fem relativt homogene grupper. Dette er gjort for at strukturere analysen, således det vil blive muligt at systematisere, hvordan positioner og dispositioner kommer til udtryk i strategier mod territorial stigmatisering. Inddelingen er blevet lavet med *udgangspunkt* i klassificeringer fra en AHC-analyse (bilag 8 & bilag 2 sheet 4). Således er vores gruppering understøttet af vores metode men i inddelingen, efter de hovedtræk som forekommer i grupperne, må vi også trække på vores sociologiske forståelse (Bourdieu, 1984; 127ff.). Dette har resulteret i en model med fem grupper (klasser). De klasser, vi har inddelt vores respondenter efter, har vi valgt at kalde: 'Uden for arbejdsmarkedet', 'Pensionister', 'Arbejderklasse', 'Økonomisk

---

⁴⁹ Erhvervsuddannelser kan tage mellem 2 ½ år-5 år, men kan påbegyndes direkte efter 9.klasse. Korte videregående uddannelser tager mellem 1-2 år, men kræver oftest en gymnasial baggrund (Uddannelsesguiden, u.å.; Danmarks Statistik, u.å.)

arbejderklasse' og 'Uddannet middelklasse'. Disse klasseinddelinger beror sig, indledningsvis, på to dele: Historien omkring de forsømte boligområder⁵⁰ sammenholdt med vores sociologiske tolkning af de aktive variable i vores empiriske materiale. Historisk set er forsømte boligområder opført med tanken om at skulle bebos af arbejderklassen (bilag 6). Det samlede indtryk af vores respondents svar, særligt gennem variabelen for økonomisk kapital, betyder at vi forstår dem som repræsentanter for arbejderklassen⁵¹. Klasseinddelingen af respondenterne understøttes også af at yderligere inddelinger af arbejderklassen er mulig. En sådan inddeling kan konstrueres ved at forstå arbejderklassen som faglærte, eller ufaglærte lønmodtagere (Börjesson, 2009: 118) og således finder vi, at der er en differentiering mellem 'Arbejderklassen' og 'Økonomisk arbejderklasse'⁵². I inddelingen af de sociale positioner, skal det pointeres at vi, som en tv-kok, har 'snydt' lidt på forhånd. Således var sociologiske refleksioner over inddelingen af beboerne, også baseret i de supplerende variable. Omend endnu ikke præsenteret for læseren så vi eksempelvis hvordan køn, alder og tilknytningsforhold også kan siges at have en relation til grupperne. De supplerende variable vil blive introduceret i *rummet af livsstile* men vil, for forståelsen skyld, først præsenteres efter, vi har præsenteret de forskellige sociale positioner, der kommer til udtryk i det sociale rum. Dette vil tillade os at forklare hvilke *livsstile*, der står i relation de inddelte sociale positioner. Dette er også gjort med inspiration fra Bourdieu, der påpeger, at man ikke alene kan inddele sociale klasser og kategorier baseret ud fra summen af deres egenskaber, men at disse også skal inddeles på nogle sekundære egenskaber som eksempelvis køn, ansættelsesformer etc. (Börjesson, 2009: 105; Bourdieu, 1984: 101). Dette er blevet taget til overvejelse, og for læsevenligheden af for rummet af livsstile, mente vi det var nødvendigt, at lave inddelingen før præsentationen af respondenternes subjektive *dispositioner*. Således præsenterer vi nedenfor en model, som er konstrueret efter ovenstående metodiske og sociologiske refleksioner, men samtidig trækker på analyseelementer fra rummet af livsstile, som præsenteres efterfølgende.

Da nogle af klasserne vil være overlappende og dette er forventeligt, da det ikke kan antages at respondenter fra forskellige grupper ikke kan dele visse former for kapitalmængder⁵³.

---

⁵⁰ For en kort historisk indføring i forsømte boligområder i Danmark, se bilag 6

⁵¹ Heri skal pointeres at der ikke nødvendigvis er tale om en politisk mobiliseret arbejderklasse (Schultz Larsen, 2009: 170)

⁵² Hvor økonomisk arbejderklasse repræsenterer de faglærte, og arbejderklassen de ufaglærte.

⁵³ Eksempelvis kan en ledig have lige så stærkt netværk som en lønmodtager, og en lønmodtager kan have samme uddannelsesniveau som den ledige etc.

Endvidere er MCA'en relationel og viser således svarkategorier og individer i relation til hinandens samlede svar på de aktive variable gennem tilhørende kategorier. Hvis man eksempelvis kigger på 'Arbejderklasse' og 'Økonomisk arbejderklasse' kan vi bedst forklare disse på deres forskelle frem for ligheder. Disse respondenters svar er oftest repræsenteret og ligger derfor forholdsvis tæt på hinanden. Hvis vi derefter kigger på grupperingen 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse' ser vi intet overlap, da disses svar sjældent forekommer i relation til hinanden. Alle grupperne er inddelt i relation til hinanden, således at inddelingen i høj grad også beror sig på de forskelle, vi så mellem grupperne (Börjesson, 2009: 104)

I det nedenstående vil vi uddybe de karakteristika, der gør sig gældende for hver gruppe, hvorefter en projektering i grupperne vil fremgå visuelt i et MCA-kort.

5.2.1 Uden for arbejdsmarkedet

Den første gruppe vi på baggrund, af AHC-analysen og vores sociologiske baggrundsforståelse, har inddelt har de største sammenfald i karaktertrækkene; alene, ledig, grundskole 8-10 år, Ungdomsuddannelse eller tilsvarende 11-13 år, husstandsindkomst 0-10.000 kr. og selv vurderet helbred nogenlunde. Disse karakteristika gør at gruppen har fået beskrivelsen 'Uden for arbejdsmarkedet'. Gruppen har, i stor udstrækning, det til fælles at indeholde respondenter, som er ledige. Gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet' er også karakteriseret ved lav kulturel kapital. Gruppen karakteriseres endvidere, i bred forstand ved at have den laveste samlede økonomiske kapital. Gruppens sociale kapital er, ligesom de andre målingsvariable, lav relativt til de øvrige respondentgrupper. Endvidere er det også karakteristisk for denne gruppe, at de alle har et meget lavt tilhørsforhold til deres boligområde, hvilket tydeligt gjorde, at de adskilte sig fra eksempelvis gruppen 'Pensionist'. Denne gruppe er overordnet set bestående af kvinder. Kvinder placerer sig oftest 'lavest' på arbejdsmarkedet, og det er derfor logisk, at vi ser samme billede tegne sig (Bourdieu, 1984: 108)

5.2.2 Pensionister

Beboerne i 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Pensionister' blev inddelt i samme gruppe, af AHC-analysen. Disse blev opdelt baseret på en logisk slutning om, at de har forskellige positioner i forhold til deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi ser, at pensionister, fleksjobbere og førtidspensionister lægger sig tæt sammen og relativt langt væk fra ledige.

Denne gruppe har dermed det tilfælles, at de står uden for arbejdsmarkedet af en specifik årsag såsom alderdom, sygdom etc. Fælles karaktertræk i denne gruppe er dermed deres beskæftigelse, husstandsindkomst på 10.000-15.000 kr. og 20.000-25.000 kr., under 7 års samlet uddannelse, dårligt eller nogenlunde helbred og et netværk under 5 personer. Denne gruppe har dermed lav akkumuleret kapital, omend en smule højere økonomisk kapital end gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet'.

5.2.3 Arbejderklasse

Gruppen, vi har valgt at kalde 'Arbejderklasse', har størst sammenfald i karaktertrækkene gift, husstandsindkomst mellem 20.000-25.000 kr. og 25.000-30.000 kr., erhvervsuddannelse eller tilsvarende og mellemlang videregående uddannelse, godt eller meget godt helbred og afslutningsvis netværk på under 5 personer og 5-10 personer. Deres kapitalvolumen er relativt gennemsnitlig i relation til de samlede besvarelser, hvorfor gruppen er navngivet 'Arbejderklasse'. Gruppen indeholder respondenter med middel kulturel og økonomisk kapital og udmærker sig i relation til de følgende grupper ved, at have lavere social kapital. Således kommer det yderligere til syne, hvorfor vi inddeler denne gruppe som en arbejderklasse. De har relativ lav kulturel og økonomisk kapital (således er deres samlede husstandsindkomst under landsgennemsnittet (Danmarks Statistik, 2019)). Denne gruppe er også hovedsageligt bestående af kvinder.. Dette er dog forventeligt og også noget Bourdieu finder i *Distinction*. Faglært arbejde, som eksempelvis kontorarbejde, er ofte besat af kvinder (Bourdieu, 1984: 108). Dette bidrager sandsynligvis til, at kvinder hovedsageligt placerer sig her.

5.2.4 Økonomisk arbejderklasse

'Økonomisk arbejderklasse'-grupperingen har det til fælles, at deres økonomiske kapital samt sociale kapitalvolumen er højere end 'arbejderklasse'. Deres kulturelle kapitalmængde minder alligevel om 'arbejderklassens', hvilket også forklarer enkelte overlap med disse to grupperinger. Interne fællestræk i denne gruppe er; de er gift, har en husstandsindkomst mellem 20.000-25.000 kr. og 35.000-40.000 kr., har en erhvervsuddannelse eller tilsvarende, kort eller mellemlang videregående uddannelse, et meget godt helbred og et netværk på 5-10 personer og 20-30 personer. Denne gruppe er også domineret af mænd. Endvidere er 'Økonomisk arbejderklasse' inddelt i sin forskel til 'Arbejderklasse' baseret på køn - mænd

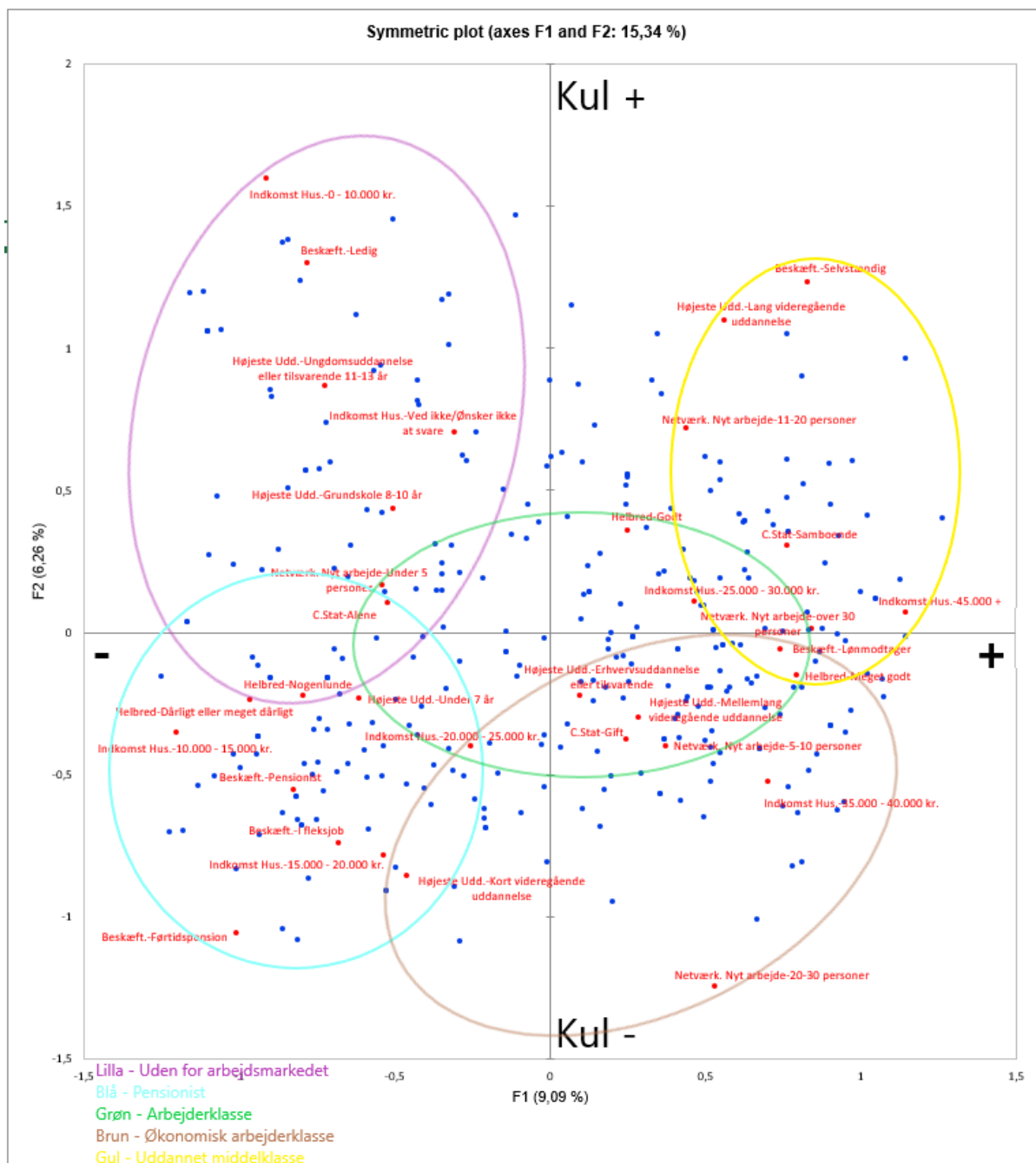
tjener mere end kvinder og placerer sig 'højere' end kvinder i kapitalvolumen (Schultz Larsen, 2009: 309).

5.2.5 Uddannet middelklasse

I denne gruppe ser man en relation mellem respondenter med særlig høj kulturel kapital (lang videregående uddannelse), høj økonomisk kapital (husstandsindkomst på over 45.000 kr.) og en stort netværk (over 30 personer). Denne gruppe deler ikke mange positioner med andre grupper, men der er dog et lille overlap med 'Arbejderklasse' i forhold til civilstand og et overlap med 'Økonomisk arbejderklasse' i forhold til at rapportere deres helbred som 'meget godt'. Samtidig er denne gruppe også inddelt i relationen til de andre grupper. Her befinder respondenter med relativ høj økonomisk og kulturel kapital. Inddelingen i den uddannede middelklasse faldt særligt på denne gruppes høje kapitalmængde sammenlignet med de andre grupperinger.

Gruppernes inddeling i det sociale rum

Overordnet set kan det sociale rum altså yderligere differentieres i fem forskellige sociale positioner; 'Uden for arbejdsmarkedet', 'Pensionister', 'Arbejderklasse', 'Økonomisk arbejderklasse' og 'Uddannet middelklasse'. Dette finder vi nødvendigt at fremhæve, fordi det skaber en forståelse for de differentieringsmønstre, der tegner sig i det sociale rum. Denne inddeling i grupper synes nødvendig både for en systematisering af rummet, men også for at gøre det analytisk muligt at fremhæve de sociale positioner der ligger til grund for forskellige *livsstile* (Bourdieu, 1984; Börjessen, 2009: 104ff.). Grupperne er visuelt præsenteret i MCA-kort nedenfor.

MCA-kort 5: de fem homogene grupper

5.3 Rummet af livsstile

I denne delanalyse uddyber vi forståelsen af vores respondentgruppe ved at supplere vores aktive variable med supplementære (illustrative) data. De udvalgte variable er inddraget og fortolket på baggrund af den teoretiske ramme, som er appliceret i specialet. Således er der i et intersektionalitetsperspektiv inddraget og fortolket på baggrundsvariablerne for køn, alder og etnicitet. Målingsvariable for både tilhørsforhold og territorial stigmatisering er ligeledes

inddraget og analyseret⁵⁴. I rummet af livsstile, vil det således fremlægges hvilke forskellige subjektive dispositioner, der kommer til udtryk i det sociale rum, hvorved dette forklares ud fra forståelser om det sociale rum differentieringsmønstre, avanceret marginalisering og tilhørsforhold.

Dertil er det væsentligt at forstå, at empirien analyseres med henblik på at kunne forstå relationerne mellem de supplerende variable på baggrund af de aktive variable. Heri vil derfor udfoldes det relationelle forhold mellem sociale positioner og tilhørsforhold og dermed reaktioner og strategier på territorial stigmatisering.

5.3.1 Intersektionelle markører i rummet af livsstile

Som vi benævnt i konstruktionen af det sociale rum (4.1.1), skævvrider en del af vores markører omkring køn, alder og etnicitet MCA'en. De er dermed blevet forkastet, som værende strukturskabende i det sociale rum og bidrager altså ikke til variansen i rummet. Dette betyder dog ikke, at de alligevel ikke er vigtige for undersøgelsen og tilgangen til vores rum. De er derfor blevet lagt ind som supplementære variable⁵⁵. Køn, alder og etnoracial baggrund er blevet lagt ind som supplementære variable hver for sig. Dette er i højere grad baseret på praktiske overvejelser frem for teoretiske og gør det blot mere letlæseligt, hvordan respondenter placerer sig. Vi vil derfor starte med at se på køn og alder som supplerende variable.

Nogle af baggrundsvariablerne inddeler sig ikke overraskende. Eksempelvis placerer den ældste aldersgruppe (58-83 år) sig tæt på de respondenter, der er pensioneret eller førtidspensionister og befinder sig dermed i gruppen, vi, også på denne baggrund, har valgt at kalde 'Pensionister'. Næstældste aldersgruppe (44-57 år) placerer sig, sammen med de 33-43 årige i den 'Økonomisk arbejderklasse'. De to aldersgrupper og ligeledes de grupper, der vurderer deres helbred dårligst, hvilket også helt umiddelbart synes at virke som en logisk og forventeligt sammenhæng. Førtidspensionist er således fraværende på arbejdsmarkedet grundet sygdom. De 33-43 årige placerer sig i den 'Økonomiske arbejderklasse', hvorimod de to yngste aldersgrupper placerer sig i 'Uddannet middelklasse'-gruppen. At de 33-43 årige placerer sig omkring den økonomiske arbejderklasse, er sociologisk set heller ikke helt uventet. Det er en gruppe, der antageligvis har haft nogle år på arbejdsmarkedet, og dermed har haft nogle år til at samle både et stort netværk samt en god økonomisk kapitalmængde.

---

⁵⁴ For uddybende udfoldelse af de forskellige målingsvariable se bilag 1 og afsnit 'operationalisering'.

⁵⁵ Variable der ikke er med til at skabe differentiering i rummet, men er blevet lagt 'oveni' efter konstruktionen af det social rum er lavet (Le Roux & Rouanet, 2010: 41f.)

Det er ikke nødvendigvis højtuddannede, men er alligevel højt rangeret i akkumuleret kapital i kraft af deres tilknytning til arbejdsmarkedet, netværk og helbred som de også vurderer til godt og meget godt.

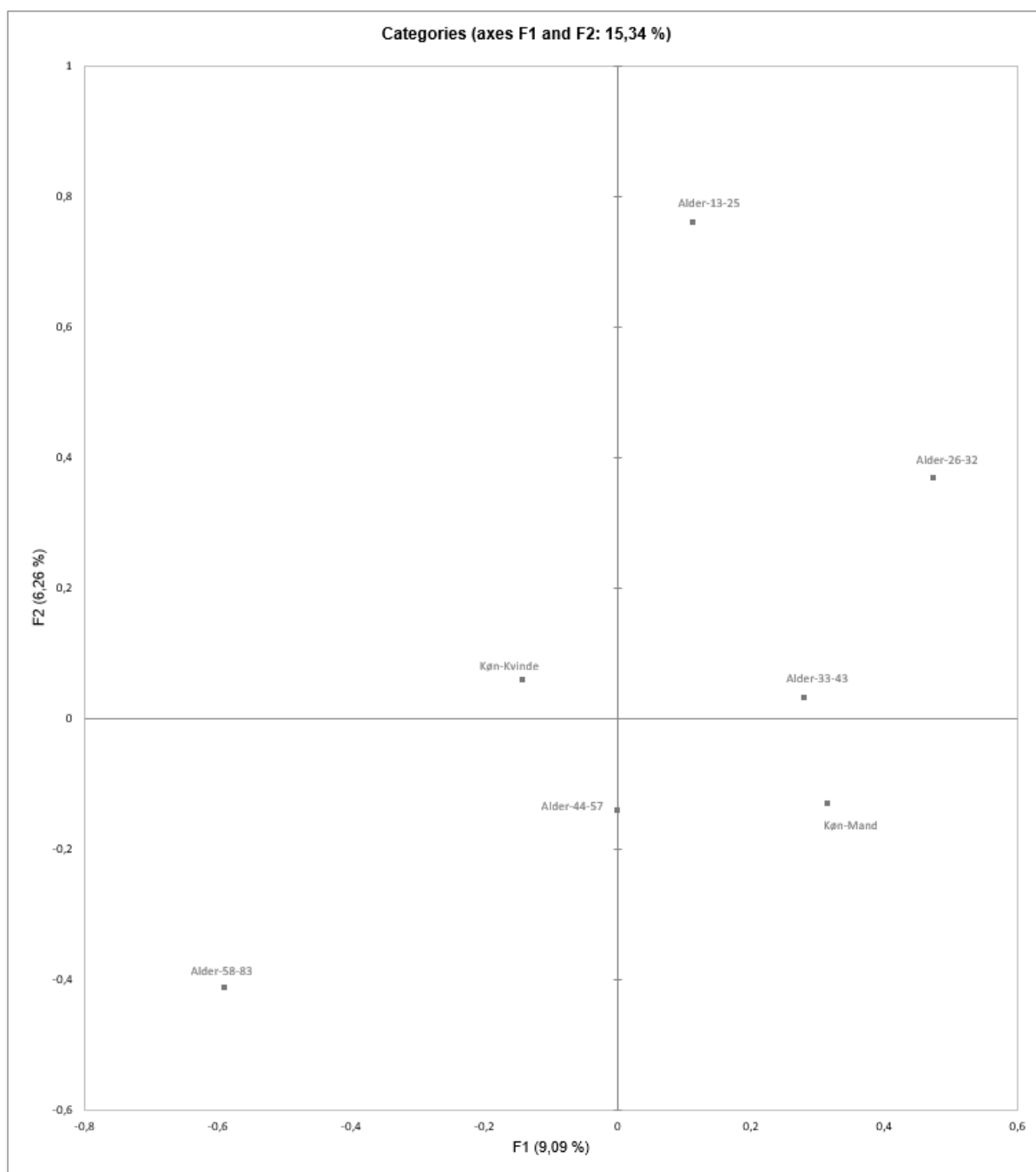
Det er dog overraskende, at det er de yngste grupper, der placerer sig i 'Uddannet middelklasse'-gruppen (Qvist & Skjøtt-Larsen, 2019: 48). Disse har haft færrest tid til at opbygge netværk, kulturel kapital samt økonomisk kapital. Hvis studerende indgik i denne MCA, ville det højst sandsynligt tage sig anderledes ud, da disse ofte er unge med lav (dog stigende) kulturel kapital og økonomisk kapital. Med andre ord - de yngre aldersgrupper, vi ser ovenfor, lægger sig sandsynligvis dér, grundet deres afreporterede helbred, stærke sociale netværk og høje kulturelle kapital. Derfor giver det også mening at de yngre grupper (13-25 år og 26-32 år) placerer sig længst fra den ældste aldersgruppe (58-83 år).

Endvidere betyder det helt grundlæggende at yngre aldersgrupper adskiller sig fra de ældre aldersgrupper og siger således noget om, hvordan generationerne placerer sig i forhold til hinanden - ikke helt ulige den generationsdifferentiering, Bourdieu også finder i *Distinction* (Bourdieu, 1984: 300).

Ved kønsvariablene ser vi, at flest mandlige respondenter lægger sig omkring 'Arbejderklasse' og 'Økonomisk arbejderklasse', og kvinder placerer sig omkring 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Arbejderklasse'. Mænd repræsenteres altså i vores datasæt med højere økonomisk kapital end kvinder⁵⁶ - endnu engang forventeligt. Mænd tjener, og har historisk set tjent, mere end kvinder gør. Løngabet er blevet mindre, men er stadig at spore i mange brancher (Poulsen, 2018; Ejlertsen, 2019; Yigit: 2019). Noget af dette tilskrives barsel, som ofte afholdes af kvinden. Det tilskrives også at flere kvinder arbejder i den offentlige sektor, hvorimod flere mænd arbejder i den private sektor. Det er derfor også interessant, at vi ser samme inddeling i det sociale rum.

---

⁵⁶ Der er nogle metodiske implikationer her - en del flere kvinder har besvaret spørgeskemaet (214 kvindelige respondenter og 96 mandlige respondenter), hvorfor det ikke nødvendigvis ville skille sig sådan ud med en mere ligelig fordeling blandt respondenterne. Omend er det stadig interessant at have kønsperspektivet med, da det ikke ville være i tråd med vores forståelse for det videnskabelige felt, at afskrive dette på forhånd.

MCA-kort 6: Supplementær variable - køn og alder

Hvis vi derefter kigger på de etnoraciale baggrundsvariable⁵⁷ tegner der sig midlertidigt et mindre logisk billede (MCA-kort 7).

Her 'klumper' indikatorer for indfødte danskere sammen i midten⁵⁸. Indikatorer på andre herkomster spreder sig en del mere ud på kortet. Her er ligger forklaringen i det metodiske frem for det teoretiske. Vi har en overvejende del af respondenter, der er født i Danmark

⁵⁷ Fødested, mors og fars fødested, danskkundskaber og uddannelse taget i oprindelseslandet

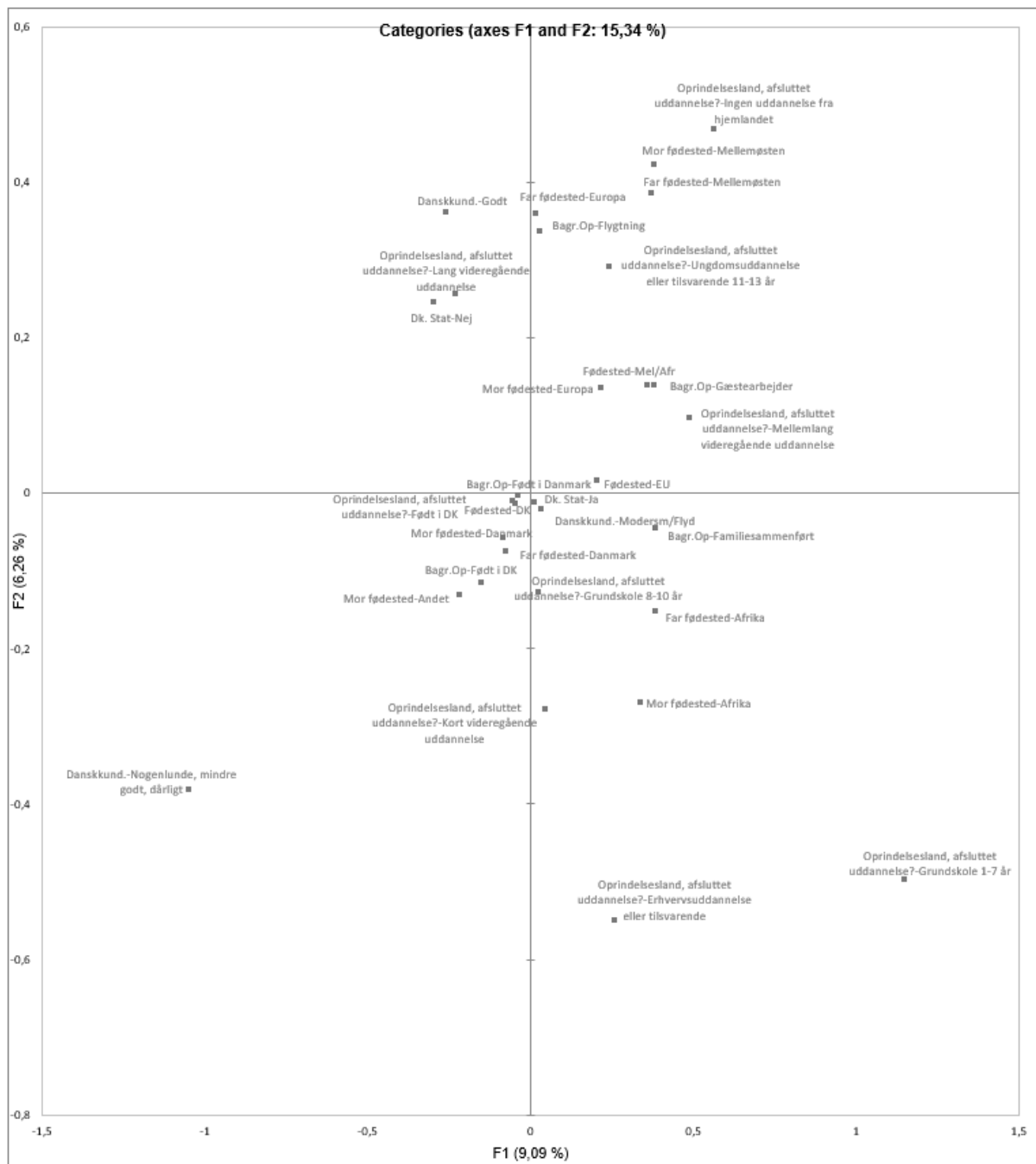
⁵⁸ Se 'Fødested - DK', 'Bagr.Op - Født i DK', 'DK. Stat. - Ja', 'Danskkund. - Modersm/Flyd.' 'Mor Fødested - DK', 'Far Fødested - DK'.

(86%)⁵⁹. Disse indikatorer stimler derfor sammen omkring centrum i rummet, da der er mindre forskel mellem disse svar. Dette bidrager altså til, at de etnoraciale variable vi ser på kortet, der referer til indfødte danskere, snarere skal ses som outliers, frem for en reel repræsentation af etnoraciale forskelle. Vi kan således ikke konkludere, hvordan eller hvorfor etnoraciale forhold er på spil. Vi vil ikke forkaste idéen om at race og etnicitet bestemt kan spille en rolle for et individs dispositioner, men det er ikke noget, der vil være forsvarligt at udlede baseret ud fra den meget lille del af respondenter, vi har i vores datasæt⁶⁰.

---

⁵⁹ Herefter fordeler de sig: 5 % født i EU og 8 % født i Afrika eller Mellemøsten (denne kategori er blevet slået samme i et forsøg på at gøre forskellene mindre, da meget få havde svaret i de respektive svarkategorier)

⁶⁰ Her kunne man kode 'født i Danmark' og 'født andre steder' sammen, men dette ville være i direkte konflikt med vores intersektionelle tilgang, hvor kategorier skal tænkes som sammenvævede - hvis vi koder europæere sammen med afrikanere, vil vi ikke have blik for de ulighedsstrukturer, der kan være på spil for dem begge. Derfor ville dette i sidste ende ikke nødvendigvis bidrage til analysen, og etnoraciale indikatorer, vil derfor ikke blive tolket videre på.

MCA-kort 7: Supplementær variable - etnoriale indikatorer

5.3.2 Tilhørsforhold i rummet af livsstile

Variablene i denne supplerende MCA analyse udgør tilsammen det empiriske materiales samlede antal indikatorer for oplevelse af tilhørsforhold. Nogle af variablene er overlappende i outputtet, og det er således ikke målsætningen, at alle variable med tilhørende kategorier analyseres enkeltvis, men derimod samlet. Ligesom for de foregående supplerende variable, gælder det, at disse *ikke* har haft indflydelse på konstruktionen af det sociale rum.

Nedenfor findes den visuelle repræsentation af tilhørsforholdsindikatorernes samlede udtryk (MCA-kort 8). Vi vil først tilgå tilhørsforhold i de forskellige klasseinddelinger for dernæst at se på det samlede udtryk for tilhørsforhold.

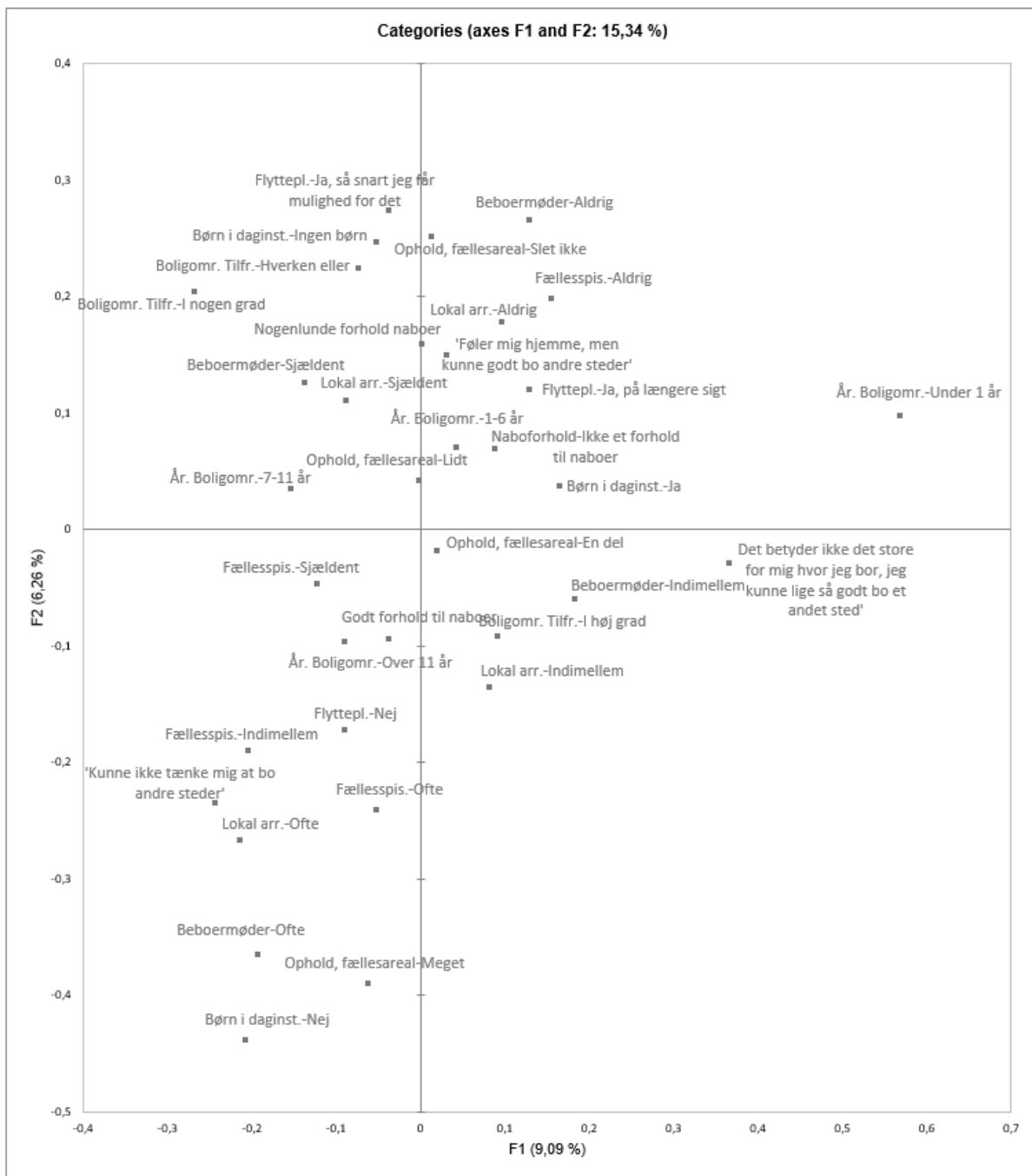
‘Uden for arbejdsmarkedet’ er karakteristisk ved at have samlet lavt udtryk for tilhørsforhold på trods af, at de har boet omkring 7-11 år i deres boligområde. De bruger ikke fællesarealer, går til beboermøder eller lignende og har flytteplaner, så snart de får mulighed for det.

‘Pensionister’ har ligeledes boet i deres boligområde længe (over 11 år). For dem gør det sig gældende, at de anvender boligområdets fællesarealer meget samt, at de deltager i både beboermøder og fællesspisninger ofte. De har ikke flytteplaner. De har ikke haft deres børn i daginstitutioner i boligområdet. Det samlede indtryk af indikatorer for høj belonging gør, at man ikke nødvendigvis skal tilskrive enkeltstående variable stor vægt, da disse kan have naturlige forklaringer eller årsager. ‘Pensionisterne’ kan være flyttet til boligområdet efter deres børn stoppede i daginstitution. Således tegner der sig et billede af en gruppe med stort tilknytningsforhold til deres boligområde.

‘Arbejderklasse’ og ‘Økonomisk arbejderklasse’ synes at være meget tilfreds med deres boligområde. Samtidig rapporterer de, at det ikke er så afgørende for dem, hvor de bor. De deltager indimellem i aktiviteter og beboermøder i boligområdet, hvilket også repræsenterer en vis ‘middelværdi’ i kategorierne. Endvidere har disse to grupperinger boet i deres boligområde omkring 1-6 år.

Gruppen ‘Uddannet middelklasse’ er kendetegnet ved at have respondentgruppens laveste oplevelse af tilhørsforhold. De deltager aldrig i beboermøder, fællesspisning eller andre lokale arrangementer, de har boet i området i under et år. De føler sig hjemme, hvor de bor men har planer om at flytte (på længere sigt). Det samlede indtryk i tilhørsforhold til gruppen ‘Uddannet middelklasse’ er altså, at det er den gruppe, der ikke er engageret eller deltagende i boligområdet, de bor i.

MCA-kort 8: Supplementær variable - tilhørsforholdsindikatorer

Ved fortolkning af variabelskyen for supplerende tilhørsforholdsindikatorer fremgår det, at der er relation mellem gruppernes oplevelse af belongning og det antal år, de har boet i boligområdet. Således er der altså i 'Pensionisterne' en meget høj oplevelse af tilhørsforhold samtidig med, at de har boet meget længe i områderne. Ligeledes ser vi at 'Uddannet middelklasse' gruppen, med meget lav oplevelse af tilhørsforhold, har boet meget kort tid i boligområdet.

Samtidig er der også en sammenhæng mellem gruppernes oplevelse af tilhørsforhold og deres deltagelse i beboermøder og arrangementer mm. Således kan vi konkludere, at beboere med høj oplevelse af tilhørsforhold er mere motiverede for at *deltage* i nærområdet.

Samtidig tegner der sig et billede af den visuelle repræsentation, hvor kapitalvolumen, omsættes til fysisk mobilitet. Jo længere til højre man bevæger sig i kortet, jo tid har respondenterne boet i boligområdet. Dem med ressourcemæssigt mindst mulighed for at flytte, placerer sig således til venstre i kortet og er repræsenteret hos 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Pensionister'.

Disse to grupper, er dem der har boet længst tid i boligområdet, men er også de to grupper med lavest kapitalvolumen. Hvis man bevæger sig oppefra og ned i MCA-kortet, tegner der sig et billede af lav tilhørsforhold til høj tilhørsforhold. De respondenter, der placerer sig øverst i kortet, har således den laveste grad af tilhørsforhold, hvor de mennesker, der placerer sig lavest, har den højeste grad af tilhørsforhold.

Dette betyder også, at vi i rummet af livsstile, ser nogle af de samme tendenser Wacquant peger på, i sine undersøgelser af forsømte boligområder - mennesker med færrest ressourcer 'spærres' inde i de forsømte boligområder, og mennesker med højere ressourcer 'flygter' fra områderne, således at stemplet af området fungerer som en selvopfyldende profeti (Wacquant, 2013: 31, 266). De har ikke ressourcer, der kan omsættes til fysisk mobilitet og er derfor fastholdt i et boligområde - dette kan i høj grad påvirke deres reaktionsmønster.

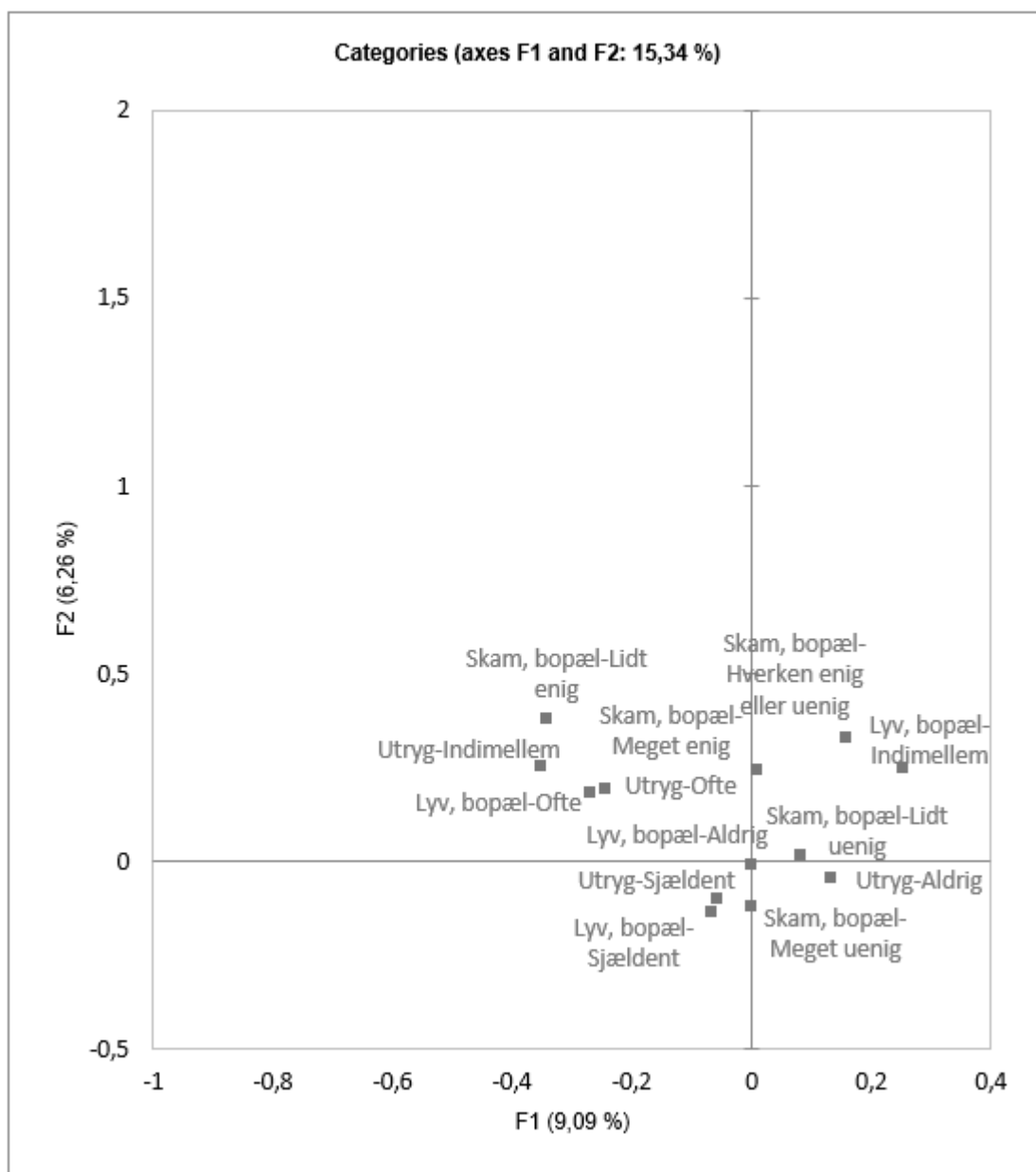
5.3.3 Territorial stigmatisering i rummet af livsstile

For en bedre forståelse for de strategier individer kan indtage, må man også forsøge at afdække graden af stigma-følelse hos beboerne. Her er udvalgt tre indikatorer på dette, hvilket afdækker hvorvidt beboerne har følt sig utrygge, følt skam over deres bopæl eller om de har løjet om deres bopæl. Disse tre indikatorer er særligt baseret i avanceret marginalisering og territorial stigmatisering, da de måler på, hvordan beboere anser deres boligområde - er stigmaet således noget, de oplever? Er deres bopæl, noget de prøver at skjule? Opfatter de deres boligområde som et farligt sted at være? (Wacquant, 2013: 241f.).

Hvis vi ser nærmere på placeringen af de supplerende variable, virker det til, at der er en sammenhæng mellem respondenter, der ikke har følt sig utrygge i deres boligområde, ikke har løjet om deres bopæl og ikke har følt skam over deres bopæl. Der ses ligeledes en

sammenhæng mellem respondenter der har ofte føler sig utrygge i deres boligområde, har løjet ofte om deres bopæl og skammer sig meget over deres boligområde. Karikeret tegner sig et billede af to grupper: en med høj stigmafølelse og en med lav stigmafølelse. Disse to grupper ligger dog, tæt på centrum af MCA-kortet (MCA-kort 9). Der er dermed ikke mange forskelle der adskiller dem, og de er ligeledes ikke umiddelbart visuelle at konkludere ud fra. Gruppen med lavere grad af stigmafølelse ligger nær 'Arbejderklasse' 'Økonomiske arbejderklasse' og 'Pensionister'. Gruppen med høj stigmafølelse ligger nær 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse'. Dette er særligt interessant for denne undersøgelse. De grupper med mindst tilknytningsforhold, altså 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse' er også dem, der føler sig mest utrygge og oftest lyver om deres bopæl. Dem med højest tilknytning til deres boligområde 'Arbejderklasse', 'Økonomisk arbejderklasse' og 'Pensionister' er også dem, der sjældent lyver om og føler skam omkring deres bopæl.

Selvom 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse' er de grupper, der samlet placerer sig højest på territorial stigma, har den uddannede middelklasse dog mindre skam forbundet til deres boligområde. Dette kan tillægges den sociologiske forklaring at individer med mere kapital, i højere grad har muligheden for at definere sig selv, og dermed ikke lader sig definere ud fra deres boligområde. Yderligere har de så lav tilknytning til området, at det derfor kan antages at have mindre betydning for deres person - de er ikke personligt involveret og har samtidig kapitalvolumen til at kunne flytte.

MCA-kort 9: Supplementær variable - territorial stigma indikatorer

5.3.4 Debatdeltagelse i rummet af livsstile

Nu vil vi vende blikket mod de supplerende variable, der relaterer sig til, om beboerne har udtrykt holdninger til deres boligområde enten gennem sociale medier, læserbreve eller 'andet'.

I afdækningen af hvorvidt respondenterne deltager i debatter, ved vi dog ikke, *hvordan* de deltager i debatten. Vi ved således ikke, om de taler negativt eller positivt om deres boligområde, men kan kun, inden for disse indikatorer, afdække *om* de deltager. Derfor skal

dette også sammenholdes med de generelle tendenser i holdning til boligområde, for at få en forståelse for, hvordan de konkret deltager i debatten.

Den gruppe der er mindst deltagende er 'Uddannet middelklasse'. Dette er ikke overraskende, da disse også har mindst tilhørsforhold til deres boligområde. Dette er bemærkelsesværdigt da der i mange andre henseender sættes lighedstegn mellem individets position og mulighederne for deltagelse. Hertil skal det nævnes, at vi ikke finder at beboerne med højest kapital *ikke* har mulighed for at deltage, men blot finder, at de ikke gør det.

Gruppen for 'Arbejderklasse' synes ikke at være særlig aktive i debatter.

Gruppen for 'Økonomisk arbejderklasse' synes at repræsentere, respondenter der ofte har deltaget i 'andre' debatter og indimellem har ytret sig på sociale medier.

Gruppen for 'Pensionister' har indimellem skrevet læserbrevet og indimellem deltaget i andet debat, hvorved de repræsenterer den umiddelbart mest 'aktive' gruppe i debatter. Vi tillægger således læserbreve en stor vægt, da dette kan antages at kræve meget tid og engagement i forhold til en kommentar på sociale medier. Da denne gruppe også har højt tilhørsforhold til deres boligområde, kan det antages, at de er positive omkring deres boligområde i debatten.

Dette vil også senere udfoldes i kombinationen med flere supplementære variable.

De har aldrig deltaget i debatter på sociale medier, men dette kan også skyldes alder.

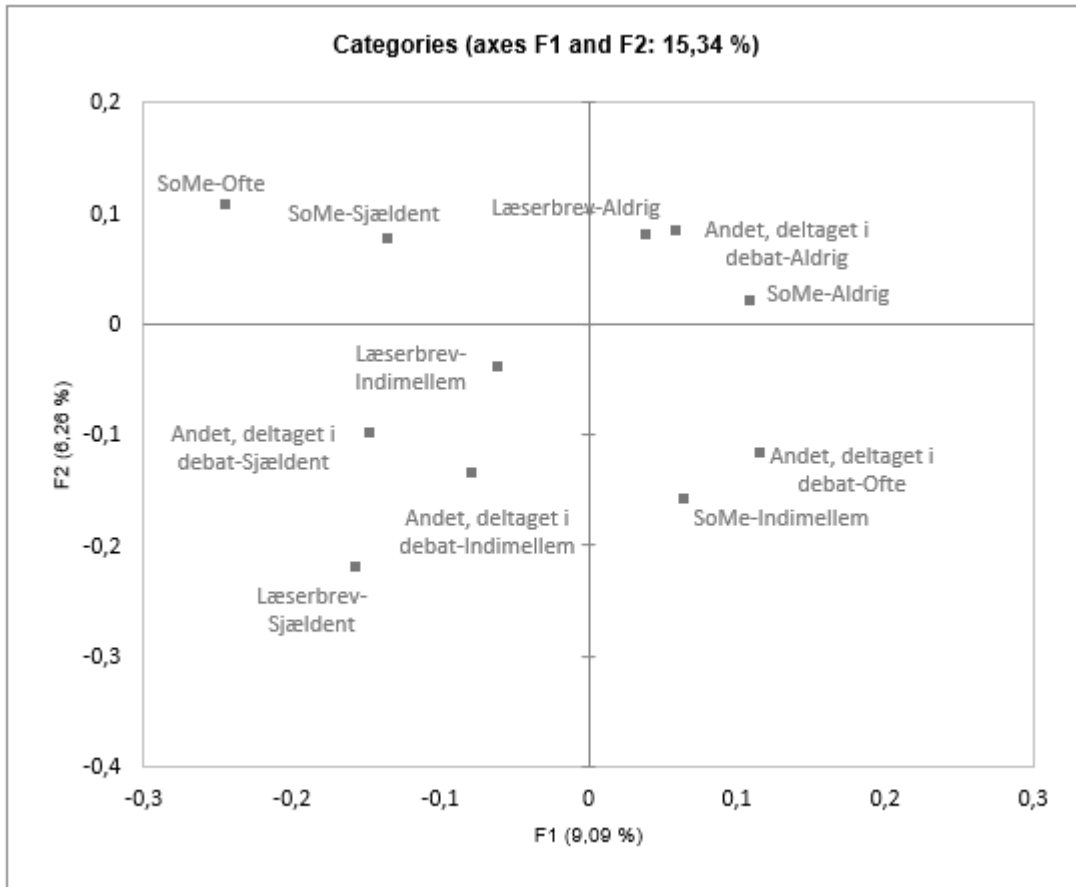
'Pensionister' er den ældste respondentgruppe, og kan potentiel antages ikke at være lige så aktive på sociale, som yngre respondentgrupper er.

Gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet' er mest aktive på de sociale medier. Her skal det igen pointeres, at sociale medier ikke nødvendigvis bliver tillagt meget vægt i aktiv deltagelse i debatten, da dette ikke kræver meget engagement.

Der er en overvægt af beboere, der har angivet, at de aldrig har debatteret på sociale medier, skrevet et læserbrev eller på anden vis deltaget i debatter ⁶¹. Der tegner sig et billede af et tavst flertal. Samtidig tendenserer mænd generelt til at være mere aktive, hvorimod kvinder forholder sig mere passivt (hvis vi kigger på de inddelte grupperinger). Undersøgelser peger også på, at kvinder har en større tendens til at trække sig fra debatter, end mænd har (Thieden, 2017), hvilket blot understøtter, at der altså kan være en kønsdimension på spil i forhold til, *hvem* der får/tager taletid.

---

⁶¹ For sociale medier gælder det at at 40 % respondenterne har svaret 'aldrig', hvor læserbreve gælder det at 67 % har svaret 'aldrig og for anden debat gælder det at 58 % har svaret 'aldrig' (bilag 2, sheet 1)

MCA-kort 10: Supplementær variable - deltagelse i debat indikatorer

5.3.5 Reaktionen i rummet af livsstile

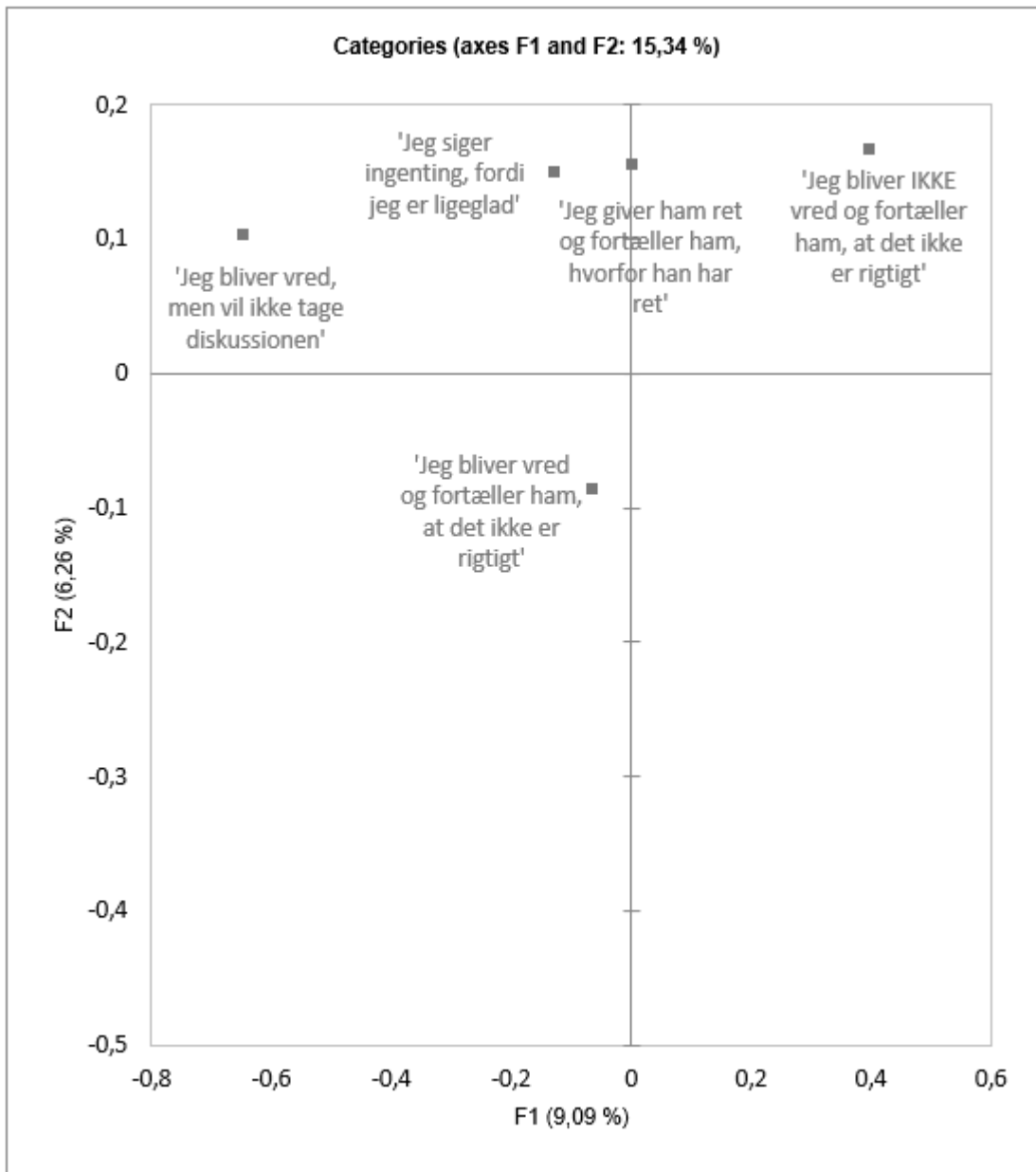
Respondenterne er blevet bedt om at tage stilling til en fiktiv konfrontation med en udefrakommende, der påstår, at de bor i et dårligt boligområde⁶². Dette er gjort, på samme måde som i ovenstående MCA-kort, for at afdække deres holdninger og deltagelsesengagement. På den måde fungerer disse kategorier som indikatorer, der skal forstås i samspil med hinanden. Dette bidrager også til en forståelse til, om deres bidrag i debatten er positiv eller negativ for deres boligområde.

Vi ser, at de besvarelseskategorier, man kunne betegne som de 'passive' - altså dem, der hverken vil tage diskussionen eller dem som ikke siger noget, fordi de er ligeglade, lægger mod 'Uden for arbejdsmarkedet'. De er, som vi også så i debatdeltagelse, altså ikke særligt aktive eller engagerede i debatten. Samtidig er det forventeligt, da disse mennesker ikke nødvendigvis råder over en stor kapitalvolumen, og derfor i langt højere grad indtager en passiv position. Endvidere placerer besvarelseskategorien 'Jeg giver ham ret og fortæller

⁶² Se bilag 1

ham, hvorfor han har ret' i en mellemposition mellem 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse'. Dette er interessant, da der ikke er overlap i disse gruppers positioner, men vi finder alligevel en del overlap i deres dispositioner. Begge grupper har således meget lavt tilhørsforhold til deres boligområde, de føler begge en grad af territorial stigmatisering, og de er ikke særlig deltagende i debatter. Det eneste de to grupper ellers har haft til fælles er deres deltagelsesniveau.

På den anden side ser vi besvarelsesgruppen; 'Jeg bliver vred og fortæller ham, at det ikke er rigtigt', som placerer mod 'Pensionister'. Disse er også den mest deltagende gruppe, målt på læserbreve, og har tilmed et højt tilknytningsforhold, hvorfor dette her kommer til udtryk. Med deres besvarelse ser vi, at de bliver vrede, hvilket både fortæller noget om indholdet, af deres debatdeltagelse, og samtidig viser deres villighed til at kæmpe imod stigmaet. Således finder vi det sandsynligt, at 'Pensionist' gruppen bidrager positivt til deres boligområde i debatten. At vi finder beboere i stigmatiserede boligområder som bliver vrede over det pålagte stigma er ikke overraskende, da studier af Aalborg Øst viser samme tendenser (Christensen & Jensen, 2012). I modsætning til studierne i Aalborg Øst finder vi dog grupper, som udviser resignation i det fiktive scenarie - nemlig grupperne 'Arbejderklasse' og 'Økonomisk arbejderklasse'.

MCA-

kort 11: Supplementær variable - reaktionsindikatorer

5.3.6 Forestillede holdninger til boligområde i rummet af livsstile

Respondenterne svarede på deres forestillinger til andres menneskers holdning til deres boligområde (bilag 1). Respondenternes placering i rummet kan aflæses i den visuelle projicering nedenfor (MCA-kort 11). Dette er blevet gjort med henblik på at undersøge, hvordan respondenterne forholder sig til andres mening om deres boligområde. Således kan det give en indikatorer på, hvorvidt nogle internaliserer den stigma, som Wacquant eksempelvis finder i sine undersøgelser (Wacquant, 2013: 243)⁶³. Disse indikatorer afdækker

⁶³ Se operationalisering i bilag 1

således om respondenterne tror, at mennesker, uden for området, anser det som en ghetto, samt hvilke attributter disse tillægger området.

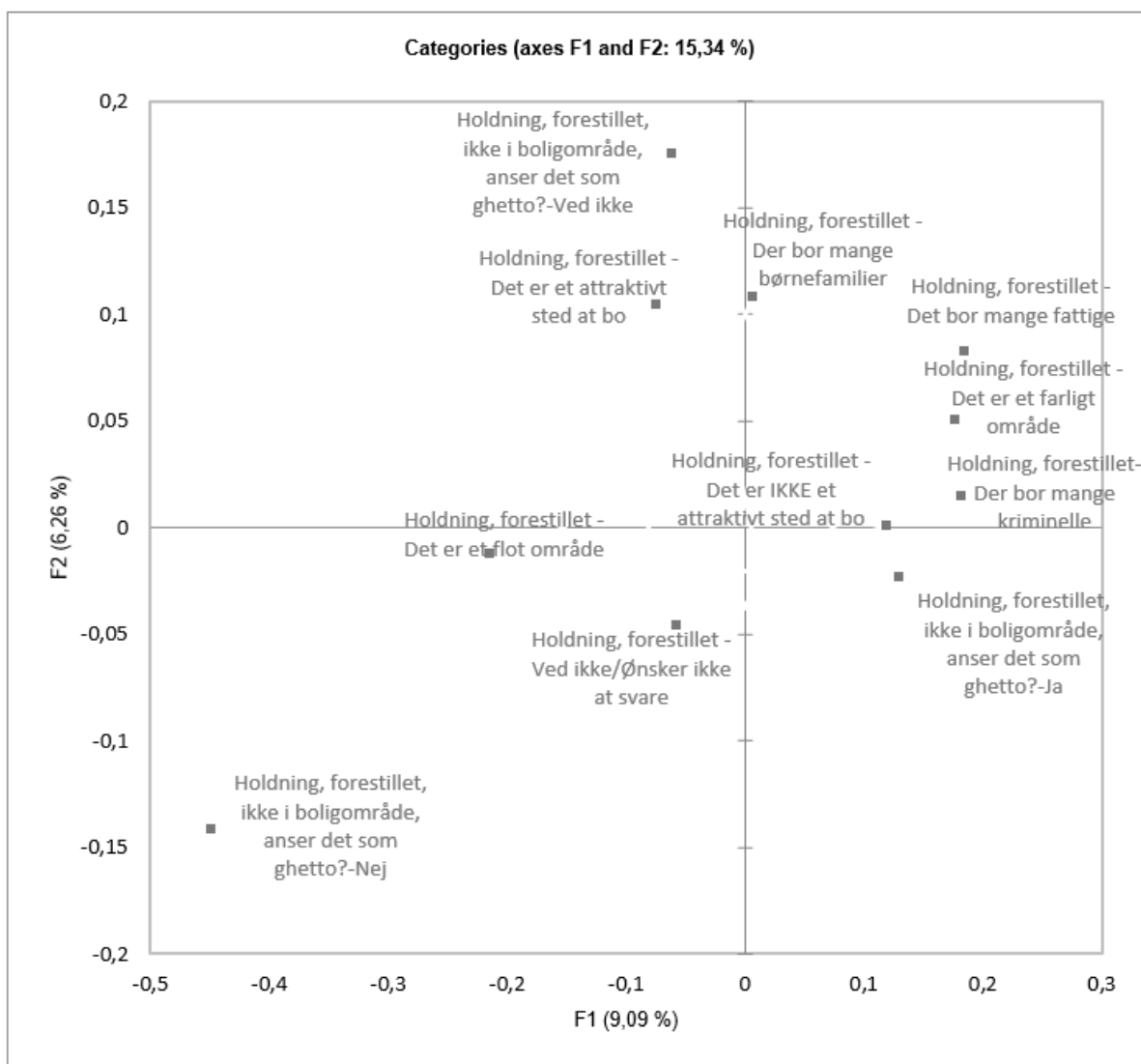
Vi ser her, at der er en tendens til at relationen mellem positive og negative skal aflæses ad F1 (vandret) fra venstre mod højre. Således ser vi, hvordan beboere, der tror, at andre mennesker har positive tanker om deres boligområde, placerer sig til venstre. De beboere, der tror andre mennesker, tænker negativt om deres område, placerer sig til højre. Respondenter med højere akkumuleret kapital tildeler altså deres boligområde negative attributter, hvor det modsatte ses hos respondenter med lavere akkumuleret kapital.

‘Uden for arbejdsmarkedet’, som bekendt, er den gruppe med mindst kapitalvolumen og kapitalsammensætning, ved ikke om andre mennesker ville anse deres område for en ghetto. Samtidig rapporterer de, at individer uden for området, ville mene det var et attraktivt sted at bo. Dette er, tilknyttet særligt deres tilhørsforhold og tidligere svar, en anelse uventet. Omend kan det tillægges at respondenterne hverken har tilhørsforhold eller kapitalmængde til at kunne have en holdning om, hvorvidt andre tror, de bor i en ghetto.

Samtidig tegner der sig et billede af, at nogle af respondenterne inden for gruppen ikke internaliserer stigmaet i samme grad, som Wacquant finder i *Byens Udstødte* (Wacquant, 2013: 242f.).

‘Uddannet middelklasse’ er den gruppe, der tror mennesker udefra området, har negative holdninger til deres boligområde. Således ser vi, hvordan denne gruppe i en eller anden grad, har en internaliseret forestilling om, at det ikke er et godt sted at bo. ‘Arbejderklasse’ og ‘Økonomisk arbejderklasse’ mener ligeledes, at andre ville anse deres boligområde som en ghetto, og at det ikke er et attraktivt sted at bo.

‘Pensionisterne’ forholder sig positivt til deres område - de mener, at andre ville synes, at de bor i et flot område. Ligeledes forestiller de sig ikke, at andre ville karakterisere deres boligområde som en ghetto.

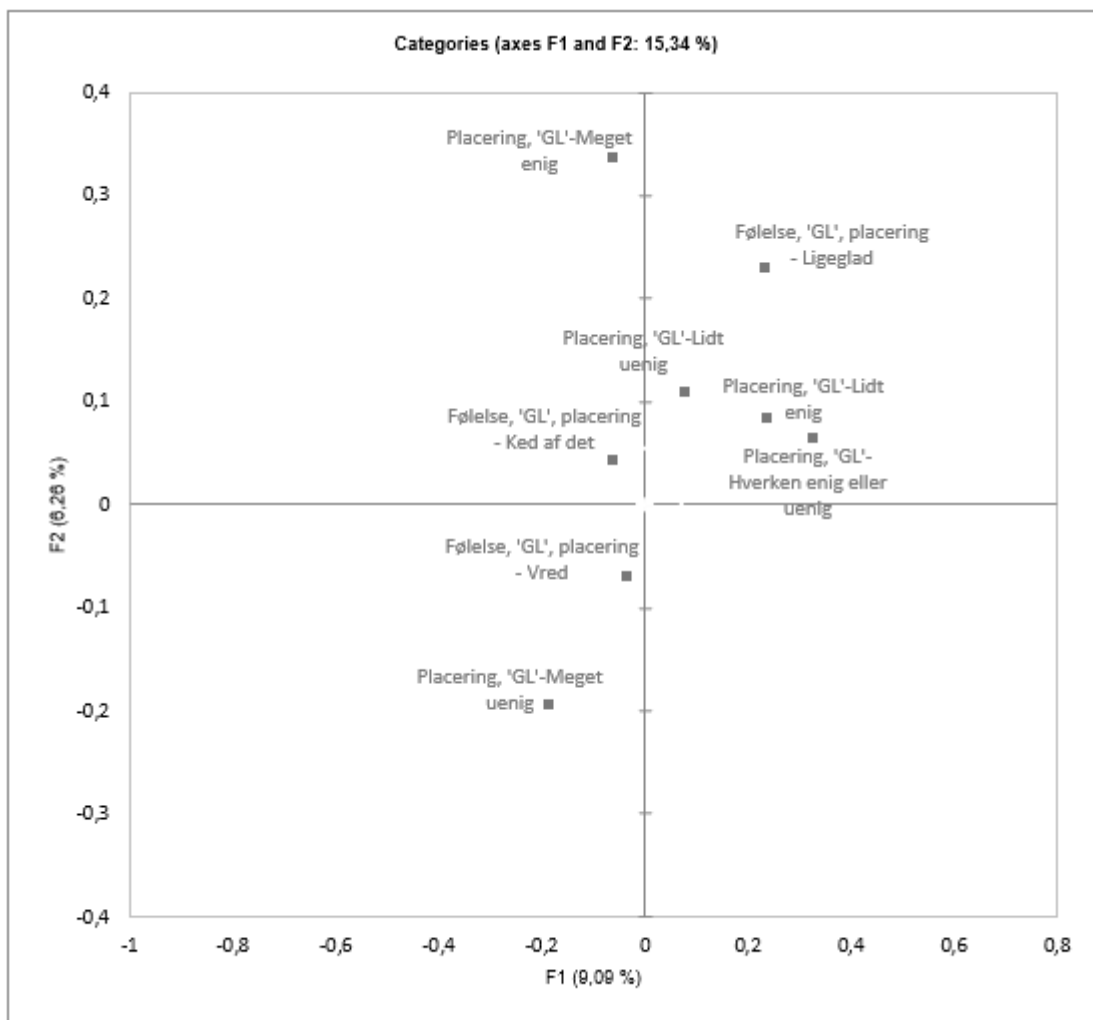

MCA-kort 12: Supplementær variable - forestillet holdning til boligområde indikatorer

5.3.7 Holdninger til boligområde i rummet af livsstile

Nedenstående MCA-kort illustrerer kategorierne for hhv. graden af enighed- samt følelsen forbundet med placeringen af respondenternes respektive boligområder på 'ghettolisten'. Den overvejende tendens er, at holdningen til placeringen af respondentens boligområde findes fordelt ad F2 (lodret) med hhv. 'Meget enig' i øverst og 'Meget uenig' i nederst. Da F2 også repræsenterer tilknytningsforhold fra lav til høj (oppefra og ned), kan man altså antage at der er en relation. Respondenter med højt tilhørsforhold er således dem, der er mest negative over for placeringen af ghettolisten. Respondenter med lavest tilhørsforhold er dem, der er mest negative omkring deres bopæl. Samtidig har mere unuancerede følelser tilknyttet deres boligområde (Christensen, 2009).

‘Uden for arbejdsmarkedet’ er således repræsenteret ved at have svaret ‘meget enig’ til områdets ghettolisteplacering, men rapporterer samtidig, at det gør dem kede af det. Denne følelse er ligeledes repræsenteret hos ‘Arbejderklasse’ og ‘Økonomisk arbejderklasse’, der samtidig bliver vrede over placeringen. ‘Pensionister’ er dem, der rapporterer mest vrede og uenighed i boligområdets placering på ghettolisten, hvilket er forventeligt med gruppens høje tilhørsforhold (Christensen & Jensen, 2012). Modsatte gør sig gældende hos ‘Uddannet middelklasse’, der rapporterer ligegyldighed med ghettoliste-placeringen og rapporterer ligeledes, at de er lidt enige i den.

MCA-

kort 13: Supplementær variable - ghettolisteplacering og følelser forbundet hertil indikatorer

Forskelle i livsstilrummet

I det ovenstående er en række supplementære variable præsenteret og anvendt som baggrund for analyse af rummet af livsstile. På baggrund af det ovenstående kan det konkluderes, at der er forskel på gruppernes oplevelser af tilhørsforhold, deres oplevelser af territorial stigmatisering og deres reaktioner. Dette vil hermed sammenkobles og analyseres på, således at de strategier, de forskellige grupper anvender i håndteringen på territorial stigma bliver synlig.

5.4 Strategier

I det følgende afsnit vil erfaringer fra rummet af livsstile samles således, at det bliver muligt at se på hovedtræk indenfor hver af de inddelte grupper; 'Uden for arbejdsmarkedet', 'Pensionister', 'Arbejderklasse', 'Økonomisk arbejderklasse' og 'Uddannet middelklasse'. Herefter vil det stå klart, hvilke strategier mod det pålagte stigma, vi ser inden for hver gruppe. Dette vil dermed vise systematikken i de forudsætninger de forskellige grupper har, og hvordan de spiller en rolle i beboernes subjektive dispositioner.

5.4.1 Uden for arbejdsmarkedet

Vi vil starte med at endnu engang vende blikket mod gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet', og de tendenser, reaktionsmønstre og tilknytningsforhold, der står i relation til denne gruppe. Det er den gruppe, der rapporterer en af de laveste tilhørsforhold til deres boligområde, på trods af at de har boet længe i boligområdet. Endvidere rapporterer de samlet den højeste følelse af territorial stigmatisering – de føler skam over deres bopæl og føler sig samtidig utrygge i deres boligområde. Dette kan ikke alene tilskrives deres akkumulerede kapitalmængde, men må også forstås i relation til deres tilknytningsforhold til området. For på trods af den akkumulerede lave kapitalvolumen denne gruppe besidder, rapporterer de, at de vil flytte så snart de får mulighed for det. Dette er et udtryk for den mobilitet, eller mangel på samme, der følger deres lave kapitalvolumen. En lav økonomisk, social og kulturel kapital giver således mindre fysisk mobilitet og er med til at fastholde denne gruppe i et boligområde, der er stigmatiseret af omkringliggende samfund. Der synes derfor at være relation mellem kapitalvolumen, tilknytningsforhold og territorial stigmatisering. Den avancerede marginalisering, boligområder er udsat for, kan påvirke individer i boligområdets tilknytningsforhold og samtidig give en fornemmelse af tab af 'sted' – et meningsfuldt sted, hvor beboeren kan knytte sig til. Når beboerens kapitalvolumen ikke indskrænker beboerens

mobilitet, kan det yderligere påvirke tilknytningsforholdet til boligområdet. Det interessante er dermed ikke, hvad der påvirker hvad, men snarere den relation, man ser mellem disse tre parametre, der er på spil i denne gruppe. De har ikke mobiliteten til at flytte, men er alligevel påvirket af stigmaet af deres boligområde, og derfor må de indtage en strategi for at håndtere dette.

Denne gruppe rapporterer eksempelvis, at de ofte (og sjældent, hvorved det ikke er en ensformig adfærd i gruppen) deltager i debatter på sociale medier vedrørende deres boligområde. Dette er, med henblik på den teoretiske rammesætning i specialet, ikke forventeligt. Deltagelse og ytring af holdninger er ofte koblet sammen med højere kapital, og virker dermed adgangsgivende til at få en stemme i debatten. Årsagen til at de deltager i debatten kan dog være en måde at vinde sin stemme tilbage, som kan fratages gennem den territorielle stigmatisering omkring deres boligområde, og den avancerede marginalisering de herigennem udsættes for (Wacquant, 2013: 248f.). Det er alligevel vigtigt at påpege, at denne gruppe *også* rapporterer, at de sjældent bidrager til debatter på sociale medier. Dette betyder grundlæggende, at der er fragmenteringer i handlemønstre inden for gruppen. Der fremkommer således ikke et helt entydigt mønster i forhold til, hvordan de *reagerer* på stigmaet. Omend skal det påpeges, at langt den største del af gruppen vælger en mere passiv tilgang. Dette understøttes af at man ser, at de eksempelvis ikke ville tage en diskussion med person, der påstod at deres boligområde, var et dårligt sted at bo. Hertil kommer det, at de er den gruppering, der anvender fællesarealer mindst, hvilket kan indikere en vis form for tilbagetrækning fra deres område.

Der tegner sig derfor et overordnet billede af en gruppering, der ikke nødvendigvis 'kæmper imod' deres stigma. En passivitet synes at være overordnet for gruppen.

Her kan man med fordel inddrage dele af Wacquant, Slater og Pereiras skema over strategier i håndteringen af territorial stigma (3.1 Avanceret marginalisering). Det er overordnet delt op i to dele – 'Submission' og 'Recalcitrance to resistance', hvor vi i grupperingen 'Uden for arbejdsmarkedet' ikke ser nogen modstand. Dette skal i høj grad tilknyttes deres akkumulerede kapitalmængde, der i særlig grad kan betyde, at disse ikke har ressourcerne til at kæmpe imod, og derfor indtager nogle andre dispositioner. Eksempelvis ved at have flytteplaner – et håb om en dag at slippe væk fra boligområdet, deres mobilitet fastholder dem imidlertid (Schultz Larsen, 2009: 119)

Derfor kan eksempelvis 'submission' heller ikke entydigt tilskrives denne gruppe. De forsøger i en eller anden grad at slippe det med de livsmuligheder og ressourcer, de nu engang har til rådighed.

Samlet set ser vi altså en gruppe, der ikke synes at udvise en stor grad af reel modstand, men snarere en gruppe, der indtager en strategi for at undslippe stigmaet på det niveau, det er muligt for dem. De synes at købe den præmis om, at de bor i en ghetto (og internaliserer på denne måde i en eller anden grad stigmaet), men kan ikke flytte sig væk fra det.

De bruger ikke fællesarealer, tager ikke til beboermøder etc. Dermed synes den strategi denne gruppe at kunne karakteriseres som resignation. Derfor kan man med fordel påpege to reaktionsmønstre: (resignation + internalisering) og (resignation – internalisering).

En del af respondenterne trækker sig, men også nogen synes at internalisere stigmaet i kraft af deres anerkendelse af eksempelvis ghattostemplet. Noget Wacquant også ser i sine undersøgelser i Frankrig (Wacquant, 2013: 243). Netop derfor differentieres mellem to reaktionsmønstre med og uden internalisering, da også nogle inden for denne gruppe, tror at andre mener, de bor i et attraktivt boligområde, som således indikere, at de *ikke* nødvendigvis kun internaliserer stigmaet.

5.4.2 Pensionister

Pensionisterne rapporterer, at de kun sjældent lyver om deres bopæl, sjældent oplever at være utrygge i deres boligområde og har respondentgruppens højeste oplevelse af tilhørsforhold. Deres engagement i deres boligområder er meget stort. Ligeledes kunne de ikke forestille sig at bo andre steder, hvorfor det ikke er så bemærkelsesværdigt, at de rapporterer, at de er meget uenige og vrede over deres boligområdes placering på 'ghettolisten'. De mener ikke selv, at deres boligområde er en ghetto og stillet over for forestillingen om, at nogen skulle tale dårligt om deres boligområde rapporterer de, at de ville gå i rette med vrede.

Vi ser altså i høj grad, hvordan der er en diskrepans mellem denne gruppens samlede opfattelse af deres område og det pålagte ghattostempel deres boligområde har. Der kan derfor være tale om en hel gruppe, der slet ikke er bevidste om det det stempel deres boligområde har. Men der kan ligeledes være tale om en gruppe, der i høj grad benægter og forkaster stigmaet, således at de i et stort omfang er bevidste om stigmaet, men vælger at kæmpe aktivt imod gennem fornægtelse. I spørgeskemaet har en del af 'Pensionisterne' begrundet deres besvarelser om, hvorfor de har svaret nej til at deres boligområde er en ghetto. Nogle respondenter skriver således: *"Det for mig til at tænke på at en del af den danske befolkning og politiker hader os!"* (bilag 2, sheet 6: Respondent 293). *"Jeg synes ikke det er fair. Her bor overvejende velfungerende og gode mennesker. Udfordringen er, efter min mening, ikke de ikke etniske beboere, men de etnisk danske, der er rasister eller er i*

besiddelse af et indskrænket menneskesyn.” (bilag 2, sheet 6: Respondent 245) En anden respondent påpeger meget kortfattet at, det er: *“politisk spil”* (bilag 2, sheet 6: Respondent 56).

Det fremgår her, hvordan nogle af respondenterne, inden for denne gruppe, vælger at benægte stigmaet på en baggrund af en *politisering*. Vi kan dog ikke konkludere, at alle indenfor denne gruppe benægter stigmaet på baggrund af en politisering, da vores datamateriale ikke tillader dette. Vi kan dog alligevel antage, at dette er grundlaget for nogle respondenters svar. Samtidig antager vi, at denne gruppe i høj grad *er* bevidste om stigmaet, men fornægter altså de overordnede politiske stemplinger af området. Dette gør vi baseret på, at gruppen eksempelvis rapporterer vrede over ghettolistens placering, sammenkædet med deres deltagelse i debatter etc.

Den diskrepans mellem deres holdning til deres eget boligområde og andres holdning til boligområdet, kan være med til at udløse nogle reaktioner fra disse beboere. Dette kan også påvirke deres engagement i boligområdet og være en potentiel forklaring på, hvorfor de er så deltagende i fælles aktiviteter i området. Yderligere er de den mest aktivt deltagende gruppe, blandt den samlede respondentgruppe, målt på læserbreve⁶⁴. Dette er ikke nødvendigvis overraskende, da deres vrede og indignation muligvis ligger til grund herfor.

‘Pensionisterne’ synes altså at kæmpe aktivt imod den territorielle stigma og har, med deres høje engagement og positive holdninger til boligområdet, en stærk tilknytning og således ikke noget tab af ‘sted’, som Wacquant ellers finder i sine undersøgelser i Frankrig (Wacquant, 2013: 244).

Det er bemærkelsesværdigt, hvordan denne respondentgruppe faktisk synes at repræsentere det modsatte - en høj grad af loyalitet og tilhørsforhold til deres ‘sted’. Dette kan også have en stærk forklaringskraft i forhold til deres reaktioner på stigma - deres tilknytningsforhold til deres boligområde, gør at de ikke vil flytte, og derfor må indtage andre positioner for at håndtere stigmaet. Omend er deres mobilitetsmuligheder heller ikke store, så det kan være en vekselvirkning mellem at være glad for sit boligområde, men samtidig ikke helt have de fysiske muligheder for at flytte.

Pensionisternes overordnede strategimønster synes at kunne forklares i en *benægtelse af stigmaet samt modstand* og en *politisering samt modstand* af stigmaet - forstået på den måde, at de ikke nødvendigvis benægter selve stigmaet, men på sin vis benægter udgangspunktet for

---

⁶⁴ På trods af, at de rapporterer ‘kun’ at skrive læserbreve indimellem. Vi vælger at vægte læserbreve rimelig højt, da denne form for ytring er relativt engagementkrævende og må ligeledes antages at være mere tidskrævende end at skrive en kommentar på Facebook.

stigmaet og i dermed forsvarer deres boligområde mod de uretfærdigheder, de anser det for at være. De oplever ikke selv deres område som en ghetto og kæmper derfor aktivt imod dette stempel.

Samtidig ses der et dobbeltsidet reaktionsmønster, da ens for gruppen er, at de alle virker som aktive bekæmpere af stigmaet, men nogen gør det på baggrund af benægtelse af stigmaet og andre gør det på grund af en politisering af stigmaet. Det er ikke umiddelbart entydigt årsagerne til modstanden.

5.4.3 Arbejderklasse

Respondentgruppen 'Arbejderklasse' repræsenterer, over de fleste parametre, en middelværdi i survey undersøgelsens kategorier. Gruppens samlede oplevelse af tilhørsforhold er relativt stærk omend ikke det højest i den samlede respondentgruppe.

De er tilfredse med deres boligområde, de deltager indimellem i både i aktiviteter og beboermøder i deres respektive boligområder, men kunne godt forestille sig at bo andre steder. 'Arbejderklasse'-gruppen rapporterer på samme tid at være lidt uenige i deres boligområdes placering på 'ghettolisten'. Yderligere har gruppen det til fælles, omend det kun er i lille grad, at de skammer sig over deres boligområde. Der er altså skam til stede forbundet med deres boligområde men ikke nok til, at de lyver om den. Samtidig tilknytter de nogle negative attributter til deres område. Relationen mellem deres besvarelser på, at de mener deres bolig er en ghetto, de skammer sig over deres bopæl og at de mener, at andre ikke anser deres boligområde som et attraktivt sted at bo, gør at der tegner sig et billede af en gruppe, der i en eller anden grad internaliserer stigmaet. Det virker således som om, de adapterer den 'gængse' måde at betegne deres boligområde på (Wacquant, 2013: 243; Schultz Larsen, 2009: 1144). Alligevel føler de sig ikke utrygge i deres boligområde, selvom man ville kunne antage det modsatte, hvis man kun havde blik for internalisering (Schultz Larsen, 2009: 1144).

Yderligere, for deres reaktioner på territorial stigma, er der et overlap med 'Pensionist' gruppen således, at 'Arbejderklasse' også viser tendenser til at blive vrede i en forestillet konfrontation, hvor en person fortæller dem, at deres boligområde er et dårligt sted at bo - hvilket afslører en villighed til at ytre sig i en forestillet konfrontation. De udtrykker endvidere vrede over deres boligområdes placering på ghettolisten. En respondent i gruppen, skriver således i spørgeskemaet:

“Det gør mig ærgerlig, fordi den signalværdi det sender ud, er barsk. Det er hårdt at skulle retfærdiggøre mit aktive valg om at bo i dette område, for andre. Folk udefra kender ikke nødvendigvis området, men så snart de hører "ghetto" så danner de sig et billede. Og ikke et godt billede.” (bilag 2, sheet 6: Respondent 215)

Det samlede indtryk af arbejderklassen er, umiddelbart synes at placere sig i en middelkategori - både i forhold til deres kapitalvolumen, sammensætning, tilhørsforhold og følelse af territorial stigmatisering, hvorfor gruppen også placerer sig centralt i det sociale rum. Alligevel rapporterer de en vrede over det stigmatiserende stempel ‘ghetto’ og ville forsvare deres boligområde i en direkte konfrontation. Vi ser alligevel ikke samme aktive bekæmpelse samt højere internalisering en eksempelvis pensionisterne,. Derfor kan man kalde deres reaktion for *indignation*. Hvorom en lille del af respondenterne til denne gruppe har besvaret, at de indimellem skriver læserbreve, hvorfor reaktionen *aktiv indignation* også kan karakterisere denne gruppes reaktion. Det aktive henviser her til, at de indtager en mere aktiv rolle end dem, der umiddelbart er vrede over ghettolisteplaceringen, men ikke nødvendigvis gør noget ved det.

5.4.4 Økonomisk arbejderklasse

Den økonomiske arbejderklasse er den gruppering, der rapporterer lavest samlet følelse af territorial stigmatisering – de føler hverken skam eller utryghed i deres boligområde, samtidig er de i nogen grad involveret i deres boligområde – de deltager indimellem i beboermøder og fællesarrangementer og har en høj tilfredshed med deres boligområde. Om end kunne de godt forestille sig at bo andre steder, da det ikke betyder det store for dem, hvor de bor. Det skal dog pointeres, at når denne gruppe rapporterer tæt på ingen territorial stigmatiseringsfølelse, kan det være baseret på, at de simpelthen bare ikke føler sig stigmatiseret. Alligevel rapporterer denne gruppe, at andre mennesker ville anse deres boligområde som en ghetto. Dette sammenkoblet med deres aktive deltagelse i boligområdet, må det antages, at beboerne, på trods af de ikke har følt skam eller løjet om deres boligområde alligevel er bevidste om, det stigma deres boligområde er pålagt.

Relateret til deres forholdsvis høje mængde økonomisk og social kapital, er de mere ressourcestærke end de forhenværende grupperinger, og har således også ressourcerne og livsvilkårene til at være deltagende, hvilket det syner, at de benytter sig af. Her ser vi hvordan en vekselvirkning mellem territorial stigmatisering, kapitalvolumen og tilknytningsforhold

kommer til syne, hvor kapitalmængde er sammenvævet med stigmafølelser og tilknytningsforhold og kan antages at have en relation til hinanden.

Fælles for denne gruppe er yderligere, at de er relativt aktive i debatter om deres boligområde på de sociale medier. Omend kan dette være aldersbetinget, kan det også være et udtryk for mennesker, der indtager en aktiv bekæmpelse af stigmaet. Endvidere er gruppen domineret af mænd (relativt til respondentgruppens kønslige sammensætning), og disse er, som også tidligere vist, mindre passive end de grupper, der består hovedsageligt af kvinder (Thieden, 2017). Derfor tegner der sig et billede af en gruppe, der i nogen grad anvender deres kapitalvolumen til at påtale og bekæmpe det stigma, der er pålagt deres boligområde. Denne forståelse forstærkes af at gruppen rapporterer at de bliver vrede over, at deres boligområde er på ghettolisten og er ligeledes meget uenige med denne placering. De vil ligeledes blive vrede og argumentere imod mennesker, der påstod de boede i et dårligt boligområde.

De placerer sig næsthøjest (ud af alle de fem grupperinger) i kapitalvolumen, og har derfor også en rimelig høj mobilitet. Derfor kunne det antages, at de, hvis utilfredse over stigmaet, ville flytte fra området. Alligevel ser vi, at denne gruppe vælger at ytre sig fremfor at trække sig.

Alt i alt tegner sig derfor et billede af en gruppe, der indtager en relativt aktiv rolle i kampen imod den territorielle stigma. Håndteringsstrategier og reaktionsmønstre i denne gruppe synes derfor at være *modstand*.

5.4.5 Uddannet middelklasse

‘Uddannet middelklasse’ er særlig interessant. Gruppen placerer sig højest i akkumuleret kapitalvolumen og kapitalsammensætning.

Gruppen synes at hovedsageligt placerer sig som værende ’ligeglade’ eller rapporterer ’enten/eller’ i mange af deres svar. De synes derfor umiddelbart som en gruppe, der ikke er meget at sige om. Men billedet er dog en smule anderledes, hvis vi går i dybden med denne gruppes samlede supplementærpunkter i rummet af livsstile. Gruppen har som bekendt den højeste andel af akkumuleret kapitalvolumen i sammenligning med de andre grupper. De har derfor også en højere mobilitet og har ressourcer og muligheder for aktiv deltagelse i kampen mod deres stigma.

De rapporterer, at de indimellem har løjet om deres bopæl, hvilket indikerer at de i en eller anden grad, er bevidste om det stigma, der omringer deres boligområde. De er derudover den gruppe, der har det laveste tilknytningsforhold til deres boligområde. De rapporterer, at de

aldrig anvender fællesområderne, aldrig er til beboermøder, fællesspisning etc. De har flytteplaner og har boet i området under 1 år (også et udtryk for deres høje mobilitet). De er dermed ikke engageret i deres boligområde. Yderligere har de aldrig deltaget i nogen form for debatter vedrørende deres boligområde – de er derudover overvejende ligeglade eller lidt enige med deres boligområdes placering på ghettolisten. I spørgsmålet om hvordan andre ville anse deres boligområde, finder vi dog noget interessant; det er den gruppe, der tildeler flest negative attributter til deres boligområde – der bor mange kriminelle, det er et farligt område - hvilket kan indikere, at de i en eller anden grad internaliserer stigmaet pålagt udefra. Dette er interessant, fordi de samtidig rapporterer at i en diskussion med en udefrakommende hvor personen påstår, at de bor i et dårligt område, ville informere ham om, at dette er en forkert antagelse. Hvilket er modstridende i forhold til den ellers meget 'ligeglade' og 'udeltagende' tilgang, de ellers har til deres boligområde. Samtidig kan man undre sig over, at hvis denne gruppe virkelig var ligeglade, hvorfor de så nogle gange lyve om deres bopæl? Dette *kan* være et udtryk for en håndteringsstrategi i forhold til territorial stigma, og det som Wacquant kalder 'indøvet ligegyldighed'⁶⁵. Ved at virke ligeglad, lader man sig ikke påvirke af de omkringliggendes meninger om ens boligområde og på den måde kan beboeren frasige sig eller flygte stigmaet. Det er selvfølgelig ikke en konklusion, man nogensinde ville have mulighed for direkte at påvise - ikke engang ved mere gennemgående interviews. Derfor kan der også være tale om en gruppe, der helt reelt er *ligeglade*. Når respondenterne i høj grad rapporterer en ligegyldighed sammenkoblet med en høj kapitalmængde og lavt tilknytningsforhold, kan det betyde, at de blot kan flytte og dermed slippe stigmaet. Denne gruppe har derfor yderligere potentialet til at være *exit'ere*, men de er også særligt karakteriseret ved håndteringsstrategien *ligegyldighed*, der potentielt også kan være et udtryk for *indøvet ligegyldighed*.

5.4.6 Studerende

Nedenfor vil de grundlæggende resultater, der kan aflæses i konstruktionen af det sociale rum for studerende og det dertilhørende rum af livsstile, fremgå. Således vil hverken fortolkning af akserne eller en fortolkning af den samlede variabelsky fremgå, men kun de vigtigste analysefund i forhold til studerendes strategier mod territorial stigma vil fremhæves. Fortolkninger m.m. findes i bilag (bilag 7). Således fungerer studerende, som nævnt i specialets metodeafsnit, som en validering af konstruktionen af det sociale rum, men deres

---

⁶⁵ Oversat fra 'studied indifference' (Wacquant, Slater & Pereira, 2014: 1276)

strategier må alligevel siges at have en betydning, da studerende er en stor del af vores respondenter fra forsømte boligområder (cirka 25 %) (bilag 2, sheet 3) Konstruktionen af det sociale rum er forskellig fra øvrige beboere og studerende, omend der tegner sig samme billede, men rummet af livsstile er ens i udformningen i forhold til inddragede variable.

Studerende (bilag 7), adskiller sig fra de øvrige klasseinddelinger - både i deres kapitalsammensætning (og dermed udformningen af det sociale rum for denne gruppe), men adskiller sig også i forhold til tendenser, vi ser i de andre grupper.

Meget interessant var det, at studerende med høj kapitalvolumen synes at være den gruppe, der havde højst belonging – modsat det vi finder i MCA'en for andre beboere.

Endvidere rapporterer denne gruppe (med høj akkumuleret kapital), at de ikke har følt sig utrygge, følt skam eller løjet om deres bopæl. Yderligere er denne gruppe ikke særligt deltagende i debatter (kun 5 % har svaret de ofte deltager i debatter på sociale medier).

De mener, andre vil anse deres boligområde som et attraktivt sted at bo (dog kun 8%), og rapporterer både vrede og ligegyldighed over placeringen på 'ghettolisten'. Samtidig er de uenige i denne placering. Der tegner sig derfor ikke et helt entydigt billede inden for gruppen af studerende med høj kapital. Der er nogle få, der udtrykker deres meninger og holdninger og nogen, der forholder sig en langt mere neutralt. Men i kraft af denne gruppes rapportering vedrørende oplevet stigma (lyv, skam), deres tilknytningsforhold til området samt at de ikke mener, at andre anser deres boligområde som en ghetto, kan også være et udtryk for at de normaliserer deres boligområde. Med andre ord; de opfatter ikke deres boligområde som en ghetto og mærker ikke stigmaet i særlig grad, således at stigmaet i virkeligheden ikke påvirker dem nok til at have en reaktion. Den overvejende håndteringsstrategi, der kommer til syne her, er derfor *normalisering*. Hertil skal der også kommenteres på deres position – de er i en transitions position, og kan derfor have den opfattelse, at det ikke er et sted, de altid vil bo og derfor i mindre grad lader sig påvirke af det pålagte stempel, deres boligområde har. Dette kan også tildeles den høje mobilitet, de har i kraft af deres høje kapitalvolumen. Det er ikke noget, der på den måde påvirker dem, når de ikke på samme måde er 'fanget' i området (Wacquant, 2013: 241ff.).

I gruppen for studerende med lidt mindre kulturel og social kapital, men alligevel en rimelig høj kapitalvolumen (placere sig omkring anden kvadranten i rummet, se bilag 7), ser vi hvordan denne gruppe, også har en relativ høj tilknytning til deres boligområde – de har boet der længe, deltager indimellem i både beboermøder, fællesspisning og arrangementer og

opholder sig en del i området. De adskiller sig fra forhenværende gruppe ved at have skammet sig over deres område og nogle gange har følt sig utrygge.

De er meget enige i deres boligområdets placering på 'ghettolisten' og mener at andre mennesker, tror de bor i et boligområde med mange fattige. De internaliserer derfor i nogen grad, det stigma, der omringer deres boligområde. Der tegner sig et billede af, at de i en eller anden grad indtager, de gængse forståelser, der er omkring deres boligområde.

Samtidig gør placeringen på ghettolisten, dem kede af det. En respondent uddyber:

"Definitionen af ghettoer i Danmark er fuldstændig skæv, når man ser på ghettoer i andre lande. Ordet ghetto skaber stor stigma - både for os som bor her og for dem som ikke gør. Det skaber en ulyst til at bo her, selvom man aldrig har sat foden disse steder. Medierne og politikerne forværrer denne stigma og tabuiserer det at bo i et bestemt boligområde" (bilag 2, sheet 6: respondent 155)

Kun en meget lille del, af det samlede antal studerende, har besvaret, at de indimellem deltager i debatter på sociale medier. Disse ligger i relation med denne specifikke gruppe af studerende. Om dette er et udtryk for, at de er meget aktive i debatten, ville være en uhensigtsmæssig konklusion. Omend ligger de få respondenter, der deltager i debatten i relation til denne gruppering. Alligevel vil der ikke tillægges meget betydning i, at de indimellem debatterer på sociale medier, hvorfor det må antages, at denne gruppe heller ikke er særlige aktive bekæmpere af stigmaet. Der er tale om en ung respondentgruppe, hvorfor dette også kan være en mere naturlig forklaring i deres deltagelse på sociale medier.

Der tegner sig et igen et generelt billede af en gruppe, der trods for relativ høj kapitalvolumen og relativ høj tilknytningsforhold ikke forholder sig aktivt til det pålagte stigma. Denne gruppe er dog opmærksomme på stigmaet, bliver kede af det over det, og virker også til at have en forståelse for, at andre tildeler negative attributter til deres boligområde, og dermed kan man sige at de i en eller anden grad *internaliserer* stigmaet.

Den tredje gruppe vi vender blikket mod, er gruppen med lavere nedarvet kulturel kapital, kulturel kapital og lavt socialt netværk (illustrativt set placerer denne gruppe sig omkring nederste venstre hjørne i rummet, se bilag 7). Denne gruppe har en lav grad af skam forbundet med deres boligområde - omend der stadig er lidt skam at spore. Derudover rapporterer de lav deltagelse og lav tilfredshed med deres boligområde på trods for, at de er den gruppe, der har boet længst i deres boligområde (over 11 år). De mener, at andre ville

anse deres boligområde som et sted med mange børnefamilier – dette kan rent logisk forklare med deres alder, hvor fælles for hele respondentgruppen er, at de meget unge. Kombineret med at de har boet længe i boligområdet, kan man antage, at de er vokset op i boligområdet, og deraf sandsynligvis selv har den antagelse om boligområdet. Endvidere er de hverken enige eller uenige med deres boligområdets placering på ghettolisten. Ligeledes ville de ikke indgå i en diskussion med en person, der påstod, at de boede i et dårligt område, da de ikke har nogen holdning til det. Bedst for denne gruppe kan altså sige, at de umiddelbart synes relativt ligeglade og har således ikke stærke holdninger i den ene eller anden retning. Koblet med deres lave kapitalmængde kan det dog være et udtryk for, at de ikke lige umiddelbart har mulighed for at flytte sig væk fra deres boligområde, så at indtage en *ligeglad*-position også er en måde at undslippe stigmaet. Igen skal det pointeres, at de er i en transition position og derfor senere hen måske får muligheden at flytte, hvilket også kan bidrage til deres specifikke holdninger til deres område.

Afslutningsvis, i gruppen for studerende med lavest akkumuleret kapital, finder vi respondenter, der har den største følelse af territorial stigma (rent visuelt placerer gruppen sig nederst i højre hjørne, se bilag 7). Denne gruppe deltager ikke i arrangementer i deres boligområde og har flytteplaner på længere sigt. De er ikke deltagende i debatter om deres boligområde, er enige i deres boligområdets placering på ghettolisten, og ville ligeledes give en fremmed ret, hvis han sagde, at de boede i et dårligt boligområde. De tildeler ligeledes mange negative attributter til deres boligområde. Denne gruppe synes, ligesom gruppen med højest kapitalvolumen, at internalisere stigmaet. Modsat gruppen med høj kapital er, at denne gruppe ligeledes synes at trække sig fra deres område. De opholder sig således kun lidt på fællesarealer i området og deltager ellers ikke i beboeraktiviteter. Heri kan mobilitetsraten for denne gruppe også have en betydning. De har umiddelbart ikke mulighed for at flytte, således at de trækker sig ind i privatsfæren (Wacquant, Slater & Pereira, 2014: 1276). Derfor tegner der sig et billede af en respondentgruppering, der *tilbagetrækker* sig og *internaliserer* stigmaet.

Generelt for studerende kan det siges, at vi ikke finder nogen reel aktiv kamp mod det stigma, der er pålagt deres boligområde. Det kan siges for dem alle, at de er i en transitionsfase og dermed på længere sigt måske vil få mulighed for at flytte væk fra området. Deres mobilitet kan således antages at være høj eller potentielt blive høj. Dette kan sagtens være en forklaring på, hvorfor vi ikke ser større reaktioner blandt studerende, samt hvorfor vi heller ikke ser

større følelsesmæssig tilknytning til boligområdet. Det kan også være begrundet i, at mange potentielt 'bare' har fået en tildelt en studiebolig eller lignende i et område på ghettolisten, og derfor ikke anser deres bolig som mere end blot en midlertidig 'parkeringsplads', indtil de får muligheder for noget andet.

Beboernes strategier

Vi ser ovenstående, hvordan gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet' har en lav kapitalvolumen, lavt tilknytningsforhold og en følelse af skam omkring deres bopæl. En del af gruppen internaliserer stigmaet i højere grad end andre i gruppen. Alligevel tegner sig et billede af en entydig resignation. De reagerer på den territoriale stigma ved at resignere og internalisere samt kun at resignere. 'Pensionister' har en højere økonomisk kapital end 'Uden for arbejdsmarkedet' og har et langt højere tilhørsforhold til deres boligområde. De er vrede over stigmaet pålagt, deres boligområde og nogen i gruppe er det særligt baseret i en politisering af stigmaet. Disse reagerer ved at benægte stigmaet og yder modstand samt politiserer stigmaet og yder modstand. 'Arbejderklasse' har en samlet højere kapitalvolumen end de to forrige grupper, og har ligeledes et relativt middel tilhørsforhold til deres boligområde. Det er ikke entydigt i gruppen, hvorvidt de kæmper imod stigmaet, omend de er vrede over, deres boligområde kaldes en 'ghetto'. De reagerer derfor gennem en indignation, og nogle reagerer gennem aktiv indignation. 'Økonomisk arbejderklasse' har højere økonomisk kapital end 'Arbejderklasse', men nogenlunde samme tilknytning. De reagerer mere aktivt mod stigmaet ved at være en smule mere deltagende i debatter omkring deres boligområde og viser ligeledes vrede over det pålagte stigma. De reagerer gennem modstand. 'Uddannet middelklasse' har den højeste kapitalvolumen, men meget lavt tilhørsforhold. De proklamerer ligegyldighed over for stigmaet og reagerer således gennem ligegyldighed eller ophøjet ligegyldighed.

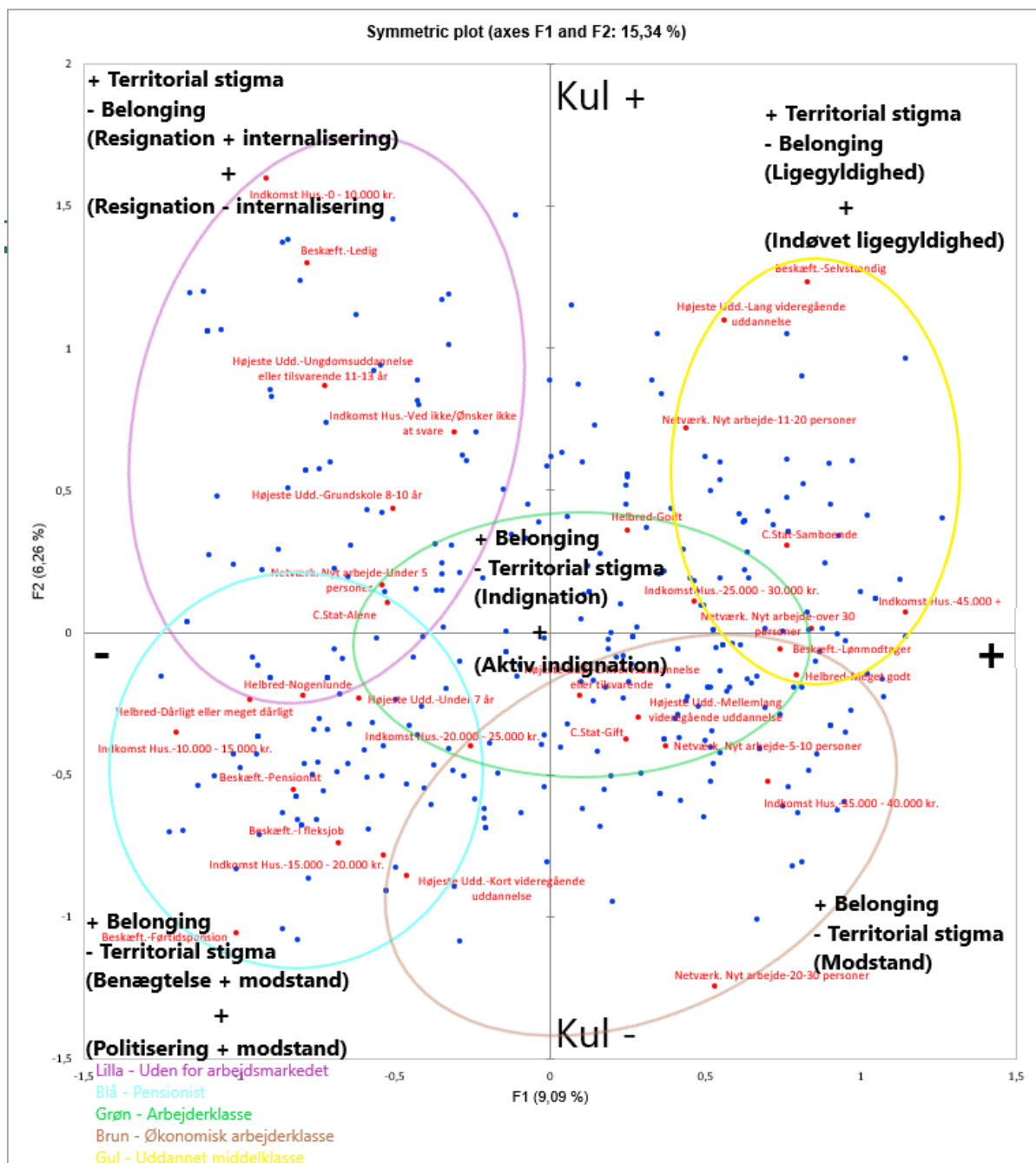
5.5 Differentieringer i strategierne

I følgende afsnit samles alle de erfaringer, der er gjort i dette kapitel. Erfaringerne danner grundlag for en illustration af det sociale rum hvori, oplevelser og følelser for henholdsvis tilhørsforhold, territorial stigmatisering og reaktioner er projiceret ind over. Yderligere reflekteres over den teoretiske rammes forklaringskraft på disse fund.

Vi finder nogle karakteristiske sammenfald inden for det sociale rum. Eksempelvis er der i 'Uddannet middelklasse' repræsenteret en rapporteret stigmafølelse og lav belonging - disse reagerer gennem *ligegyldighed* eller *ophøjet ligegyldighed*. Samme belonging og stigmagrad finder vi hos 'Uden for arbejdsmarkedet', der reagerer med *resignation (+/-) internalisering*. Disse grupper, er de to grupper, der 'på papiret' har mindst tilfælles i kraft af deres kapitalvolumen. Alligevel har de begge nogenlunde samme tilknytningsforhold til deres boligområde (ingen) og er ligeledes de to grupper, der i en eller anden grad føler stigma forbundet med deres boligområde. Alligevel ser vi, hvordan disse to grupper reagerer forskelligt. Dette er med til at cementere idéen om, at akkumuleret kapital har indflydelse på individers reaktionsmønstre. Kapitalvolumen, der giver mulighed for mobilitet gør, at den ene gruppe har mulighed for at flytte sig, hvoraf den anden gruppe ikke har. Dette kan være med til at forklare, hvorfor de ikke reagerer ens. 'Uddannet middelklasse' har muligheden for at fjerne stigmaet, det har 'Uden for arbejdsmarkedet' ikke nødvendigvis. Samtidig gør denne gruppes placering på arbejdsmarkedet også, gennem en forståelse for avanceret marginalisering, at de potentielt kan være 'hårdere' ramt, da de i kraft af deres manglende tilknytning til arbejdsmarkedet, står i en langt mere udsat position, de ikke nødvendigvis kan gøre noget ved (Wacquant, 2013: 238f.). 'Uddannet middelklasse' har i langt højere grad en position, der gør dem mindre udsat for den marginalisering, deres boligområde er udsat for. Grupperne 'Pensionister', 'Arbejderklasse' og 'Økonomisk arbejderklasse' minder også om hinanden på graden af stigma og belonging, men reagerer ligeledes forskelligt - omend de alle i en eller anden form tager mere aktiv stilling til det pålagte stigma end eksempelvis 'Uden for arbejdsmarkedet' og 'Uddannet middelklasse'. Endnu engang understøtter dette idéen om, at akkumuleret kapitalvolumen må siges at have relation til et individs dispositioner. Disse har alle forskellige mobilitetsmuligheder og dette kan have indflydelse på deres strategier. Endvidere kan det overordnet siges, at tilknytningsforhold også virker til at relatere sig til reaktioner og heraf strategier. Højt tilhørsforhold betyder en mere aktiv

deltagelse, hvorom mindre tilhørsforhold betyder en mindre aktiv deltagelse. 'Pensionisterne' er eksempelvis den gruppe med højest tilknytningsforhold, og virker også til at være den gruppe, der reagerer mest aktivt på det pålagte stigma. Omend er deres mobilitet ikke høj, og det relaterer sig derfor særligt til de *muligheder*, respondenterne har for forskellige strategier. For en mere visuel forståelse af de reaktioner og strategier, vi finder i indestående analyse, har vi lavet en repræsentation, som fremgår nedenfor. Strategier er projiceret ind i den allerede inddelte MCA. Belonging og territorial stigmatisering er ligeledes blevet anvendt, for at få en forståelse af hvilke parametre, der er repræsenteret og som bidrager til en forståelse for differentierede reaktionsmønstre. Belonging og territorial stigmatisering er dermed indikeret med +/- for at skabe et overblik over hvilke parametre, vi har fundet, er til stede i de forskellige grupper, og disse skal derfor forstås i relation til gruppernes strategier.

MCA-kort 14: Illustrativt kort over de forskellige klasser og deres strategier mod territorial stigma

Vi har lavet samme illustrative model over strategier i rummet for studerende for også at få en visuel repræsentation af deres strategier. Denne er lavet med henblik på at forstå hvilke relationer mellem kapitalvolumen, tilhørsforhold og strategier på territorial stigma, der er på spil for de studerende (se MCA-kort 15)

Sammenligner man det sociale rum, med det sociale rum for studerende, tegner sig endnu et interessant billede. Her tegner sig nemlig et lidt andet billede af respondenternes

tilhørsforhold. Gruppen med højest kapitalvolumen er ligeledes gruppen med det højeste tilhørsforhold. Det er også den gruppe, der føler den næsthøjest grad af stigma, sammenlignet med de andre studerende. De adskiller sig altså en smule fra vores øvrige respondentgruppe i kraft af, at højere position i rummet af studerende står i relation til højere tilhørsforhold.

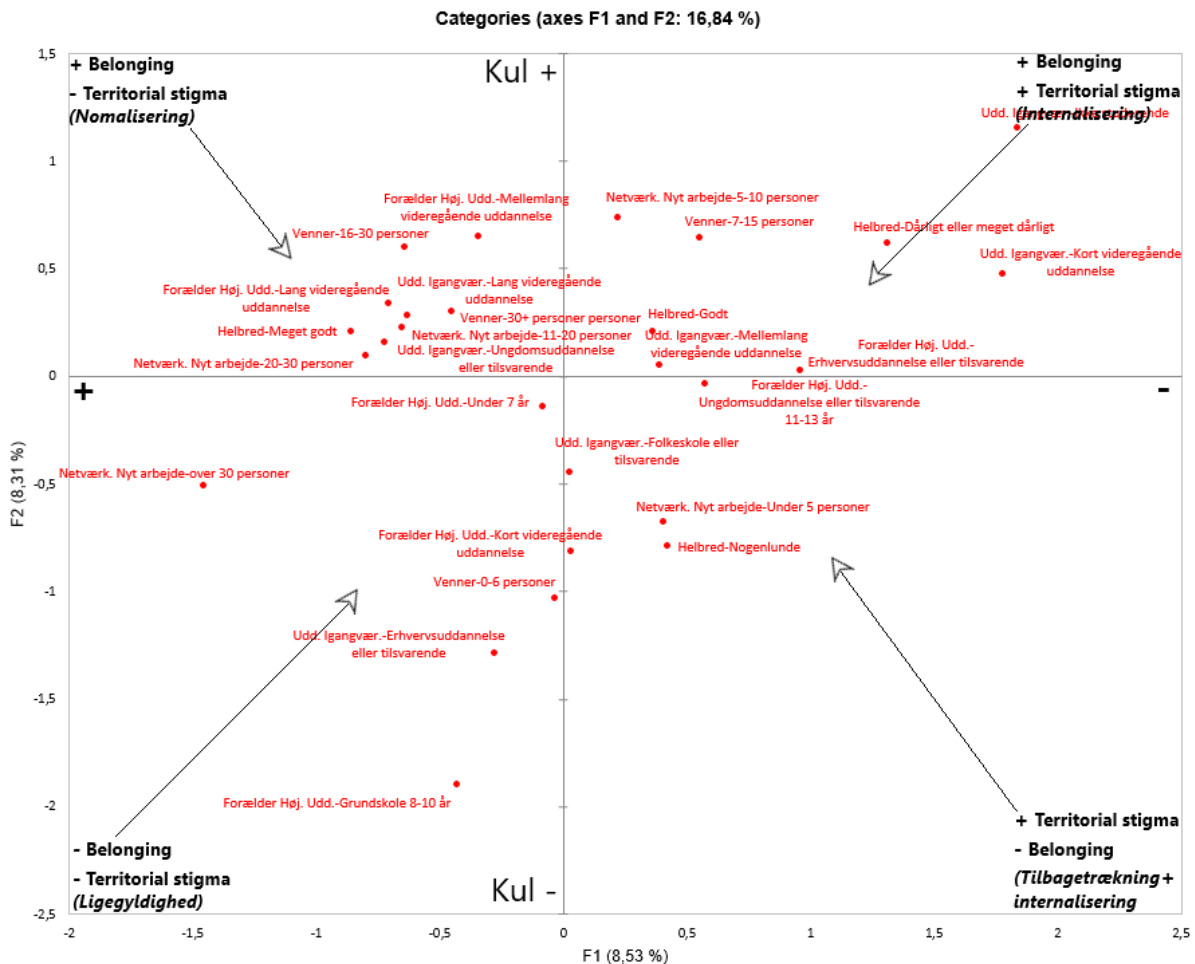
Dette kan selvfølgelig, som også tidligere nævnt, tillægges den specifikke situation som studerende står i. De er 'er på vej videre' og har dermed muligheden for høj mobilitet senere hen. De er ikke ved deres endelige destination endnu - og dermed er deres bopæl noget, der kan ændre sig. Deres reaktioner er generelt mere passive end den øvrige beboergruppe - også selvom nogen rapporterer skam over bopæl og højt tilknytningsforhold.

Hvis vi vender blikket mod vores teoretiske rammesætning, bidrager avanceret marginalisering til forringede livsmuligheder og livschance. Noget studerende potentielt ikke mærker i samme grad, da de jo som bekendt arbejder sig mod en uddannelse, og dermed ikke er nået deres endepunkt endnu. Endvidere vil studerende ligeledes ikke nødvendigvis mærke, hvis deres boligområde er afkoblet makroøkonomiske konjunkturer, da disse antageligvis modtager S.U., elevløn eller lignende, der i sig selv er ydelser, der ikke påvirkes af makroøkonomiske konjunkturer. Omend afkoblingen er langt mindre til stede i en dansk kontekst (Schultz Larsen, 2018: 1142). Ligeledes er de ikke afkoblet arbejdsmarkedet og har en nogenlunde stærk position. Der tegner sig derfor et billede af studerende, der i en eller anden grad, ikke lader sig påvirke af stigmaet i samme grad som den øvrige beboergruppe og derfor også forholder sig langt mere passive. Dette synes også vigtigt at belyse, da studerende ikke kan antages at være 'andenrangs-beboere', og deres strategier mod stigmaet omkring deres boligområde er derfor lige så gyldige, som de øvrige beboeres. Studerende er yderligere en gruppe, der kan tilføre positive ting til et boligområde i kraft af deres rimelig ressourcestærke position⁶⁶.

Neden for repræsentationen for studerendes strategier i håndteringen af territorial stigma visualiseret:

---

⁶⁶ Hermed ikke sagt at alle studerende er ressourcestærke, men de er alligevel ressourcestærke nok til at komme ind på en uddannelse, har fast indkomst og forbedre deres muligheder på jobmarkedet

MCA-kort 15: Illustrativt kort over studerende og deres strategier mod territorial stigma

5.5.1 Analytiske refleksioner

Helt generelt må det altså antages, for denne undersøgelse, at kapitalsammensætning og kapitalvolumen i særlig grad har en relation til de strategier, vi finder hos beboere i forsømte boligområder.

I det sociale rum, finder vi de beboere, der synes at være mest påvirkede af stigmatet, i form af de skjuler deres bopæl og har oplevet at føle skam over boligområdet, i den høje og lave ende af akkumuleret kapitalvolumen. De har intet andet tilfælde end, at de begge rapporterer høj territorial stigma-grad og lavt tilhørsforhold til deres boligområder, og man kan derfor ikke antage, at det er de samme årsager, der gør, at de rapporterer den grad af belonging og stigma, som de gør. For den lavere kapitalgruppe 'Uden for arbejdsmarkedet' gælder det, at disse i kraft af deres position på arbejdsmarkedet kan argumenteres for allerede at være udsatte og stigmatiserede. Når de bor i et forsømt boligområde, der i høj grad er stemplet udefra jf. ghettolister og ghettoplaner, kan det være med til at forstærke det allerede

eksisterende stigma, de oplever forbundet med eksempelvis deres socialklasse (Wacquant, 2013: 26f.)

Det er derfor forventeligt sociologisk set, at denne gruppe, vil opleve en grad af stigma. Alligevel kan det være iøjnefaldende at den anden gruppe, der rapporterer næsthøjest stigmagrad, er 'Uddannet middelklasse'-gruppen, men dette kan rent sociologisk forklares ved, at denne gruppe føler en stor diskrepans i deres egen selvopfattelse sammenlignet med den opfattelse, der omringer deres boligområde (Wacquant, 2013: 241f.).

Endvidere kan man sige, at disse to grupper synes at være de eneste, der repræsenterer den øgede fragmentering blandt beboere, som både Wacquant og Schultz Larsen finder i forsømte boligområder (Wacquant, 2013: 237f.; Schultz Larsen, 2018: 1141).

I denne kontekst påvirker den avancerede marginalisering i en eller anden grad nogle beboeres tilknytningsforhold og skaber en social fragmentering, men vi ser også, hvordan andre beboere rapporterer det modsatte. Eksempelvis rapporterer 50 % af det samlede antal respondenter, at de har et godt forhold til deres naboer, 26 % rapporterer at de ikke kunne tænke sig at bo andre steder og 56 % rapporterer, at de i høj grad er tilfredse med deres boligområde. Her tegner sig et billede af at den sociale fragmentering i denne kontekst ikke er så stor, som først antaget jf. den teoretiske rammesætning. Endvidere viser det også, hvordan tilknytningsforhold til boligområdet i høj grad, må betragtes som en faktor, når man undersøger den territoriale stigmatiserings afledte effekter. For det *er* muligt at have positive følelser forbundet med sit boligområde til trods for, at det er pålagt et negativt stempel. En nuance, Wacquant ikke nødvendigvis forstår at indfange i sit arbejde. Selvom beboerne oplever deres boligområde som negativt stemplet, betyder det ikke nødvendigvis at have en negativ effekt på deres tilknytningsforhold til boligområdet og dets andre beboere.

I det sociale rum, ser vi alligevel nogle klare problematikker, selvom ikke alle reaktioner og tilknytningsforhold synes at være negative. For når vi ser nogle mønstre blandt respondenter med lavere kapital, der i høj grad gerne vil flytte og ikke har noget tilhørsforhold til deres boligområde, således er 'fanget' er området, kan det påvirke deres livsvilkår, deres deltagelsesmuligheder. Det kan fratage dem deres stemme og generelt have negative indflydelse på deres liv. Derudover - når mennesker med høj kapital ikke knytter sig til deres boligområde, er der også en reel chance for, at disse mennesker flytter ud af områderne lige så snart, de får chancen for det. Dette kan skabe en selvforstærkende proces. Mennesker med få ressourcer fanges i områderne, og mennesker med ressourcer 'flygter' fra områderne. Der sker en ond spiral, der forhindrer området i at opblomstre (Wacquant, 2013: 263)

Ud fra disse betragtninger ser vi altså, at i undersøgelser af reaktioner på territorial stigmatisering, mangler en vigtig komponent - *samlet kapitalvolumen og tilknytningsforhold må i særlig grad antages at spille en rolle i de strategier, som individer indtager overfor det stigma, de er udsat for*. Sociale positioner synes således at være en vigtig komponent i undersøgelsen af beboeres strategier.

Afslutningsvis vil vi, med henblik på vores forsøgte intersektionelle positionering, kommentere på, hvordan og hvorfor dette ikke var muligt.

Vi tilgik opgaven intersektionelt motiveret af at ville afdække ulighedsskabende sociale kategorier, så vi ikke blev blinde for andre differentieringsmønstre, der potentielt var på spil. Vi ville således forsøge at undersøge om, der var andre ulighedsskabende tendenser end blot klasse, som eksempelvis Wacquant pointerer særligt er udslagsgivende i en europæisk kontekst (Wacquant, 2009: 195ff.) Vi ville således ikke på forhånd bestemme hvilke sociale baggrundsindikatorer, der skulle strukturere det sociale rum og forsøgte således at inkorporere så mange afdækkende baggrundsspørgsmål⁶⁷ som muligt. Desværre viste det sig, at dette rent metodisk og empirisk ikke kunne lade sig gøre, da en alt for stor overvægt af respondenterne var indfødte danskere. Dette gjorde det dermed umuligt at afdække mønstre blandt ikke-etnisk danskere samt disses oplevelser. Vi tillader os derfor i stedet at kalde på, at forskningen inden for urban forskning, i fremtiden indtager en mere intersektionel tilgang således, at visse befolkningsgrupper ikke bliver udelukket. Hvis forskningen på forhånd bestemmer hvilke grupper, der skal undersøges og hvilke ulighedsskabende strukturer, der er på spil, vil nye horisonter ikke være mulige. Når det eneste faste kriterium på 'ghettolisten' er at over 50 % af beboere skal være indvandrere eller efterkommere fra 'ikke-vestlige' lande, ville det være nærliggende at undersøge det etnoraciale aspekt i dette⁶⁸. På trods af den manglende forklaringskraft i denne undersøgelses etnoraciale variable, kan det stadig være en vigtig faktor, der spiller ind og kan dermed stadig have en relation til strategier mod territorial stigma.

---

⁶⁷ Relateret til herkomst, køn, alder, fødested, mors og fars fødested etc.

⁶⁸ Herved skal det tilføjes at der selvfølgelig findes forskning inden for selvsamme, men meget af forskningen har en særlig enten/eller tilgang, hvor det enten er klasse *eller* race, der spiller en rolle. For eksempler se (Delica & Hansen, 2014; Kirkness, 2012: 118)

Kapitel 6 Konklusion

I følgende afsnit findes besvarelsen af specialets problemformulering:

Hvordan kan relationer mellem beboere i forsømte boligområders objektive positioner og subjektive dispositioner forklare forskellige strategier i håndteringen af territorial stigmatisering?

For at kunne besvare problemformuleringen var det nødvendigt, at konstruere et socialt rum af objektive positioner, og et livsstilsrum af subjektive dispositioner over beboere i forsømte boligområder.

Det sociale rum af objektive positioner er konstrueret ud fra differentieringer i beboernes kapitalvolumen og sammensætning. De anvendte variable fungerer som indikatorer for respondenternes økonomiske-, kulturelle- og sociale kapital. Det sociale rum afbilder beboernes placering i relation til hinandens kapitalsammensætning og volumen.

Differentieringerne i beboernes kapitalvolumen kommer til udtryk vandret ved, at beboere med lav volumen findes til venstre i rummet og til højre, findes beboere med høj volumen. Differentieringer i kapitalsammensætning kommer til udtryk lodret. Beboere med en homogen kapitalsammensætning findes i bunden af rummet, og dem med en heterogen sammensætning findes i toppen. Det sociale rum bidrager til en forståelse af, hvilke differentieringer i kapitaler, der findes blandt beboerne i de forsømte boligområder.

Rummet af subjektive dispositioner er konstrueret ud fra intersektionelle markører, reaktioner på territorial stigmatisering samt tilhørsforhold. Rummet af livsstile er konstrueret med supplerende variable og derfor er beboernes placering i det sociale rum baggrunden for deres placering i livsstilsrummet. Således var det muligt for os at fortolke beboernes subjektive dispositioner i relation til deres placering i det sociale rum. De enkelte livsstilsvariable, fortolket gennem strukturerne af det sociale rum, gjorde det muligt at inddele beboerne i fem forskellige klasser med overordnede differentieringer i kapitalsammensætning- og volumen. De identificerede klasser kalder vi: 'Uden for arbejdsmarkedet', 'Pensionister', 'Arbejderklasse', 'Økonomisk arbejderklasse' og 'Uddannet middelklasse'. Vi finder at gruppen 'Uden for arbejdsmarkedet' har lav kapital, de har næsten ingen tilhørsforhold til deres boligområde og de skammer sig over deres boligområde. En del af beboerne i denne gruppe internaliserer den territoriale stigmatisering.

‘Pensionister’ har lav økonomisk kapital, omend lidt mere end ‘Uden for arbejdsmarkedet’. Vi finder, at denne gruppe har et meget stærkt tilhørsforhold til deres boligområde og, at de bliver vrede over det udefrakommende stigma. Dele af beboerne i denne gruppe politiserer stigmaet og yder modstand mod det, mens andre i gruppen benægter stigmaet.

Gruppen ‘Arbejderklasse’ har lidt højere kapitalvolumen end pensionisterne og har et nogenlunde tilhørsforhold til boligområdet. I denne gruppe reagerer dele af beboerne ved at blive vrede over stigmatiseringen, mens andre både bliver vrede men også handler aktivt på det ved, eksempelvis at deltage i debat, om deres boligområde, på sociale medier.

Vi finder, at gruppen ‘Økonomisk arbejderklasse’ adskiller sig fra ‘arbejderklasse’ ved at have højere økonomisk kapital og have flere mænd. De oplever nogenlunde samme grad af tilhørsforhold. Denne gruppe bliver vrede over stigmatiseringen og er mere aktive i håndteringen af selvsamme. Ligeledes fandt vi, at en del af ‘Økonomisk arbejderklasse’ deltager i debat om deres boligområde på forskellige medier. Den sidste gruppe, ‘Uddannet middelklasse’, har det lavest rapporterede tilhørsforhold til deres boligområde samtidig med, at de har den højeste kapitalvolumen. De udviser ligegyldighed overfor stigmaet og indtager ikke en aktiv strategi.

Vi konkluderer at gruppen ‘Uden for arbejdsmarkedet’ har strategien: (resignation + internalisering) + (resignation - internalisering). Gruppen ‘Pensionist’ har ved strategien: (benægtelse + modstand) + (politisering + modstand). ‘Arbejderklasse’ har strategien: (indignation) + (aktiv indignation). ‘Økonomisk arbejderklasse’ har strategien: (modstand) og ‘Uddannet middelklasse’ har strategien: (ligegyldighed) + (indøvet ligegyldighed).

6.1 Perspektiverende efterskrift

I kølvandet på ‘ghetto’-pakken fra 2018 er nedrivninger af boliger i de såkaldte ‘ghettoområder’ påbegyndt, og specialets relevans synes derfor nærliggende. Som vi påviser gennem analysen, er det muligt for beboerne at have positive tilknytningsforhold til deres boligområde og nogle af disse står i øjeblikket til at miste deres hjem. Det er altså ikke kun stigmaet beboerne skal leve med og håndtere, men også helt konkrete og fysiske konsekvenser. Flere af deres lejligheder er opkøbt og skal sælges privat - noget, der i første omgang, har været med til at skabe problematikkerne i boligområderne. Det synes at virke til en symptombehandling snarere end en reel strukturel ændring. Hvis staten bliver ved med at symptombehandle, vil man aldrig kunne gøre op med grundlæggende ulighedsskabende strukturer, og disse skævvredne politiske incitament risikerer at gøre mere skade en gavn.

Derfor er dette speciale også særlig relevant i en bredere samfundsmæssigt kontekst.

Resultaterne af indeværende speciale kan dog også forstås i andre relationer end blot forsømte boligområder. Det kan også være et udtryk for strategier på andre former for diskrimination baseret i eksempelvis hudfarve, religion, køn, generation, seksualitet m.m.

Endvidere vil vi argumentere for, at specialet har en relevans i forhold til forskningen. Strategier for håndtering af territorial stigma er vigtigt at afdække, fordi vi ellers bliver blinde for, hvordan det reelt påvirker beboerne. Vi ved allerede, gennem forskningen, at det kan påvirke områder negativt, set i et makroperspektiv, men det er også vigtigt at forstå, hvordan det påvirker i et mikroperspektiv. Samtidig vil vi gå så vidt at sige, at det er forskningsmæssigt uansvarligt at forstå og behandle beboere som én samlet enklave, da man derved taler ind i den samme forståelse, som 'ghettopakken' bygger på. Derfor må forskningen også fremadrettet arbejde med en langt bredere forståelse for beboere end hidtil.

Kapitel 7 Litteratur

- Bourdieu, P. (1984): *Distinction - A Social Critique of the Judgement of Taste*, Cambridge: Harvard University Press:
https://monoskop.org/images/e/e0/Pierre_Bourdieu_Distinction_A_Social_Critique_of_the_Judgement_of_Taste_1984.pdf [besøgt - 15.06.2020]
- Bourdieu, P. (1986): "The Forms of Capital" i Richardson, J. (red.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, New York: Greenwood, pp. 241-258:
<https://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/bourdieu-forms-capital.htm> [besøgt - 08.04.2020]
- Bourdieu, P. (2008): "Habitus - en praktisk orienteringsform", *Praktiske Grunde, Tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab*, 2, pp. 72-78:
[http://praktiskegrunde.dk/2008/praktiskegrunde\(2008-2h\)bourdieu.pdf](http://praktiskegrunde.dk/2008/praktiskegrunde(2008-2h)bourdieu.pdf) [besøgt - 05.06.2020]
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1992): *An Invitation to Reflexive Sociology*, Cambridge, Polity Press
- Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1999): "On the cunning of imperialist reason", London, Thousand Oaks and New Dehli: SAGE. *Theory, Culture and Society* 16 (1), pp. 41-58
- Börjesson, M. (2009): "Om kunsten at konstruere sociale grupper" i Hammerslev, O., Hansen, J. A. & Willig, I. (red.), *Refleksiv sociologi i praksis – Empiriske undersøgelser inspireret af Pierre Bourdieu*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 101-119
- Christensen, A. (2009): "Belonging and Unbelonging from an Intersectional Perspective" *Gender, Technology and Development*, 13(1), pp. 21-41
- Christensen, A. & Jensen, S. Q. (2012): "Territorial Stigmatization and Local Belonging: A Study of the Danish Neighbourhood Aalborg East." *City*, 16 (1-2), pp. 74–92. Web.

- Christensen, A.D. og Jensen, S. Q. (2019): ”Intersektionalitet – begrebsrejse, kritik og nytækning”, *Dansk Sociologi*, årg. 2/30, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Cuny, C. (2019): “Residents’ responses to ‘territorial stigmatization’: Visual Research in Berlin”, *International Journal of Urban and Regional Research*, 43(5), pp. 888-913
- Damer, S. (1974): “Wine Alley: the Sociology of a Dreadful Enclosure”, *The Sociological Review* 22 (2), pp. 221-248
- Danmarks Statistik (2019): “Fakta om indkomster og formue”, Danmarks Statistik:
<https://www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2019/2019-02-11-fakta-om-indkomster-og-formue> [besøgt - 15.06.2020]
- Danmarks Statistik (u.å.): “Korte videregående uddannelser”, Danmarks Statistik:
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/uddannelse-og-viden/fuldtidsuddannelser/korte-videregaaende-uddannelser> [besøgt - 26.05.2020]
- Delica, K. N. & Hansen, C. S. (2014): *Den sociale krop, den avancerede marginalisering og den straffende stat - introduktion til Loïc Wacquants œuvre*, Praktiske Grunde:
[http://praktiskegrunde.dk/2014/praktiskegrunde\(2014-1+2c\)delica-sandbjerghansen.pdf](http://praktiskegrunde.dk/2014/praktiskegrunde(2014-1+2c)delica-sandbjerghansen.pdf)
[besøgt - 30.03.2020]
- Delica, K.N. & Schultz Larsen, T. (2019): ”The production of territorial stigmatisation: a conceptual cartography”, *CITY*, 23(4–5), pp. 540-563
- Ejlertsen, M. (2019): “Løngab i privatsektoren: Højtuddannede mænd tjener 105.204 kr. mere end kvinder”, *Magisterbladet*:
<https://www.magisterbladet.dk/magasinet/2020/magisterbladet-nr-1-2020/loengab-i-privatsektoren-hoejtuddannede-maend-tjener-105-204-kr-mere-end-kvinder> [besøgt - 30.05.2020]
- Goffman, E. (2009): *Stigma - Om afvigerens sociale identitet*, Frederiksberg:
Samfundslitteratur

- Hammerslev, O & Hansen, J. A. (2009): "Indledning – Bourdieus refleksive sociologi i praksis" i Hammerslev, O., Hansen, J.A. og Willig, I. (red), *Refleksiv Sociologi i Praksis – Empiriske undersøgelser inspireret af Pierre Bourdieu*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 11-33
- Hastings, A. & Dean, J. (2003): "Challenging Images: Tackling Stigma Through Estate Regeneration", *Policy & Politics*, 31, pp. 171-184
- Hede, A. (2002): "Regeringens boligpolitik fanget i et paradoks", *Mandagmorgen*, 41, pp. 32-35: <https://www.mm.dk/pdf/456e7-41200207.pdf> [besøgt - 26.03.2020]
- Hjellbrekke, J. (2019): *Multiple correspondence analysis for the social sciences*, London : Routledge, Taylor & Francis Group
- Jørgensen, A. (2010) "The Sense of Belonging in New Urban Zones of Transition", *Current Sociology*, 58(1), pp. 3-23
- Jørgensen, A. (2010): "The Sense of Belonging in New Urban Zones of Transition", *Current Sociology*, 58 (1), pp. 3-23
- Kirkness, P. (2012): "Territorial stigmatisation of French housing estates – From internalisation to coping with stigma", The University of Edinburgh, PhD thesis: <https://era.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/8840/Kirkness2013.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [besøgt - 05.03.2020]
- Krase, J. (1977): "Reactions to the Stigmata og Inner City Living", *Journal of Sociology and Social Welfare*, 4, pp. 997-1010
- Larsen, T. S. (2015): "Fra ghetto til forsømte boligområder – Socialvidenskabelig refleksivitet som afsæt for en afvisning af ghettobegrebet i en dansk sammenhæng" i Greve, B. (red), *Grundbog i Socialvidenskab – 5 perspektiver*, Frederiksberg: Nyt fra samfundsvidenskaberne, pp. 415-432

- Meuleman, R. & Savage, M. (2013): "A Field Analysis of Cosmopolitan Taste: Lessons from the Netherlands", *Cultural Sociology*, 7(2), pp. 230–256
- Nielsen, R. M. (2019): "10 år med ghettolisten", Fagbladet Boligen: <https://fagbladetboligen.dk/artikler/2019/november/10-aar-med-ghettolisten/> [besøgt - 26.03.2020]
- Olsen, H. (2006): "Guide til gode spørgeskemaer", København: Socialforskningsinstituttet: https://pure.vive.dk/ws/files/258013/0611_Guide_til_gode_Spoergeskemaer.pdf [besøgt - 30.05.2020]
- Pedersen, P. V. (2009): Dårligt liv – dårligt helbred - Socialt udsattes oplevelse af eget liv og sundhed, København: Rådet for socialt udsatte: https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/sidste_chance/sif/udgivelser/2009/daarligt_liv_daarligt_helbred.pdf [besøgt - 14.06.2020]
- Pereira, V. B. & Queriós, J. (2014): "“It’s Not a Bairro, is it?": Subsistence Sociability and Focused Avoidance in a Public Housing Estate", *Environment and Planning A*, 46(6), pp.1297-1316
- Poulsen, J. (2018): "Indkomst og Uligeløn", Kvininfo: <https://kvininfo.dk/indkomst-og-uligeloen/> [besøgt - 30.05.2020]
- Prieur, A. & Rosenlund, L. (2009): "At konstruere et socialt rum" i Hammerslev, O., Hansen, J. A. & Willig, I. (red.), *Refleksiv sociologi i praksis – Empiriske undersøgelser inspireret af Pierre Bourdieu*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 122-146
- Purhonen, S. & Wright, D. (2013): "Methodological Issues in National-Comparative Research on Cultural Tastes: The Case of Cultural Capital in the UK and Finland", *Cultural Sociology*, 7(2), pp. 257–273
- Qvist, J. Y. og Skjøtt-Larsen, J. (2019): "Intersektionalitet og kvantitative metoder: Eksplorative og regressionsbaserede tilgange", *Dansk Sociologi*, årg. 2/30, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Rainwater, L. (1966): "Fear and the Housing-as-Haven in the Lower Class", *Journal of the American Institute of Planners* 32, pp. 357-374

Regeringen (2018): "Ét Danmark uden parallelsamfund - ingen ghettoer i 2030",
Statsministeriet:
http://www.stm.dk/multimedia/2018_t_Danmark_uden_parallelsamfund.pdf [besøgt -
25.02.2020]

Rouanet, H. & Le Roux, B. (2010): *Multiple Correspondance Analysis*, Thousand Oaks:
SAGE Publications: [http://methods.sagepub.com/book/multiple-correspondence-
analysis](http://methods.sagepub.com/book/multiple-correspondence-analysis) [besøgt - 30.05.2020]

Rouanet, H., Ackermann, W. & Le Roux, B.. (2000): "The Geometric Analysis of
Questionnaires: the Lesson of Bourdieu's La Distinction." *Bulletin de méthodologie
sociologique*, 65, pp. 5-11: <https://doi.org/10.1177/075910630006500103> [besøgt -
30.04.2020]

Savage, M., Bagnall, G. & Longhurst, B. (2005): "Globalization and belonging", *Theory,
culture & society*, London: SAGE Publications Ltd

Schultz Larsen, T. (2009): *De forsømte - Skitse til en socialvidenskabelig analyse om
relationerne mellem produktionen af forsømte boligområder, de sociale kampe om det
boligsociale integrationsarbejde og den boligsociale integration*, Roskilde
Universitetscenter. Institut for Samfund og Globalisering

Schultz Larsen, T. (2018): "Advanced Marginality as a comparative research strategy in
praxis: the Danish "Grey Belt" in conversation with the French "Red Belt"', *Urban
Geography*, 39(8), pp. 1131-1151:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02723638.2018.1440124> [besøgt -
30.04.2020]

Schultz Larsen, T. & Delica, K. N. (u.å.): “Working paper: Outline of a model of responses to territorial stigma – a conceptual discussion”, Stockholm: Session on Territorial Stigmatization in Scandinavia.

Statsministeriet (1998): ”Statsminister Poul Nyrup Rasmussen nytårstale”, Statsministeriet: http://www.stm.dk/p_7621.html [besøgt - 17.03.2020]

Statsministeriet (2004): ”Statsminister Anders Fogh Rasmussens Nytårstale 2004”, Statsministeriet: http://www.stm.dk/p_7458.html [besøgt - 17.03.2020]

Suttles, G. D. (1968): *The Social Order of the Slum: Ethnicity and Territory in the Inner City*, Chicago: University of Chicago Press

Thieden, A. (2017): ”Hadefulde kommentarer rammer mænd og kvinder helt forskelligt”, Berlingske: <https://www.berlingske.dk/samfund/hadefulde-kommentarer-rammer-kvinder-og-maend-helt-forskelligt> [besøgt - 30.05.2020]

Thomsen, S.R. (2012): “Stikprøveudvælgelse” i Andersen, L. B., Hansen, K. H. og Klemmensen, R., *Metoder i Statskundskab*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 324-338

Transport- og Boligministeriet (2019): “Liste over ghettoområder pr. 1. december 2019”, Transport- og Boligministeriet: <https://www.trm.dk/publikationer/2019/liste-over-ghettoomraader-pr-1-december-2019/> [besøgt - 15.06.2020]

Transport- og Boligministeriet (2018): ”Ny Ghettoliste”, Transport- og Boligministeriet: <https://www.trm.dk/nyheder/2018/ny-ghettoliste/> [besøgt - 30.03.2020]

Uddannelsesguiden (u.å.): “Erhvervsuddannelser”, Børne- og Undervisningsministeriet: <https://www.ug.dk/uddannelser/erhvervsuddannelser> [besøgt - 26.05.2020]

Wacquant, L. (2013): *Byens Udstødte – En komparativ sociologi om avanceret marginalisering*, Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne

Wacquant, L. (2019): "At læse Bourdieus "Kapitalen"", *Praxeologi – Et kritisk refleksivt blikk på sosiale praktikker* (1):

https://www.researchgate.net/publication/330198934_At_laese_Bourdiesus_Kapitalen

[besøgt - 08.04.2020]

Wacquant, L., Slater, T. og Pereira, V.B. (2014): "Territorial stigmatazation in action", *Environment and Planning A* (46), pp. 1270 – 1280:

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1068/a4606ge> [besøgt - 07.04.2020]

Yigit, Y. (2019): "Mænd tjener stadig 9,9 % mere end kvinder", HK:

<https://www.hk.dk/aktuelt/nyheder/2019/03/06/maend-tjener-stadig-mere-end-kvinder>

[besøgt - 30.05.2020]